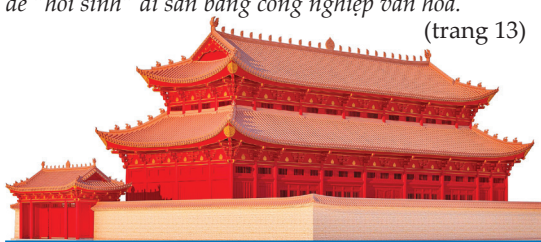

“Hồi sinh” Hoàng thành Thăng Long

Các kết quả nghiên cứu Di sản văn hóa thế giới, Hoàng thành Thăng Long đang trở thành nền tảng để “hồi sinh” di sản bằng công nghệ văn hóa. (trang 13)

ẤN PHẨM CỦA BÁO NHÂN DÂN ■ SỐ 1651 - THỨ HAI, NGÀY 10/11/2025

"Lăn ranh đỏ" với nhân loại

Trước giới hạn Trái đất nóng lên ở mức 1,5° C, LHQ kêu gọi các quốc gia hành động khẩn cấp, cắt giảm khí thải nhanh chóng, đẩy nhanh loại bỏ nhiên liệu hóa thạch, bảo vệ rừng và đại dương... (trang 20)

"Mất thần" siết chặt kỷ cương giao thông đô thị

(trang 10)

Phát huy vai trò trong phát triển và hội nhập quốc tế

Doanh nhân, chuyên gia, trí thức, cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài ngày càng thể hiện vai trò là nguồn lực chiến lược đóng góp cho đất nước. (trang 22)

Bài học về chủ động ứng phó thiên tai

(trang 7)

Mở cánh cửa thương mại hóa nghiên cứu khoa học

■ ĐẠI KIM

Là một trong những trung tâm nghiên cứu khoa học và đổi mới sáng tạo của cả nước, Hà Nội đang đứng trước cơ hội lớn để biến tri thức thành các sản phẩm thực tiễn có giá trị.

(Xem tiếp trang 23)

Nghiên cứu khoa học tại Công ty vắc-xin và sinh phẩm số 1-vabiotech.

Ảnh: HẢI NAM

THỜI ĐÀM

Xét học bạ, dễ tuyển sinh nhưng khó công bằng

■ PHẠM ĐẮC

Bộ Giáo dục và Đào tạo đang lấy ý kiến về việc có nên tiếp tục hay dừng áp dụng xét tuyển đại học bằng học bạ. Đây là một trong những phương thức phổ biến nhất nhiều năm qua, được nhiều thí sinh lựa chọn nhưng cũng gây ra những tranh luận về tính công bằng và minh bạch. Nhiều trường đại học lớn đã “nói không” với tuyển học bạ, có thể kể đến như Đại học Kinh tế quốc dân, Trường đại học Công nghệ - Đại học Quốc gia Hà Nội, Trường đại học Luật TP Hồ Chí Minh...

Phương thức xét tuyển học bạ được lựa chọn nhiều bởi giảm áp lực thi cử cho học sinh, mở ra cơ hội tiếp cận giáo dục đại học cho nhiều đối tượng. Các trường đại học cũng đa dạng nguồn tuyển sinh, chủ động hơn trong kế hoạch nhập học. Phương thức này có ưu điểm là sẽ bao quát được năng lực học của các thí sinh trong một thời gian dài, nhưng để có kết quả thực chất cần phải đạt được (Xem tiếp trang 23)

Thế chế hóa tương lai năng lượng xanh

Nghị quyết số 70-NQ/TW của Bộ Chính trị đánh dấu bước chuyển mạnh trong thế chế hóa chuyển đổi năng lượng xanh. Đây không chỉ là định hướng phát triển ngành năng lượng, mà còn là cam kết của Việt Nam với mục tiêu Net Zero 2050.

(Xem tiếp trang 9)

Bước đột phá giáo dục miền biên giới

Sáng 9/11, lễ khởi công đồng loạt các trường phổ thông nội trú liên cấp tại các xã biên giới đất liền đã diễn ra tại 17 tỉnh, thành phố. Đây là sự kiện mang ý nghĩa chính trị, xã hội và nhân văn sâu sắc, thể hiện sự quan tâm đặc biệt của Đảng, Nhà nước đối với đồng bào, chiến sĩ, đặc biệt là học sinh vùng biên giới - nơi được xem là “phên dậu” của Tổ quốc.

Đây cũng là hoạt động hướng tới mục tiêu bảo đảm công bằng trong tiếp cận giáo dục, thu hẹp chênh lệch vùng miền, nâng cao an sinh xã hội và củng cố quốc phòng, an ninh khu vực biên giới.

PHÁT TRIỂN CON NGƯỜI LÀ GỐC, RỄ

Nghệ An là một trong những địa phương có nhiều xã biên giới nhất cả nước, với 21 xã. Đồng thời, số trường học được T.Ư phê duyệt khởi công trong năm 2025, dự kiến hoàn thành trước ngày 30/8/2026, cũng thuộc tốp dẫn đầu cả nước. Đơn cử, xã Na Ngoi là một trong những vùng núi biên giới hiểm trở nhất Nghệ An với địa hình toàn núi đá, dốc dựng, nhiều khe sâu, mùa mưa thường bị sạt lở khiến đường sá chia cắt; mùa đông rét đến mức nhiệt độ có khi xuống dưới 5°C. Toàn xã có khoảng 8.000 dân, hơn 95% là đồng bào dân tộc thiểu số, chủ yếu người H'Mông, bên cạnh đó là Khơ Mú và một phần nhỏ người Thái. (Xem tiếp trang 3)

Kết nối tinh hoa piano

Tối 8/11/2025, tại Phòng Hòa nhạc Lớn, Học viện Âm nhạc Quốc gia Việt Nam, buổi độc tấu piano “Spiritual Essence Of Water” do nghệ sĩ piano Lưu Hồng Quang trình diễn đã diễn ra thành công, thu hút đông đảo khán giả. Nghệ sĩ đã mang đến hành trình cảm xúc qua biểu tượng “nước” - đại diện cho sự sống và kết nối quê hương. Chương trình bao gồm ba tác phẩm kinh điển: *A boat on the ocean* của Maurice Ravel, *Venezia di Napoli* của Franz Liszt, và *Sonata in B-flat Major, D.960* của Franz Schubert - lần đầu được Lưu Hồng Quang trình diễn trước công chúng Việt Nam.

Sự kiện thuộc chuỗi hòa nhạc của cuộc thi Piano quốc tế Việt Nam VIPCF - Laureate Series, được thành lập năm 2025, đã tổ chức thành công vòng chung kết từ 3-8/4/2025, thu hút sự tham gia của nhiều tài năng trong và ngoài nước.

Tiến gần hơn tới thị trường tài sản số minh bạch

■ THU HUYỀN

Thị trường tài sản mã hóa dự kiến sẽ có doanh nghiệp đầu tiên được cấp phép trước năm 2026. Tuy vậy, những diễn biến gần đây cho thấy đây không phải "sân chơi" của số đông mà là phép thử nghiêm ngặt về tiềm lực tài chính, năng lực công nghệ và khả năng thích ứng trong một lĩnh vực hoàn toàn mới.

Các diễn giả trao đổi ý kiến về kênh đầu tư tại Diễn đàn Kinh doanh 2026.

Nghị quyết 05/2025/NQ-CP ngày 9/9/2025 đã chính thức mở đường cho việc thí điểm thị trường tài sản mã hóa tại Việt Nam, tạo hành lang pháp lý để doanh nghiệp và nhà đầu tư tiếp cận lĩnh vực này hợp pháp. Ngay sau đó, nhiều tên tuổi lớn nhanh chóng nhập cuộc, thành lập pháp nhân riêng cho mảng tài sản số. Đến nay, đã có 9 doanh nghiệp đăng ký, trong khi quy định chỉ chọn 5 đơn vị được thí điểm.

Từ "mỏ vàng" đến "vùng thử lửa"

Nghị quyết 05 mở đường cho lĩnh vực tài sản số, nhưng cũng đặt ra bộ tiêu chuẩn khắt khe nhằm sàng lọc năng lực thật của các doanh nghiệp tham gia. Trong đó, yêu cầu vốn điều lệ tối thiểu 10.000 tỷ đồng cùng cơ cấu cổ đông chặt chẽ, với ít nhất 35% vốn thuộc về hai tổ chức tài chính như ngân hàng, công ty chứng khoán hoặc bảo hiểm, được xem là "rào cản kỹ thuật" quan trọng.

Tuy nhiên, phần lớn các doanh nghiệp đã "đặt chỗ" có quy mô vốn ở mức khiêm tốn. Công ty tài sản mã hóa TCEX của Techcombank mới đạt 101 tỷ đồng, Sàn giao dịch Tài sản mã hóa Việt Nam thịnh vượng (CAEX) của VPBankS và HDS cùng ở mức 25 tỷ đồng, trong khi HVA – công ty mẹ của DNEX chỉ có 151 tỷ đồng vốn chủ sở hữu. Nỗ lực tăng vốn mạnh nhất hiện nay thuộc về SSI Digital (đơn vị thành viên của SSI) và sàn giao dịch tiền mã hóa (VIXEX) khi cùng nâng vốn lên 1.000 tỷ đồng, song con số này vẫn cách rất xa so với yêu cầu pháp định.

Tại Đại hội đồng cổ đông bất thường chiều 7/11 vừa qua, ông Tô Hải, Tổng Giám đốc Công ty CP Chứng khoán Vietcap (HoSE: VCI) cho biết, doanh nghiệp từng được

Khi giai đoạn thí điểm kết thúc, các cơ quan chức năng sẽ tổng hợp kết quả, đánh giá hiệu quả và trình Chính phủ xem xét điều chỉnh Nghị quyết hoặc xây dựng bộ luật riêng cho thị trường tài sản mã hóa. Đây sẽ là nền tảng pháp lý quan trọng giúp Việt Nam từng bước hội nhập và phát triển bền vững trong kỷ nguyên tài chính số.

xem xét tham gia thành lập sàn giao dịch tài sản số, nhưng đã chủ động rút khỏi dự án vì yêu cầu vốn điều lệ quá lớn.

Vietcap bắt đầu tham gia chuẩn bị từ tháng 2 và dừng lại vào tháng 8, dù có nhiều đối tác quốc tế ngó ý hợp tác. Với vốn điều lệ hiện đạt 7.226 tỷ đồng và vốn chủ sở hữu dự kiến tăng lên 20.000 tỷ đồng trong năm tới, Vietcap vẫn ưu tiên tập trung vào lĩnh vực cốt lõi thay vì mở rộng sang một thị trường còn quá mới.

Nêu quan điểm về quy định này, một số chuyên gia phân tích cho rằng, vốn không phải là rào cản lớn nhất, bởi với các ngân hàng mẹ hay định chế tài chính quy mô lớn, mức 10.000 tỷ đồng hoàn toàn có thể đáp ứng. Thách thức thật sự nằm ở năng lực công nghệ, đặc biệt là khả năng xây dựng hạ tầng blockchain, hệ thống bảo mật đạt chuẩn cấp độ 4 và đội ngũ nhân lực có trình độ cao để vận hành mô hình phức tạp này một cách an toàn, bền vững.

Từ góc độ cơ quan quản lý, ông Tô Trần Hòa, Phó Trưởng ban Phát triển thị trường chứng khoán, Ủy ban Chứng khoán Nhà nước (UBCKNN) cũng thừa nhận con số 10.000 tỷ đồng là lớn đối với các doanh nghiệp Việt Nam. Tuy nhiên, đây mới chỉ là cơ chế thí điểm, nên cần hướng tới lựa chọn những doanh nghiệp có cam kết rõ ràng, nguồn lực đủ mạnh và quy mô lớn để đáp ứng các tiêu chuẩn ở cấp độ 4. Thực tế, trong nhóm 10 công ty chứng khoán hàng đầu hiện nay, nhiều doanh nghiệp

đã đạt mức vốn điều lệ tương đương yêu cầu này.

Theo ông Nguyễn Đình Thắng, Chủ tịch Liên minh Tài sản số Việt Nam, số lượng ứng viên tham gia có thể chưa dừng lại ở con số 9. Đến năm 2026, khi bước vào giai đoạn đánh giá chính thức, con số này có thể vượt 10, khiến tỷ lệ cạnh tranh gần như 1:1.

Cũng theo ông Thắng, Bộ Tài chính có thể xem xét mở rộng số lượng đơn vị được cấp phép nếu đáp ứng đầy đủ các tiêu chí cần thiết, song đi kèm là những yêu cầu bổ sung về năng lực lãnh đạo, đội ngũ kỹ thuật và cam kết vận hành minh bạch. Theo đó, việc lựa chọn không chỉ dựa vào quy mô vốn mà còn ở khả năng quản trị rủi ro, bảo mật và mức độ tuân thủ pháp lý của doanh nghiệp.

Minh bạch là trọng tâm của công tác quản lý

Đưa ra góc nhìn khác, chuyên gia kinh tế Nguyễn Trí Hiếu cho rằng, điều kiện vốn 10.000 tỷ đồng cùng tiêu chuẩn an ninh mạng cao để lập sàn giao dịch tài sản mã hóa khá khắt khe. Theo đó, quy định này giúp sàng lọc nhà đầu tư yếu kém, nhưng cũng có thể làm giảm tính cạnh tranh, khiến thị trường rơi vào tình trạng tập trung, dễ bị thao túng nếu chỉ có vài doanh nghiệp đủ điều kiện tham gia.

Ông Hiếu cho rằng, cốt lõi của tài sản mã hóa nằm ở giá trị và tính xác thực của tài sản gốc. Việc xác định rõ tài sản đó có thật và được bảo đảm pháp lý hay không là điều kiện tiên

quyết để nhà đầu tư tin tưởng và bỏ vốn. Thực tế cho thấy, ngay ở bất động sản, nơi có tài sản hữu hình, vẫn xảy ra vụ một tài sản bị thế chấp ở ngân hàng này nhưng bị đem bán cho người khác, khiến người mua cầm sổ đỏ mới biết tài sản đã có ràng buộc pháp lý.

Để thị trường tài sản số vận hành lành mạnh, Nhà nước phải xây dựng hệ thống thẩm định giá và cơ chế bảo hiểm quyền sở hữu. Ở các nước phát triển, trước khi ngân hàng cho vay có công ty bảo hiểm kiểm tra toàn bộ tình trạng pháp lý của tài sản, từ quyền sở hữu đất và quyền sử dụng đến rủi ro tranh chấp, rồi mới cấp chứng thư bảo hiểm cho khoản vay. Việt Nam hiện thiếu cơ chế này và đó là lỗ hổng cần được khắc phục.

Nếu tài sản được mã hóa nhưng giá trị thật chưa được định lượng hoặc kiểm chứng thì Bộ Tài chính sẽ gặp nhiều thách thức. Thiếu cơ chế định giá minh bạch và thẩm định chuẩn rất dễ biến tài sản mã hóa thành công cụ đầu cơ hoặc kênh rửa tiền. Một nguy cơ khác là tội phạm tài chính lợi dụng tiền mã hóa để chuyển giá trị ra nước ngoài mà không qua kênh ngân hàng, khiến việc kiểm soát trở nên khó khăn hơn.

Theo ông Phan Đức Trung, Chủ tịch Hiệp hội Blockchain và Tài sản số Việt Nam, các vụ việc rửa tiền và gian lận liên quan đến tài sản mã hóa trên toàn cầu đang giảm rõ rệt nhờ ứng dụng công nghệ truy vết giao dịch.

Theo thống kê quốc tế, tỷ lệ tội phạm tài chính liên quan blockchain đã giảm từ mức 0,4-0,5% xuống còn 0,15% vào năm 2024, trong khi tổng giá trị giao dịch vẫn tăng mạnh. Điều này cho thấy nếu được quản lý đúng hướng, tài sản mã hóa không làm gia tăng rủi ro cho hệ thống tài chính mà còn góp phần nâng cao tính minh bạch của dòng tiền.

Theo ông Tô Trần Hòa, cơ quan quản lý đặt mục tiêu kép vừa mở không gian cho đổi mới sáng tạo, vừa kiểm soát rủi ro để bảo đảm an toàn hệ thống tài chính. Kinh nghiệm từ các thị trường phát triển như Singapore, Nhật Bản hay Hồng Kông (Trung Quốc) giúp Việt Nam lựa chọn hướng đi thận trọng, phù hợp điều kiện trong nước.

Thay vì mở rộng quy mô ngay từ đầu, Nghị quyết giới hạn nhiều nhất 5 tổ chức được cấp phép trong giai đoạn đầu nhằm bảo đảm khả năng giám sát và duy trì tính cạnh tranh lành mạnh. Trong đó, minh bạch được xem là trọng tâm của công tác quản lý.

Doanh nghiệp tham gia thị trường tài sản mã hóa phải thực hiện đầy đủ chế độ công bố thông tin, báo cáo định kỳ và tuân thủ sự giám sát chặt chẽ của cơ quan chức năng. Các quy định về lưu ký, tư vấn phát hành, bảo đảm giá trị tài sản và an ninh mạng được xây dựng chi tiết để thị trường vận hành an toàn, hạn chế rủi ro gian lận và rửa tiền.

Trong giai đoạn thí điểm, cơ quan quản lý tập trung giám sát các tổ chức cung cấp dịch vụ tài sản mã hóa, là cầu nối giữa doanh nghiệp phát hành và nhà đầu tư. Cách tiếp cận này cho phép thử nghiệm mô hình mới, hạn chế rủi ro hệ thống và tích lũy kinh nghiệm thực tiễn cho quá trình hoàn thiện khung pháp lý sau này.

Bước đột phá giáo dục miền biên giới

■ MINH TÂM, BÍCH NGỌC

(Tiếp theo trang 1)

Na Ngoi giáp biên giới Lào với đường biên dài khoảng 20 km, cách TP Vinh khoảng hơn 250 km, đi xe mất 6 đến 8 giờ đồng hồ. Nhiều bản ở đây nằm sát đường biên giới, cách trường cả chục km, buộc học sinh phải ở nội trú suốt tuần. Đời sống còn khó khăn, kinh tế dựa vào nương rẫy và chăn nuôi nhỏ lẻ khiến hành trình đến trường của các em thêm nhiều vất vả, đồng thời tăng gánh nặng cho công tác nuôi dạy học sinh nội trú.

Theo thống kê, cả nước có 956 trường phổ thông ở 248 xã biên giới đất liền. Trong số này, mới chỉ có khoảng 22 trường phổ thông dân tộc nội trú (PTDTNT) với quy mô 7.644 học sinh (chỉ chiếm 2,3% về tổng số trường và 1,2% số học sinh phổ thông trên địa bàn được hưởng chính sách nội trú của Nhà nước); có khoảng 160 trường phổ thông dân tộc bán trú (PTDTBT), quy mô 51.131 học sinh (chiếm khoảng 16,7% tổng số trường và 8,18% tổng số học sinh phổ thông tại địa bàn các xã biên giới đất liền) được hưởng chính sách bán trú của Nhà nước.

Ngày 18/7/2025, Bộ Chính trị đã có Thông báo kết luận 81-TB/T.Ư về chủ trương đầu tư xây dựng trường học cho các xã biên giới; Chính phủ đã ban hành Nghị quyết số 298/NQ-CP thực hiện Thông báo kết luận 81-TB/T.Ư. Theo đó, cả nước có 248 xã biên giới đất liền được quy hoạch đầu tư 248 trường PTDTNT liên cấp tiểu học - THCS, trong đó có 100 trường được chọn đầu tư xây dựng giai đoạn 1, với tổng nhu cầu vốn đầu tư gần 20.000 tỷ đồng.

Theo Bộ Giáo dục và Đào tạo (GD&ĐT), việc tổ chức lễ khởi công đồng loạt 72 công trình vào ngày 9/11, với sự tham gia của lãnh đạo Chính phủ, các bộ, ngành và địa phương, thể hiện tinh thần phối hợp chặt chẽ, quyết tâm cao của toàn hệ thống chính trị trong việc chăm lo cho học sinh vùng biên, chuẩn bị đầy đủ các điều kiện để sớm hoàn thành 100 trường học trước năm học 2026-2027. Trước đó, 28 trường đã được khởi công và đang gấp rút thi công.

Ngày 11/10, phát biểu ý kiến tại lễ khởi công Trường PTDTNT liên cấp Tiểu học và THCS Na Ngoi - công trình giáo dục trọng điểm ở xã biên giới khó khăn nhất Nghệ An, Tổng Bí thư Tô Lâm nhấn mạnh, Đảng và Nhà nước luôn coi giáo dục là quốc sách hàng đầu, là động lực then chốt cho phát triển bền vững. Ông khẳng định việc đầu tư xây dựng 248 trường nội trú liên cấp là chủ trương đúng đắn, nhân văn và thể hiện sự quan tâm đặc biệt của Đảng, Nhà nước với đồng bào vùng biên giới. “Xây trường không chỉ để các cháu có điều kiện học tập tốt hơn, mà còn nhằm nâng cao chất lượng đời sống nhân dân vùng biên giới, giữ gìn chủ quyền lãnh thổ từ gốc rễ - đó là con người, là cộng đồng cư dân gắn bó với đất, với rừng, với đường biên, cột mốc”, Tổng Bí thư nói.

Trường PTDTNT liên cấp tiểu học và THCS Na Ngoi được chọn là một trong số 248 trường phổ thông nội trú liên cấp tiểu học, THCS tại các xã biên giới đất liền được triển khai theo chủ trương của Bộ Chính trị. Trường được xây dựng trên diện tích khoảng 5,5 ha, với tổng vốn đầu tư gần 240 tỷ đồng từ nguồn vốn Nhà nước và xã hội hóa. Công trình được đầu tư hiện đại, đồng bộ với 49 lớp học đầy đủ các hạng mục phòng học, phòng chức năng, khu ký

Các đại biểu khởi công xây dựng công trình Trường phổ thông nội trú liên cấp tiểu học và trung học cơ sở xã Khuất Xá (Bắc Kạn).

Đồng đạo các em học sinh tham dự lễ khởi công tại Trường phổ thông dân tộc nội trú liên cấp tiểu học - THCS Lóng Sập, Sơn La. Ảnh: Tiền Phong

túc xá, nhà ăn, khu vui chơi, khu trải nghiệm, khu tăng gia sản xuất... đáp ứng nhu cầu học tập, rèn luyện cho hơn 1.900 học sinh.

Ngày trong năm học mới 2025 - 2026, tại các địa phương miền núi, biên giới của tỉnh Thanh Hóa, nhiều điểm trường rơi vào tình trạng thiếu phòng học, phòng chức năng, trang thiết bị phục vụ giảng dạy. Đơn cử, xã Bát Mọt có hơn 17 km đường biên giới tiếp giáp với nước Lào, cách trung tâm tỉnh Thanh Hóa khoảng 120 km. Nằm ở vùng biên giới xa xôi, xã có địa hình hiểm trở, đời sống của đồng bào còn nhiều khó khăn. Xã có diện tích tự nhiên 205,7 km² (lớn nhất tỉnh), trong đó đồng bào dân tộc Thái chiếm hơn 96%. Trên địa bàn hiện có ba trường phổ thông (hai tiểu học, một THCS) với 25 lớp, 616 học sinh nhưng điểm trường phân tán, đi lại rất khó khăn, cơ sở vật chất phục vụ dạy học còn thiếu, nhiều hạng mục đã xuống cấp, điều kiện học tập còn nhiều hạn chế.

Trường nội trú liên cấp tiểu học, THCS Bát Mọt cũng là một trong 100 trường thí điểm đầu tư xây mới hoặc cải tạo ngay trong năm 2025. Dự án được khởi công xây dựng trên khu đất 1,5 ha. Quy mô xây dựng khu nhà lớp học với 22 phòng học và 12 phòng học bộ môn, 1 tòa nhà hiệu bộ, 1 nhà đa năng, 1 nhà truyền thống văn hóa dân tộc, thư viện, sân chơi thể thao, khu nội trú, bán trú cho 260 học sinh, nhà ở công vụ cho 25 giáo viên và các hạng

mục phụ trợ khác. Tổng mức đầu tư dự án khoảng 170 tỷ đồng.

Hoàn thành trước tháng 8/2026

Sáng 9/11, phát biểu ý kiến tại lễ khởi công xây dựng trường học tại xã biên giới thuộc tỉnh Thanh Hóa, Thủ tướng Phạm Minh Chính quyết liệt yêu cầu các địa phương biên giới rà soát, điều chỉnh quy hoạch, bố trí đủ quỹ đất, bảo đảm hạ tầng điện, nước sạch, viễn thông, giao thông và môi trường an toàn cho học sinh. Thủ tướng nhấn mạnh, các bộ, ngành và địa phương phải gấp rút triển khai với tinh thần “ba ca-bốn kíp; ăn tranh thủ, ngủ khản trương; vượt năng thẳng mưa, không thua bão gió” để đưa các ngôi trường mới vào hoạt động trước tháng 8/2026. Để hiện thực hóa cam kết này, Thủ tướng đề nghị các cấp ủy đảng, chính quyền, các đơn vị thi công, các cơ quan liên quan cần tuân thủ nghiêm ngặt “5 bảo đảm”, gồm: Chất lượng, tiến độ; công tác giải phóng mặt bằng và nguồn vật liệu; kỹ thuật, mỹ thuật, vệ sinh môi trường, cảnh quan, an toàn lao động; không để xảy ra tham nhũng, tiêu cực, thất thoát, lãng phí; đầu tư đến đâu, hiệu quả đến đó, mang lại lợi ích thiết thực cho các cháu học sinh, cho các thầy, cô giáo, cho các bậc phụ huynh và góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của địa bàn.

Thủ tướng giao Bộ GD&ĐT sửa đổi, bổ sung chính sách để học sinh các xã biên giới được hưởng chế độ nội

trú, bán trú phù hợp; đồng thời phối hợp các bộ, ngành bố trí, đào tạo giáo viên biết tiếng dân tộc, có chính sách phụ cấp và hỗ trợ đời sống cho giáo viên vùng khó. Từ năm học tới, học sinh vùng biên sẽ được học tiếng Anh là ngoại ngữ thứ hai, cùng các môn tin học, văn hóa, âm nhạc, thể thao trong môi trường học tập đồng bộ, hiện đại.

Phó Chủ nhiệm Ủy ban Văn hóa và Xã hội của Quốc hội Nguyễn Thị Mai Hoa đánh giá: “Những quyết sách đặt nền móng cho sự phát triển bền vững giáo dục đang đứng trước thời cơ to lớn với những chính sách có tính chất bước ngoặt. Từ Luật Nhà giáo đến Nghị quyết 71/NQ-TW của Bộ Chính trị, triển khai chính sách xây dựng hệ thống trường nội trú liên cấp, hỗ trợ bữa ăn trưa cho học sinh phổ thông ở các xã biên giới, hải đảo... đều là những chính sách lớn về giáo dục và quan điểm coi con người là mục tiêu, là động lực cho phát triển của Đảng - Nhà nước - Chính phủ. Chúng ta hướng tới một nền giáo dục tiên tiến, hiện đại và thực hiện công bằng trong cơ hội tiếp cận giáo dục, mở rộng cơ hội học tập cho tất cả mọi người”.

Sáng 9/11, dự Lễ khởi công xây dựng hai trường PTNT liên cấp TH&THCS Hua Bum, Dào San (Lai Châu), Bộ trưởng GD&ĐT Nguyễn Kim Sơn cho rằng: “Đây là một nhiệm vụ chính trị trọng tâm, cấp bách trong phát triển kinh tế - xã hội và thực hiện chính sách đại đoàn kết dân tộc nhằm nâng cao dân trí, đào tạo nguồn nhân lực, tạo nguồn cán bộ là người địa phương ở vùng biên giới”. Theo bộ trưởng, để đạt mục tiêu, các địa phương có vai trò then chốt trong việc chuẩn bị mặt bằng và vận động người dân hiến đất để triển khai xây dựng trường học. Xây trường là việc người dân rất đồng tình, vì vậy cần phát động phong trào hiến đất rộng khắp, với sự vào cuộc tích cực của MTTQ và hệ thống chính trị ở cơ sở. Việc xây dựng trường học mới không đơn thuần là thay thế một trường hiện hữu, mà là dịp để tái cấu trúc toàn bộ hệ thống giáo dục trên địa bàn cấp xã. Hiện nhiều xã có tới 17-20 điểm trường nhỏ, phân tán; trường trung tâm khi hoàn thành sẽ gom học sinh từ các điểm trường này về học tập tập trung, đồng thời một số điểm trường lẻ sẽ được giải thể để nâng cao hiệu quả vận hành.

Vũ điệu rối và nước ở Đào Thục

■ KHIẾU MINH

Trải qua hơn ba thế kỷ, các thế hệ nghệ nhân rối nước Đào Thục, xã Thụ Lâm (xã Thụ Lâm, Đông Anh cũ), Hà Nội vẫn bền bỉ tiếp nối và lan tỏa di sản văn hóa truyền thống của cha ông. Phường rối nước nơi đây là một trong số ít phường rối còn hoạt động liên tục, giữ được hồn cốt dân gian Bắc Bộ. Các tích trò dân dã như “múa rồng”, “chăn vịt”, “cày cấy”, “đánh cá” được tái hiện sinh động qua bàn tay khéo léo của các nghệ nhân. Họ vừa biểu diễn phục vụ khách trong nước và quốc tế vừa tự tay chế tác rối, giữ bí quyết tạo hình và điều khiển con rối sao cho sống động. Ngày 12/3/2023, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đã ghi danh loại hình nghệ thuật dân gian này vào danh mục Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia. Hoạt động của phường rối nước ở Đào Thục hôm nay là minh chứng sống động cho sức sống của di sản phi vật thể, nơi người dân gửi gắm niềm tự hào và khát vọng giữ gìn bản sắc quê hương giữa thời đại hiện đại hóa.

Múa rối nước Đào Thục do ông tổ nghề có tên gọi Đào Đăng Khiêm, tên thật là Nguyễn Đăng Vinh (1658-1732), truyền dạy.

Các tích trò rối nước mang đậm bản sắc văn hóa dân gian Đồng bằng Bắc Bộ.

Tổ càn vừa hát, vừa đối đáp, ứng biến cùng các nghệ nhân điều khiển rối theo bối cảnh.

Hoạt động của Phường Rối nước Đào Thục gồm nhiều khâu, từ chế tác, tạo hình đến biểu diễn...

Có nhiều phương thức điều khiển quân rối, gồm: Rối dây, rối sào, rối bè, rối que, rối đồng.

Rối nước được các nghệ nhân chế tác tỉ mỉ, sinh động.

Khán giả nhí thích thú khi được "giao lưu" với những "nhân vật" trong các tích trò sau mỗi buổi diễn.

Sống chậm với đĩa than trong thời đại số

■ THỊNH JOEY

Kỳ 2: Không chỉ là hoài cổ

Tháng 4/2025, trang Billboard đưa ra một tuyên bố có thể gây sốc với nhiều người: Hơn một nửa số người mua đĩa than thậm chí không sở hữu máy nghe đĩa. Đây là thống kê được dựa trên báo cáo năm 2023 của hãng Luminate. Việc bỏ ra vài chục tới hàng trăm USD để mua một thứ chỉ để trưng bày và không có ý định nghe nó tương như vô cùng phi lý, nhưng lại không khó hiểu nếu nhìn dưới góc độ người hâm mộ cuồng nhiệt.

Album *Folklore* của Taylor Swift phát hành tới tám mẫu đĩa than.

Sức mạnh của văn hóa thần tượng

Với những người hâm mộ, việc thần tượng được vinh danh với vị trí đầu bảng xếp hạng Billboard và được truyền thông, mạng xã hội ngợi ca về tầm ảnh hưởng... mỗi khi ra mắt sản phẩm mới là một niềm hạnh phúc. Nhưng với sự thịnh hành của nhạc số, lượng album vật lý được bán ra trên toàn cầu liên tục đi xuống: từ 14,6 tỷ USD năm 1999 xuống còn 6,3 tỷ USD trong năm 2009.

Hệ quả là bắt đầu từ ngày 13/12/2014, bảng xếp hạng Billboard 200 quyết định sử dụng một hệ thống tính điểm mới mang tên Album-Equivalent Unit (AEU tức đơn vị tương đương album). Theo đó, một album được bán ra sẽ có giá trị tương đương 10 lượt tải về và bằng 1.500 lượt phát trực tuyến. Như vậy, thay vì phải bỏ ra nhiều ngày dài bặt đi bặt lại một album để “cày” cho thần tượng, người hâm mộ có thể tiết kiệm thời gian và công sức khi đặt đĩa than, băng cassette hoặc CD - dù tốn kém gấp nhiều lần.

Tại LP Club - điểm đến của nhiều người chơi đĩa than tại Hà Nội, đặt mua đĩa để ủng hộ thần tượng là lý do phổ biến bậc nhất với nhiều người chơi đĩa than. Anh Quang Đăng chia sẻ: “Năm 2020, Taylor Swift phát hành album *Folklore* với tám bìa đĩa, và trong mỗi bìa đĩa lại là một mẫu đĩa khác nhau. Tôi đã gặp không ít bạn trẻ sẵn lòng mua đủ cả tám phiên bản để sưu tầm. Họ có thể mang về nhà và chỉ bóc một đĩa để nghe, bảy đĩa còn lại... chung để đó mà thôi. Điều quan trọng là họ đã có đủ nguyên cả tám phiên bản của thần tượng. Và thực tế về lâu dài, nhiều đĩa cũng có giá trị cao hơn về mặt sưu tầm. Thí dụ có những phiên bản mẫu đẹp, hiếm sẽ có giá cao hơn bản thông dụng và người chậm chân

hoàn toàn có thể phải mua với giá cao hơn niêm yết tới năm, sáu lần”.

Taylor Swift không phải nghệ sĩ thế hệ mới duy nhất chọn phát hành album dưới dạng đĩa than. Bảng xếp hạng những nghệ sĩ bán đĩa vinyl chạy nhất nước Mỹ năm 2023 còn có những ban nhạc thế hệ cũ Metallica và The Beatles lần lượt ở vị trí thứ 7 và 8. Tới năm 2024, danh sách này hoàn toàn là những cái tên sinh ra trong giai đoạn từ 1985 tới 2003 - thời điểm vinyl đã đánh mất sự thống trị.

Những nghệ sĩ dẫn đầu bảng xếp hạng năm 2024 như Taylor Swift (2,9 triệu đĩa vinyl được bán), Billie Eilish (520 nghìn đĩa), Tyler The Creator (493 nghìn đĩa) hay Sabrina Carpenter (405 nghìn đĩa)... đều phát triển sự nghiệp trong kỷ nguyên số, nhưng tiềm năng từ đĩa than là quá lớn để có thể bỏ qua. Năm 2023, rapper Travis Scott tung ra 500 nghìn bản đĩa than album *Utopia* với nhiều bìa đĩa và mẫu khác nhau. Đây là số lượng đĩa than của một nghệ sĩ hip-hop lớn nhất kể từ khi các thống kê bắt đầu được tính năm 1991. Trong tuần đầu phát hành, album ghi nhận 496 nghìn AEU - trong đó có 252 nghìn bản đĩa được bán. Nhờ sự ủng hộ nhiệt tình của người hâm mộ, *Utopia* trụ vững trên ngôi đầu bảng xếp hạng Billboard 200 trong suốt năm tuần.

Đối tượng người hâm mộ của những nghệ sĩ kể trên phần lớn thuộc thế hệ Gen Z (những người sinh trong giai đoạn 1997-2012). Điều thú vị là dù sinh sau và lớn lên cùng nhạc số nhưng thống kê năm 2021 của MRC Data chỉ ra rằng Gen Z lại mua đĩa than nhiều hơn cả thế hệ Gen Y (sinh trong giai đoạn 1981-1996). Các nhà sản xuất thấu hiểu độ chịu chi của người hâm mộ và sẵn sàng kích cầu bằng những “chiêu” đặc biệt, như có những “Bonus track” (ca khúc tặng kèm) tại một số thị trường nhất định.

Anh Quang Đăng cho biết mình từng ngỡ ngàng trong một chuyến đi nước ngoài: “Tôi gặp vài bạn trẻ đang đi săn lùng đĩa phiên bản phát hành riêng cho thị trường Nhật Bản để sưu tầm. Khi nói chuyện thêm và hỏi họ đang dùng máy gì, tôi vô cùng bất ngờ khi họ cho biết mình không sở hữu máy đọc đĩa than và cũng... không có ý định mua nó”.

Với họ, đĩa than cũng chỉ là một thứ “merchandise” (hàng lưu niệm) gắn liền với nghệ sĩ như áo thun, mũ, ảnh hay gây phát sáng... nhằm thể hiện sự ủng hộ của họ với thần tượng, cũng như một thú vui sưu tập không hề rẻ. Điều này tạo nên một gam màu rất riêng cho thị trường đĩa than, bên cạnh những người hâm mộ mua đĩa để thưởng thức âm nhạc như thường thấy.

Công cụ kết nối

Tại thị trường Việt Nam, nếu như ở thời điểm năm 2011, việc điva Mỹ Linh cho ra mắt album *Một Ngày* (hay còn gọi là Mỹ Linh acoustic) dưới dạng CD lẫn đĩa than từng được xem như một bước đi liều lĩnh, thì giờ đây lại là trào lưu thời thượng. Trong những năm qua, nhiều nghệ sĩ thuộc các thế hệ khác nhau như nhạc sĩ Đức Trí, NSND Mai Hoa, ca sĩ Hồng Nhung, Thanh Lam, Đức Tuấn, Phạm Thu Hà, Hà Anh Tuấn, Hoàng Thùy Linh... đều đã cho ra mắt sản phẩm dưới dạng đĩa than.

Dự án *Timeless - The Voice Vol.1* của ca sĩ Tùng Dương cũng được phát hành dưới định dạng đĩa than khi ra mắt tháng 11/2025. Theo nghệ sĩ, anh quyết định làm một album “Hi-end” (chất lượng âm thanh cao cấp) và không lựa chọn nào phù hợp hơn đĩa than, dù thu âm analog “rất cực nhọc chứ không hề nhàn như thu thanh digital”.

Tùng Dương lý giải: “Việc thu analog thử thách chúng tôi phải duy trì được cảm xúc lẫn kỹ thuật chơi đàn để các bản hòa âm vang lên được hài

hòa với giọng hát. Kỹ thuật thu âm và hòa âm phải đạt tới sự kỳ vọng của giới Hi-end. Tôi tin rằng âm nhạc, khi được lưu giữ và thưởng thức bằng đĩa vinyl, mang một giá trị khác biệt: cả về âm thanh lẫn cảm xúc. Vinyl không chỉ là một định dạng, mà còn là sự chuẩn bị một tâm thế để thưởng thức. Người nghe phải chậm lại, lắng nghe bằng tất cả các giác quan”.

“Trong thời đại số, khi mọi thứ trở nên nhanh và tiện lợi, tôi muốn nhắc lại ý niệm về sự trân trọng và tĩnh tại trong âm nhạc. Phát hành trên vinyl là cách tôi gửi gắm tinh thần “timeless” - thứ âm nhạc không bị cuốn theo xu hướng, mà có thể sống lâu dài cùng thời gian và tâm hồn người nghe. Chuẩn Hi-end với Dương không chỉ dừng ở âm thanh mà còn cách làm, tinh thần và chất lượng đòi hỏi cao của dự án”.

Các ca sĩ từng thực hiện dự án đĩa than đều thừa nhận độ khó của dự án lớn hơn nhiều những dự án thông thường. Quang Dũng từng tâm sự, nếu một album thường chỉ mất từ sáu tháng tới một năm để hoàn thiện thì album vinyl có thể tiêu tốn gấp đôi thời gian. Anh cho rằng đây không phải là cuộc chơi dành cho mọi ca sĩ, bởi ngoài chất giọng, người nghệ sĩ còn cần gu thẩm mỹ âm nhạc, tư duy hòa âm phối khí... Chi phí cũng là một rào cản lớn, khi một đĩa than tại thị trường Việt Nam thường có giá bán hơn 1,2 triệu đồng/đĩa - mức giá không phải khán giả nào cũng sẵn lòng chi ra.

Khó là vậy, nhưng các nghệ sĩ vẫn sẵn lòng đầu tư nhằm thỏa mãn cái tôi của nghệ sĩ, đồng thời đem tới cho khán giả những sản phẩm chất lượng nhất trong khả năng. Âm thanh “ấm” vẫn là một trải nghiệm cảm xúc đặc biệt với những ai từng trải nghiệm đĩa than. Yếu tố cảm xúc cũng chính là thứ giúp sự hồi sinh của đĩa than bền vững, thay vì một trào lưu nhất thời và chết yểu.

Trong hành trình kết nối và giúp nhiều người tìm được đĩa than mình mong muốn, bản thân anh Quang Đăng từng nhận được nhiều hơn những gì kỳ vọng: “Có lần một bạn trẻ đến hỏi mua album của một nghệ sĩ tôi chưa từng nghe tới. Thế là tôi tò mò mở thử ra nghe, và rồi bất ngờ phát hiện: “Ồ, nghệ sĩ này hay phết!”. Kể từ đó, chính những yêu cầu tương tự ngẫu nhiên từ khách lại trở thành cơ hội để tôi mở rộng gu thưởng thức của mình, làm giàu thêm vốn hiểu biết âm nhạc. Với những nghệ sĩ vừa phát hiện ra, tôi lại chia sẻ lại cho các vị khách khác”.

Những cuộc trao đổi như vậy không chỉ là giao dịch mua - bán đơn thuần, mà còn là sự chia sẻ đam mê giữa những người đồng điệu, là thứ kết nối cá nhân mà không một thuật toán đề xuất nào của Spotify - dù có ưu việt đến nhường nào - có thể thay thế.

Thú chơi đĩa than, vì thế, không chỉ là một thú chơi hoài cổ. Đó còn là một hành trình khám phá, kết nối cảm xúc giữa những tâm hồn đồng điệu. Âm nhạc sẽ còn ý nghĩa gì nếu thiếu đi cảm xúc và tính kết nối? Và đó là lý do dù thế giới đang ở trong kỷ nguyên số, nhiều người vẫn sẵn sàng sống chậm lại: dành vài giờ để “bơi” hàng chống đĩa chọn album ưa thích, pha một cốc cà-phê và chọn góc riêng để lắng nghe tiếng kim chạm rãnh đĩa.

Xã Suối Hai giải quyết các vấn đề “nóng”

■ ĐẮC LINH ANH

Trong một buổi sáng, hơn 30 kiến nghị của người dân xã Suối Hai (Hà Nội) liên quan đến những vấn đề “nóng” như đất đai, môi trường, hạ tầng nông thôn... đã được lãnh đạo xã giải đáp thấu đáo. Đây là cuộc đối thoại đầu tiên từ khi thực hiện mô hình chính quyền địa phương 2 cấp trên địa bàn.

Nhiều vấn đề "nóng" đã được lãnh đạo xã giải đáp thẳng thắn, cởi mở.

Không né tránh

Tại làng nghề hoa mai trắng An Hòa - nơi mỗi dịp Tết cung cấp hàng nghìn chậu cây cảnh cho thị trường, câu chuyện về “nút thắt” pháp lý đất sản xuất được nhắc tới với nhiều trăn trở. Ông Bùi Quang Vinh, Chi hội trưởng Người cao tuổi thôn An Hòa cho biết, làng nghề được công nhận từ năm 2021, nhưng đến nay, hơn 20 ha đất trồng mai vẫn chưa được chuyển đổi mục đích sử dụng. Thiếu cơ sở pháp lý khiến người dân không thể cải tạo đất, mở rộng sản xuất hay đơn giản là vận chuyển đất và đưa vào chậu cây cảnh để cung ứng ra thị trường.

Tại buổi đối thoại đầu tiên giữa lãnh đạo mới và nhân dân, những bức xúc nhiều năm đã được nêu thẳng, nói thật. Trước đó, khi tiếp nhận phản ánh, Chủ tịch UBND xã Suối Hai Nguyễn

Về môi trường, xã cam kết kiểm tra ngay các hộ chăn nuôi trong khu dân cư, yêu cầu áp dụng biện pháp giảm thiểu ô nhiễm, đồng thời kiên quyết đóng cửa các cơ sở không đủ điều kiện. HĐND xã sẽ giám sát chuyên đề, trong đó kết quả thực hiện các kiến nghị sẽ được công khai thường xuyên để người dân cùng theo dõi.

Ngọc Mạnh đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ đạo các hộ dân làm đơn đăng ký nhu cầu sử dụng đất phục vụ việc đưa cây vào chậu, kịp thời tháo gỡ vướng mắc trước vụ Tết. Ông Bùi Quang Vinh chia sẻ: “Về lâu dài, người dân An Hòa kỳ vọng chính quyền sớm hoàn thiện cơ sở pháp lý, cho phép chuyển đổi mục đích sử dụng đất để làng nghề phát triển bền vững”.

Đất đai cũng là mối quan tâm lớn của nhiều thôn, xóm. Ông Đỗ Văn Lệnh, Trưởng thôn Đức Thịnh cho biết, trong quá trình rà soát dữ liệu đất đai, tỷ lệ hộ dân có giấy chứng nhận quyền sử dụng đất còn rất thấp, nhiều hộ sinh sống ổn định qua ba thế

hệ nhưng vẫn chưa được cấp sổ. Ông kiến nghị chính quyền các cấp sớm có biện pháp đẩy nhanh tiến độ cấp giấy chứng nhận, đồng thời rà soát, chỉnh sửa những sổ đỏ bị sai sót để bảo đảm quyền lợi hợp pháp cho người dân.

Ở thôn Tám, người dân cũng thẳng thắn nêu hai nhóm vấn đề: Cấp sổ đỏ và hạ tầng nông thôn. Ông Đinh Trọng Quế phản ánh, trong hơn 300 hộ dân, mới chỉ có 178 hộ được cấp giấy chứng nhận; nhiều hộ đã sử dụng đất ổn định qua nhiều năm vẫn chưa có sổ. Ông đề nghị chính quyền xã có kế hoạch, chỉ tiêu cụ thể để giải quyết dứt điểm hồ sơ tồn đọng. Cùng với đó

là yêu cầu đầu tư, cải tạo đường giao thông, mở rộng nội đồng... phục vụ sản xuất và đời sống.

Tháo điểm nghẽn ở cơ sở

Xã Suối Hai được thành lập ngày 1/7/2025, có diện tích 5.374,9 ha và hơn 35 nghìn dân, trong đó gần 20% là đồng bào dân tộc thiểu số. Chủ tịch UBND xã Suối Hai Nguyễn Ngọc Mạnh nhấn mạnh, công tác cấp Giấy chứng nhận quyền sử dụng đất (GCN QSDĐ) là nhiệm vụ trọng yếu, trực tiếp liên quan quyền lợi hợp pháp của người dân và hiệu quả quản lý nhà nước về đất đai. Hiện xã vẫn còn hơn 2.200 thửa chưa được cấp giấy, nhiều hồ sơ tồn đọng kéo dài, thậm chí thiếu thông tin do lịch sử để lại, trong khi nhiều công, nông trường chưa bàn giao đất về địa phương, gây trở ngại cho công tác đo đạc.

Tại hội nghị đối thoại với nhân dân, Chủ tịch UBND xã đã yêu cầu các phòng chức năng khẩn trương thẩm định, minh bạch quy trình, công khai chi phí, đồng thời kêu gọi người dân chủ động hoàn thiện hồ sơ và thực hiện đầy đủ nghĩa vụ tài chính. Với những trường hợp phức tạp, xã sẽ khôi phục hồ sơ, phối hợp các cấp liên quan giải quyết dứt điểm. Riêng các vấn đề liên quan đến rác thải, chất thải chăn nuôi và tác động từ làng nghề, chính quyền cam kết tăng cường kiểm tra, giám sát và triển khai đồng bộ các biện pháp giảm thiểu ô nhiễm, từng bước cải thiện cảnh quan, môi trường xanh sạch đẹp. Với hơn 30 ý kiến của người dân, ông Đỗ Mạnh Hưng, Bí thư Đảng ủy xã Suối Hai đã chỉ đạo Đảng ủy, HĐND và UBND xã triển khai ngay các giải pháp xử lý với tinh thần không hứa suông, mà phải hành động ngay. Chính quyền khẳng định sẽ tăng cường chỉ đạo quản lý đất đai và môi trường, ban hành các quyết định chuyên đề gắn trách nhiệm người đứng đầu. Những trường hợp vi phạm đất đai, xây dựng trái phép sẽ được kiểm tra, ngăn chặn và xử lý nghiêm theo quy định pháp luật.

Chuyên THƯỜNG NGÀY

Đừng bỏ quên những viên pin cũ

■ THANH XUÂN

Tên mạng xã hội, có người kể chuyện nhà có mấy bạn nhỏ chơi các món đồ chơi và thi thoảng lại bỏ những quả pin cũ. Chốt lại, người này hỏi: “Ở Hà Nội có chỗ nào thu gom pin cũ không các anh chị ơi?”. Bên dưới là những bình luận: “Bạn có thể đến UBND phường Thành Công”, “Tham gia nhóm thu gom pin và rác điện tử này đi (kèm đường link)”, “Ở siêu thị Go! có thấy thùng thu gom pin đấy”...

Những trao đổi tưởng nhỏ bé ấy lại chạm tới một vấn đề lớn: Việc xử lý pin đã qua sử dụng - thứ lâu nay vẫn bị xem nhẹ trong đời sống hằng ngày.

Không ít người vẫn giữ thói quen vứt pin cũ vào thùng rác sinh hoạt, thậm chí quẳng ra góc vườn, bãi đất, bờ ao... Mỗi viên pin, theo các nghiên cứu môi trường, có thể làm ô nhiễm hơn

500 lít nước hoặc 1 m³ đất trong suốt 50 năm. Trong pin chứa nhiều kim loại nặng như chì, kẽm, cadimi, thủy ngân, asen... Khi lớp vỏ bị ăn mòn, những hóa chất ấy rò rỉ, thấm dần vào lòng đất, hòa vào nước ngầm, rồi theo dòng chảy lan ra môi trường.

Chi cần tưởng tượng: Hàng triệu viên pin bị vứt bỏ mỗi năm - từ điều khiển, đồng hồ, micro, đèn pin, các loại đồ chơi cho trẻ em... - nếu không được xử lý đúng cách, sẽ biến những bãi rác và dòng sông thành nơi chứa độc tố. Ở các vùng trồng trọt, kim loại nặng có thể xâm nhập cây cối, tích tụ trong rau quả, rồi trở lại bàn ăn của chính chúng ta. Ô nhiễm từ pin cũ không “ôn ào” như khói bụi, nhưng hậu quả lại dai dẳng, lặng lẽ và khó khắc phục hơn nhiều.

Đã có nhiều chiến dịch tuyên truyền về việc thu gom pin cũ. Ở một số nơi, trẻ em được hướng dẫn mang pin đã dùng trong đồ chơi đến nộp, đổi lấy quà nhỏ. Một vài tổ chức, doanh nghiệp cũng phát động phong trào gom pin, rác thải điện tử. Song tất cả đều ngắn hạn, theo đợt, theo phong trào, rồi lại nhanh chóng lắng xuống. Sau những ngày rộn ràng khẩu hiệu, người dân lại quay về thói quen cũ: Pin hết là vứt đi.

Hiện, Hà Nội chỉ có hơn chục điểm chính thức thu nhận pin cũ, Thành phố Hồ Chí Minh cũng tương tự. Những điểm thu gom xuất hiện ở các đô

thị là tín hiệu đáng mừng, nhưng rõ ràng vẫn chưa đủ để hình thành mạng lưới bền vững. Người dân muốn bỏ pin đã qua sử dụng đúng chỗ vẫn phải “truy tìm” địa điểm, thậm chí đi xa cả chục cây số, rất bất tiện.

Đã đến lúc việc thu gom pin cần được xem là hoạt động thường xuyên và bắt buộc, chứ không phải “chiến dịch”. Những chiếc thùng nhỏ nếu được đặt ở trường học, nhà văn hóa khu dân cư, công viên, phố đi bộ, hội chợ, triển lãm cho tới các trung tâm thương mại, siêu thị... sẽ hình thành thói quen tốt, để mỗi người dễ dàng bỏ viên pin cũ đúng chỗ. Khi hành động ấy trở nên tự nhiên, việc bảo vệ môi trường cũng không còn là khẩu hiệu xa vời.

Các doanh nghiệp sản xuất, kinh doanh pin cần tham gia mạnh mẽ hơn. Mỗi viên pin bán ra nên đi kèm trách nhiệm thu hồi sau sử dụng. Việc khuyến khích trẻ em đổi pin cũ lấy quà nhỏ, hay tặng điểm thưởng khi mang pin đến nộp, không chỉ là cách làm truyền thông mà còn thể hiện ý thức xã hội, gắn thương hiệu với trách nhiệm môi trường.

Mỗi chiếc thùng thu gom được đặt thêm, mỗi người chịu khó bỏ pin cũ đúng nơi, là thêm một hành động góp phần giữ gìn màu xanh của đất - để những viên pin không còn bị “bỏ quên” và môi trường không còn là nơi gánh chịu.

Bài học về chủ động ứng phó thiên tai

■ TÙNG LINH

Bão số 13 gây thiệt hại nặng nề ở Tây Nguyên và tỉnh Quảng Ngãi, làm 6 người chết, 26 người bị thương, hàng chục nghìn ngôi nhà, tàu thuyền, cây trồng và công trình hạ tầng bị hư hỏng. Vượt lên trên những mất mát là tinh thần chủ động, đồng lòng của hệ thống chính trị, lực lượng vũ trang và nhân dân.

Ngành đường sắt tập trung nhân lực khắc phục vị trí sạt lở trôi nền đường trên địa bàn Đắk Lắk khiến ray đường sắt treo lơ lửng trên không.

Sớm lên phương án

Từ đầu tháng 11, khi Trung tâm Dự báo Khí tượng Thủy văn quốc gia cảnh báo bão Kalmaegi có khả năng ảnh hưởng trực tiếp đến miền trung, Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính đã yêu cầu các bộ, ngành, địa phương chủ động phòng, tránh, ứng phó. Hàng loạt tỉnh ban hành công điện khẩn, kích hoạt phương án phòng, chống thiên tai ở cấp độ cao nhất.

Tại Gia Lai, 16 xã, phường ven biển được đặt trong tình trạng ứng phó cấp độ 5, mức cảnh báo thiên tai nghiêm trọng. 42 xã, phường còn lại được nâng lên cấp độ 4. Từ tỉnh đến cơ sở, các tổ công tác được thành lập, bám sát địa bàn, rà soát từng hộ dân, từng điểm xung yếu. Bộ đội, công an, dân quân tự vệ, đoàn viên được huy động tối đa, phối hợp chặt chẽ với chính quyền để sơ tán dân, chằng chống nhà cửa, bảo vệ công trình công cộng. Tại xã Tuy Phước Đông và Nhơn Lý, Đồn Biên phòng Nhơn Lý đã phối hợp chính quyền sơ tán dân đến các điểm tránh trú an toàn. Chính trị viên phó Đồn - Trung tá Châu Văn Toàn cho biết, chúng tôi đã động viên bà con yên tâm tránh bão, mọi điều kiện ăn ở đã được chuẩn bị chu đáo.

Trưa ngày 6/11, khi bão Kalmaegi áp sát đất liền, toàn tỉnh Gia Lai đã hoàn tất việc di dời hơn 100 nghìn hộ dân đến nơi trú ẩn an toàn. Các điểm sơ tán như trường học, nhà văn hóa, trụ sở cơ quan được trưng dụng, đầy đủ nhu yếu phẩm, nước sạch, thuốc men và lực lượng y tế túc trực. Tại Trường tiểu học Phước Sơn 2, một trong những điểm sơ tán tập trung lớn nhất của xã Tuy Phước Đông, các suất ăn được chuẩn bị theo nhu cầu từng nhóm dân cư. Ông Nguyễn Như Giàu, Phó Chủ tịch HÒND xã Tuy Phước Đông cho biết, ngoài nguồn dự trữ của xã, nhiều hộ khá giả còn tự góp thêm nhu yếu phẩm để chia sẻ cho bà con khó khăn. Những nơi di dời đều được kiểm tra, bảo đảm sạch sẽ, đầy đủ y tế, lương thực.

Bão số 13 là cơn bão mạnh nhất từ đầu năm, ảnh hưởng nặng nề đến các tỉnh Tây Nguyên và Quảng Ngãi, tuy nhiên nhờ xác định sớm mức độ nguy hiểm, các địa phương đã chủ động triển khai các biện pháp ứng phó, hạn chế tối đa thiệt hại. Tại Đắk Lắk, ngoài

Ngay sau khi bão tan, các lực lượng đã khẩn trương khắc phục hậu quả.

Tại phiên họp Chính phủ thường kỳ tháng 10/2025, Phó Thủ tướng Thường trực Nguyễn Hòa Bình biểu dương tỉnh Gia Lai đã rất quyết liệt trong việc di dời người dân trước cơn bão số 13, bảo đảm an toàn cho người dân. Đây là bài học chung cho các địa phương khác.

ảnh hưởng hết sức nặng nề từ cơn bão số 13, tỉnh còn hứng chịu "thiên tai kép" khi triều cường và lũ quét xảy ra đúng thời điểm bão đạt cường độ mạnh nhất. Tuy nhiên, nhờ chủ động phòng chống, tỉnh đã hạn chế tối đa thiệt hại về người và tài sản.

Không để bị động bất ngờ

Mới đây, tại Phiên họp Chính phủ thường kỳ tháng 10/2025, lãnh đạo tỉnh Đắk Lắk cho biết: Trong công tác ứng phó, tỉnh đã tổ chức di dời toàn bộ các hộ nuôi trồng thủy sản trên lồng bè và toàn bộ người dân sinh sống tại nhà cấp 4; đồng thời phong tỏa các khu vực nguy hiểm, góp phần giảm thiểu rủi ro khi bão đổ bộ. Trong thời gian thiên tai diễn ra, lực lượng cứu hộ tại chỗ đã kịp thời cứu được nhiều người dân.

Lãnh đạo Đắk Lắk nhận định, cơn bão lần này là phép thử quan trọng đối với mô hình chính quyền

địa phương 2 cấp trong phòng, chống thiên tai. Thực tế triển khai cho thấy mô hình giúp công tác chỉ đạo, ứng phó diễn ra kịp thời hơn, trực tiếp và hiệu quả hơn. Hiện tỉnh đang tập trung khắc phục hậu quả sau bão. Về điện, khu vực trung tâm và các vùng sản xuất đã được khôi phục hoàn toàn. Đối với nhà dân, tỉnh phân đầu sửa chữa cơ bản các nhà bị hư hỏng, tốc mái để người dân sớm ổn định sinh hoạt, bảo đảm hoạt động giáo dục trở lại bình thường từ đầu tuần tới.

Tại Gia Lai, trong ứng phó bão số 13, tỉnh đã phát huy hiệu quả phương châm “bốn tại chỗ” (chỉ huy tại chỗ, lực lượng tại chỗ, phương tiện tại chỗ và hậu cần tại chỗ). Phương tiện cứu hộ, cứu nạn được chuẩn bị đầy đủ, từ xe chuyên dụng, máy phát điện đến xuống cao su. Hậu cần được tổ chức bài bản, không để người dân thiếu ăn, thiếu thuốc trong thời điểm bão đổ bộ.

Tại đèo An Khê, tuyến giao thông huyết mạch nối Tây Nguyên với các xã, phường duyên hải miền trung, các tuyến đường bị sạt lở được ưu tiên khắc phục để bảo đảm lưu thông. Cùng thời điểm, lực lượng Điện lực Gia Lai cũng nỗ lực kiểm tra, khoanh vùng các điểm sự cố, khẩn trương khắc phục đường dây và trụ điện bị ảnh hưởng. “Điện lực Gia Lai đã huy động nhân lực tại chỗ 400 người, từ phía tây xuống thêm 60 người, hơn 40 xe chuyên dụng cầu, tải, nâng để tập trung khắc phục. Tổng công ty Điện lực Miền Trung tiếp tục huy động thêm khoảng 250 nhân lực chuyên nghiệp từ 4 tỉnh miền trung vào hỗ trợ để khẩn trương khôi phục điện”, ông Thái Minh Châu, Giám đốc Công ty Điện lực Gia Lai cho biết. Ngoài ra, việc chỉ viện liên tỉnh của các Hội Liên hiệp Phụ nữ tỉnh Gia Lai, Đoàn Thanh niên, công an, quân đội đã kịp thời hỗ trợ người dân gặt lúa, thu hoạch hoa màu bị ngập, dọn dẹp nhà cửa, vệ sinh môi trường...

Bão số 13 là lời cảnh tỉnh về sự phức tạp, khó lường của thiên tai trong bối cảnh biến đổi khí hậu ngày càng gay gắt. Dù dự báo thay đổi liên tục, tỉnh Gia Lai vẫn giữ nguyên mức cảnh báo cao, không hạ thấp kích bản ứng phó. Sự kiên định đó đã giúp địa phương không bị động, bất ngờ khi bão đổ bộ. Việc phối hợp liên ngành, liên cấp từ tỉnh đến xã, từ quân đội đến công an, từ điện lực đến y tế đã tạo nên sức mạnh tổng hợp, giúp công tác ứng phó và khắc phục hậu quả đạt hiệu quả cao. Mọi phương án đều xoay quanh mục tiêu bảo vệ tính mạng và tài sản của người dân, thể hiện rõ tư duy “lấy dân làm trung tâm” trong quản lý rủi ro thiên tai.

Chủ tịch UBND tỉnh Gia Lai Phạm Anh Tuấn cho biết, tỉnh đã xây dựng bản đồ rủi ro thiên tai cấp xã, cập nhật thường xuyên để cảnh báo sớm, đặc biệt tại vùng sâu, vùng xa, cũng như tăng cường huấn luyện lực lượng xung kích phòng, chống thiên tai. Tỉnh cũng đề xuất hỗ trợ khẩn cấp 80 tỷ đồng từ Trung ương để khắc phục hậu quả. Đồng thời phát triển mô hình “nhà chống bão” cho hộ nghèo, vùng nguy cơ cao và đẩy mạnh tuyên truyền cộng đồng về kỹ năng ứng phó thiên tai.

NHÌN THẲNG, NÓI THẬT

Thêm “giám sát viên” chống lấn chiếm lòng lề đường

BẠN ĐỌC VIẾT:

Nguyễn Văn Huy

(Phường Từ Liêm, thành phố Hà Nội)

Thời gian qua, các lực lượng chức năng ở Thủ đô đã tăng cường lắp đặt, hoàn thiện hệ thống camera giám sát an ninh, an toàn giao thông tích hợp công nghệ trí tuệ nhân tạo hiện đại. Tôi hoàn toàn ủng hộ các “giám sát viên” này. Qua đó đã có sự cải thiện đáng kể về ý thức tham gia giao thông của nhiều người dân. Có điều, hệ thống này nên bao quát thêm một số hành vi vi phạm để

bảo đảm rà soát tốt hơn các mặt đời sống người dân.

Đơn cử, ở phường Từ Liêm nơi tôi sinh sống, nhiều năm nay có một thực trạng đáng lo ngại nhưng mãi vẫn chưa thấy có giải pháp hữu hiệu. Đó là tình trạng hàng loạt ô-tô ngang nhiên dừng, đỗ dưới lòng đường, nhất là ở khu vực tọa lạc của các hàng quán kinh doanh dịch vụ ăn uống. Cứ mỗi lúc tan tầm, trên vỉa hè, bàn ghế kê san sát, khách khứa ngồi la liệt còn người phục vụ của quán đi lại như mắc cửi. Trong khi đó, dưới lòng đường ô-tô, xe máy ngang nhiên đỗ bừa bãi. Cứ

như vậy, cả người đi bộ và người tham gia giao thông đều không thể di chuyển, gây ra cảnh, nhốn nháo, thậm chí mất an toàn giao thông.

Tương tự, tại một tuyến phố khác với mật độ giao thông cao là Linh Đường (phường Hoàng Liệt), tình trạng lấn chiếm cũng diễn ra thường xuyên. Đáng chú ý, khu vực này đang tồn tại không ít bãi trồng giữ xe trái phép, sẵn sàng chỉ dẫn chủ phương tiện dừng, đỗ xe dưới lòng đường. Đạo một vòng qua nhiều con phố cổ ở khu vực phường

Hoàn Kiếm, Cửa Nam..., hành vi “biến vỉa hè, lòng đường thành của riêng” cũng diễn ra thường xuyên, bất chấp hàng loạt chiến dịch giải tỏa từ chính quyền.

Các cơ quan chức năng nên trang bị thêm một số camera giám sát tích hợp trí tuệ nhân tạo, hoặc nâng cấp hệ thống hiện tại “kiêm nhiệm” chức năng giám sát việc dừng, đỗ sai quy định. Những hành vi trên cũng là nguyên nhân cơ bản gây ảnh hưởng nghiêm trọng tới giao thông đô thị.

HÃY GỬI CHO CHÚNG TÔI Ý KIẾN CỦA BẠN THEO ĐỊA CHỈ: BAN BIÊN TẬP BÁO THỜI NAY - MỤC NHÌN THẲNG - NÓI THẬT - SỐ 71, HÀNG TRỐNG, HOÀN KIẾM, HÀ NỘI. ĐIỆN THOẠI: 024.39381384, EMAIL: diendan.thoinay@gmail.com

Dấu hỏi về áp lực kép của ngành ngân hàng

THUY LINH

Các ngân hàng cho rằng họ phải cân đối giữa mục tiêu lợi nhuận và an toàn tín dụng, khiến việc vay vốn của người dân ngày càng khó khăn. Thế nhưng, vẫn có những trường hợp dễ dàng vay được tiền ngân hàng để đặt cọc mua nhà, khiến dư luận đặt câu hỏi về sự nhất quán trong chính sách cho vay hiện nay.

Ngân hàng Nhà nước (NHNN) Chi nhánh Khu vực 2 (Thành phố Hồ Chí Minh và Đồng Nai) vừa yêu cầu các tổ chức tín dụng trên địa bàn tạm dừng việc cho vay thanh toán tiền đặt cọc theo các “văn bản thỏa thuận” ký với đơn vị môi giới bất động sản. Thời gian qua đã xuất hiện nhiều phản ánh từ người dân về việc một số ngân hàng thương mại giải ngân khoản vay để khách hàng thanh toán tiền đặt cọc thông qua các thỏa thuận dân sự với các công ty tư vấn hoặc môi giới bất động sản.

Tín dụng đi quá nhiều vào "lướt sóng"

Theo NHNN Chi nhánh Khu vực 2, hình thức này tiềm ẩn rủi ro cho cả người vay và hệ thống tín dụng, bởi các “văn bản thỏa thuận” không có giá trị pháp lý như hợp đồng mua bán, trong khi khoản tiền đặt cọc thường có giá trị lớn và dễ phát sinh tranh chấp.

Dẫn thí dụ cho ý kiến này, NHNN Chi nhánh Khu vực 2 cho biết, Tòa án nhân dân Khu vực 7 Thành phố Hồ Chí Minh vừa tuyên bản án (chưa có hiệu lực do có kháng nghị, kháng cáo), khẳng định các nội dung về tiền đặt cọc, tiến độ, thời hạn, phương thức nộp và xử lý tiền cọc trong “văn bản thỏa thuận” giữa khách hàng và môi giới là trái quy định pháp luật, nên văn bản này bị vô hiệu theo Điều 117 và 123 Bộ luật Dân sự 2015.

Ngày 7/1/02025, Sở Xây dựng Thành phố Hồ Chí Minh đã xử phạt một công ty môi giới vì kinh doanh bất động sản chưa đủ điều kiện. Ngày 10/10/2025, Sở tiếp tục ra văn bản yêu cầu các doanh nghiệp không ủy quyền cho tổ chức, cá nhân khác ký hợp đồng đặt cọc, mua bán hay chuyển nhượng nhà ở, công trình xây dựng.

Mọi khoản vay phải đáp ứng các điều kiện chặt chẽ nhằm bảo đảm chất lượng tín dụng và kiểm soát rủi ro nợ xấu. Ảnh: NGUYỄN ANH

Trước đó, Sở Xây dựng Bình Thuận cũng từng có văn bản yêu cầu chấn chỉnh, nghiêm cấm các hình thức “giữ chỗ”, “đặt chỗ” hay ký kết hợp đồng với đơn vị môi giới khi bất động sản chưa đủ điều kiện giao dịch.

Nêu quan điểm về vấn đề này, tại Diễn đàn Đầu tư Việt Nam 2026, TS Đinh Thế Hiển, chuyên gia kinh tế cho rằng, đây là động thái điều chỉnh, kiểm soát lại dòng vốn vào bất động sản, trong ngắn hạn, những dự án mở ra phục vụ nhu cầu các nhà đầu tư đón sóng sẽ gặp khó khăn.

Ông Hiển phân tích, tăng trưởng tín dụng chín tháng năm 2025 đạt khoảng 13%, trong khi vốn chảy vào bất động sản lại vượt gần 20%, tập trung mạnh vào tháng 8 và 9. Tuy nhiên, lượng tiền lớn này không tạo được thanh khoản tương ứng, phản ánh sự méo mó trong phân bổ nguồn vốn và hiệu quả sử dụng tín dụng. Nhà nước nhận thấy tín dụng đã được bơm ra mạnh nhưng không giúp phục hồi sức cầu thật, từ đó cần can thiệp để cân bằng lại dòng chảy tài chính.

“Nguyên tắc thông thường của thị trường là người mua hoặc nhà đầu tư phải có ít nhất 30% vốn tự có, phần còn lại do ngân hàng hỗ trợ. Việc xuất hiện tình trạng cho vay cả khoản tiền đặt cọc cho thấy tín dụng đã đi quá xa khỏi chức năng vốn có. Khi giá bất động sản bị đẩy lên vượt giá trị thật, nhà đầu tư lướt sóng không kịp xoay vòng vốn, hệ quả là rủi ro dồn ngược về hệ thống ngân hàng và toàn bộ thị trường”, TS Đinh Thế Hiển nhận định.

Đồng quan điểm, ông Nguyễn Hoàng Hải, Phó Chủ tịch Thường trực Hiệp hội các Nhà đầu tư tài chính Việt Nam (VAFI) cho rằng, biện pháp của NHNN Khu vực 2 giúp ngăn tình trạng người mua nhà lạm dụng đòn bẩy tài chính, thậm chí đầu tư kiểu “tay không bắt giặc”, tiềm ẩn rủi ro lớn cho cả bên vay và hệ thống ngân hàng.

Ông Hải phân tích, giá nhà và bất động sản hiện đã ở mức rất cao nên việc vay nợ quá nhiều để đầu tư là không phù hợp. Với lĩnh vực có tính chu kỳ và rủi ro như bất động sản, người mua cần có ít nhất 70% vốn tự có để bảo đảm an toàn tài chính. Khi phải đi vay để thanh toán cả khoản tiền đặt cọc, rủi ro mất khả năng chi trả hoặc thua lỗ sẽ gia tăng đáng kể, đẩy hệ thống tín dụng vào thế dễ tổn thương.

Mâu thuẫn từ chính các ngân hàng

Ông Nguyễn Quốc Hùng, Phó Chủ tịch kiêm Tổng Thư ký Hiệp hội Ngân hàng Việt Nam cho biết, theo quy định của Luật Kinh doanh bất động sản, các dự án nhà ở hình thành trong tương lai chỉ được huy động vốn từ người mua khi đã đủ điều kiện mở bán và được cơ quan quản lý xây dựng xác nhận. Việc huy động vốn dưới hình thức đặt cọc khi dự án chưa đủ điều kiện là trái quy định pháp luật.

Ông Hùng nhận định, có nhiều người đặt cọc sớm để mua với giá thấp, sau đó bán lại suất hường chênh lệch, thậm chí đẩy giá lên để kiếm lợi. Đây là biểu hiện của đầu cơ, làm méo mó thị trường.

Thực tế cho thấy, thị trường bất động sản hiện nay chủ yếu dựa vào nguồn vốn ngân hàng thương mại. Tuy nhiên, thực trạng này còn đang thể hiện một nghịch lý, quá nhiều người có thể dễ dàng vay ngân hàng để đặt cọc đầu cơ, trong khi những người thật sự cần vốn để mua nhà lại gặp vô vàn khó khăn.

Đáng chú ý, khi được hỏi về nguyên nhân, phần lớn câu trả lời đều xoay quanh thực tế rằng các ngân hàng không thể tăng trưởng tín dụng bằng mọi giá. Mọi khoản vay đều phải đáp ứng các điều kiện chặt chẽ nhằm bảo đảm chất lượng tín dụng và kiểm soát rủi ro nợ xấu, khiến dòng vốn hướng đến nhu cầu ở vẫn chưa được khai thông như kỳ vọng.

Có ý kiến cho rằng, hiện nay, việc thẩm định khoản vay của ngân hàng không chỉ dựa trên bảng lương, mà nên xem xét cả các yếu tố như hóa đơn điện, nước và dữ liệu tiêu dùng, nhằm đánh giá chính xác hơn năng lực tài chính của người vay.

Ông Nguyễn Quốc Hùng, Phó Chủ tịch kiêm Tổng Thư ký Hiệp hội Ngân hàng Việt Nam, nhận định tín dụng bất động sản hiện tăng nhanh hơn nhiều so tốc độ tăng trưởng chung của nền kinh tế, đi ngược với nguyên tắc dòng vốn phải ưu tiên cho sản xuất và các lĩnh vực tạo giá trị thật. Ông Hùng cho rằng, dòng tiền đang chủ yếu quay vòng trong nội bộ thị trường: ngân hàng cho vay chủ đầu tư xây dự án, rồi tiếp tục cho người mua vay để mua chính sản phẩm đó; sau đó, chủ đầu tư lại dùng nguồn thu để triển khai dự án mới.

Vòng quay khép kín này tiềm ẩn nhiều rủi ro, nhất là khi quy mô tín dụng bất động sản đã lên tới khoảng 4 triệu tỷ đồng, chưa tính phần nợ trái phiếu doanh nghiệp. Việc xác định rõ dòng vốn đang chảy vào đâu, bao nhiêu trong đó phục vụ nhu cầu ở thật và bao nhiêu dành cho đầu cơ, là điều cần thiết để bảo đảm an toàn cho cả thị trường lẫn hệ thống tài chính.

Câu hỏi đặt ra là liệu sức ép kép mà các ngân hàng đang gánh, vừa phải bảo đảm lợi nhuận, vừa phải duy trì an toàn tín dụng, có thật sự phản ánh đúng bản chất vấn đề hay không, bởi lẽ phía sau đó còn là câu chuyện của cơ chế quản lý rủi ro, định hướng dòng vốn và trách nhiệm trong việc dẫn dắt thị trường phát triển lành mạnh.

BẮT MẠCH THỊ TRƯỜNG

Bánh mì và ngôn ngữ ẩm thực

THÁI CA

Mới đây, ông lớn thức ăn nhanh (fast food) KFC tại Australia đã ra mắt món “Zinger bánh mì” trên thực đơn của mình. “Zinger bánh mì” là món ăn mang hương vị cơ bản bánh mì truyền thống của Việt Nam phối hợp với một số nguyên liệu đặc trưng của KFC như miếng phi-lê gà cay chiên giòn Zinger và các loại nước sốt của hãng này. Sự kiện không chỉ gói gọn trong một món ăn của hệ thống nhà hàng tại một quốc gia, mà cho thấy rằng ẩm thực Việt Nam tiếp tục khẳng định vị thế trên toàn cầu. Điều này sẽ tạo ra nhiều sự lan tỏa về văn hóa, xã hội và cả những cơ hội về mặt kinh tế, đầu tư.

Một món ăn được một hệ thống fast food quốc tế chế biến tất nhiên sẽ có yếu tố “quốc tế”, nghĩa là cơ hội được nhiều quốc gia, nhiều người trên thế giới chấp nhận. Lợi thế lớn nhất trong chế biến và kinh doanh

bánh mì chính là tính cơ động rất cao. Các yếu tố tạo nên món bánh mì từ phần vỏ bên ngoài, nhân bên trong đều có thể mua, chế biến một cách tương đối thuận tiện không chỉ ở Việt Nam mà còn ở nhiều quốc gia khác. Và nếu không thể chế biến một cách nguyên bản nhất thì cũng có thể thay thế. Cũng chính vì điều này mà nói về tiêu chí “ngon” của bánh mì cũng rất đa dạng, có những loại bánh mì ngon nhờ thịt, chả, xù mại, nhưng cũng có khi nhờ nước sốt...

Thực tế, những món ăn mang tính toàn cầu khác cũng “mở” nhiều hướng chế biến và mục tiêu cuối cùng sẽ là hợp vệ sinh, ngon và bán được hàng. Một bếp trưởng của khách sạn

5 sao kể lại kỷ niệm, khoảng 10 năm trước, khi còn là đầu bếp tập sự, anh từng “Việt hóa” cách chế biến món mì Ý, bằng cách chú trọng xào món và dù các thầy dạy nước ngoài không hài lòng, nhưng món ăn lại được nhiều người hưởng ứng. Nấu ăn theo hướng chuẩn vị hoặc nguyên bản là một chuyện, chế biến món ăn để bán được, chinh phục thực khách lại là chuyện khác. Câu chuyện bánh mì hoàn toàn có thể diễn ra theo hướng này nếu món ăn tiếp tục được chú ý và nằm trong thực đơn của nhiều hàng quán, hệ thống kinh doanh ẩm thực tại nước ngoài.

Từ một món ăn được cho là bình dân, đến nay bánh mì đã hiện diện ở

đa phân khúc, kể cả cao cấp. Cầm một ổ bánh mì không chỉ là việc “cứu đói” hay “ăn cho xong” nữa mà là thưởng thức ẩm thực. Các hoạt động nghiên cứu để chế biến bánh mì đã được tinh chỉnh để có trạng thái nhiệt độ ấm nóng, giòn của vỏ bánh, mùi thơm ban đầu, cho đến khả năng “bắt vị” từ miếng bánh đầu tiên. Như vậy, nếu các món ăn khác cũng phát triển theo xu hướng bánh mì, nghĩa là tiếp tục đề cao tính cơ động, gắn với các xu hướng, hoạt động của xã hội (nhanh, hiện đại) thì hoàn toàn có thể trở thành một món ăn có tính lan tỏa toàn cầu. Cho dù chỉ là một xe bánh mì nhỏ ven đường, hay những hệ thống 5-10 hay hàng trăm cửa hàng bánh mì, có thể nói chính sự bền bỉ, sáng tạo của những con người trực tiếp liên quan đến hoạt động chế biến, kinh doanh món ăn này đã góp phần đưa ẩm thực Việt Nam không ngừng lan tỏa trên thế giới.

Thế chế hóa tương lai năng lượng xanh

GIA HÙNG

(Tiếp theo trang 1)

Ngân hàng Agribank quản lý chặt chẽ rủi ro môi trường và xã hội trong hoạt động cấp tín dụng cho các dự án năng lượng tái tạo như điện gió. Ảnh: NAM ANH

Ngày 20/8/2025, Bộ Chính trị đã ban hành Nghị quyết số 70-NQ/TW về bảo đảm an ninh năng lượng quốc gia đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045. Nghị quyết xác định rõ quan điểm “Phát triển đồng bộ, hợp lý và đa dạng hóa các loại hình năng lượng; ưu tiên khai thác, sử dụng triệt để và hiệu quả các nguồn năng lượng tái tạo, năng lượng mới, năng lượng sạch. Từng bước chuyển đổi năng lượng đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước và cam kết quốc tế”.

Động lực mới cho ngành năng lượng

Tại Hội thảo “Chuyển đổi năng lượng xanh nhìn từ Nghị quyết 70 của Bộ Chính trị” tổ chức mới đây, ông Trần Hoài Trang, Phó Cục trưởng Điện lực và Năng lượng tái tạo, Bộ Công thương cho biết, trong giai đoạn 2026-2030, nhu cầu điện dự kiến sẽ tiếp tục tăng ở mức hai con số. Trong đó khả năng cung ứng phụ thuộc vào các nguồn điện chạy nền (nhiệt điện than, điện khí LNG) và nguồn năng lượng tái tạo, đặc biệt tại khu vực miền bắc. Việc ban hành Nghị quyết là hết sức cần thiết để tháo gỡ điểm nghẽn và tạo động lực mới cho ngành năng lượng.

Triển khai thực hiện Nghị quyết số 70-NQ/TW, Bộ Công thương đang xây dựng Dự thảo Nghị quyết của Quốc hội về các cơ chế, chính sách tháo gỡ khó khăn trong phát triển năng lượng quốc gia giai đoạn 2026–2030, trình Quốc hội tại kỳ họp thứ 10 (tháng 10/2025). Bộ đề xuất các chính sách đặc thù nhằm thúc đẩy ngành năng lượng, bao gồm điều chỉnh quy hoạch điện và mạng lưới cấp điện theo hướng linh hoạt, cắt giảm thủ tục hành chính để rút ngắn thời gian đầu tư, giảm chi phí và đẩy nhanh tiến độ vận hành công trình. Đồng thời, bổ sung cơ chế riêng cho các dự án xây dựng - kinh doanh - chuyển giao (BOT) điện, tạo sức hút với nhà đầu tư và mở rộng khả năng huy động vốn từ các tổ chức tài chính quốc tế.

Ngoài ra, dự thảo cũng đưa ra cơ chế vượt trội cho các dự án nhiệt điện khí thiên nhiên hóa lỏng (LNG), đặc biệt về sản lượng điện tối thiểu dài hạn; ưu đãi đặc thù cho các dự án điện gió ngoài khơi được phê duyệt và vận hành sớm giai đoạn 2030-2035. Bên cạnh đó thúc đẩy cơ chế mua bán điện trực tiếp (DPPA) theo tinh thần Nghị quyết 70, khuyến khích khu vực tư nhân tham gia mạnh mẽ hơn vào phát triển năng lượng.

Ở góc độ doanh nghiệp, ông Nguyễn Tài Anh, Phó Tổng Giám đốc Tập đoàn Điện lực Việt Nam (EVN) cho biết, trong quá trình triển khai Nghị

Theo Báo cáo Vietnam Energy Outlook 2024, để đạt mục tiêu Net Zero vào năm 2050, Việt Nam cần đầu tư thêm khoảng 8 -10 tỷ USD mỗi năm cho phát triển năng lượng tái tạo, hạ tầng và công nghệ lưu trữ.

quyết 70, EVN xác định mục tiêu giảm 15-35% lượng phát thải khí nhà kính đến năm 2030 so với kịch bản thông thường. Sáu nhóm giải pháp trọng tâm được EVN đặt ra. Ưu tiên phát triển các nguồn điện sạch, nghiên cứu thay thế nhiên liệu hóa thạch bằng hydrogen xanh, ammonia xanh, biomass, hợp tác với Nhật Bản và Hàn Quốc để nâng cao hiệu suất phát điện. Cùng với đó, phát triển lưới điện thông minh, tăng năng lực truyền tải, tích hợp năng lượng tái tạo và hệ thống lưu trữ, xây dựng liên kết lưới điện khu vực, đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của hệ thống.

Về khoa học - công nghệ và đổi mới sáng tạo, EVN đẩy mạnh ứng dụng công nghệ số, Big Data (dữ liệu lớn), AI (trí tuệ nhân tạo) trong quản lý vận hành, tối ưu hóa sản xuất; nghiên cứu thu hồi, lưu giữ carbon và chuẩn bị tham gia thị trường tín chỉ carbon. Song song, EVN coi tiết kiệm năng lượng là mệnh lệnh thời đại, triển khai sâu rộng chương trình tiết kiệm điện, nâng cao nhận thức cộng đồng về chuyển đổi xanh.

Trong lĩnh vực nhân lực, EVN tập trung đào tạo đội ngũ kỹ sư, chuyên gia trong các lĩnh vực năng lượng mới, lưới điện thông minh, quản lý dự án năng lượng sạch; phối hợp với đối tác quốc tế, trong đó có Rosatom (Nga), để chuẩn bị cho các dự án điện hạt nhân tương lai.

“EVN đang rà soát, xây dựng kế hoạch huy động các nguồn vốn trong và ngoài nước, tận dụng nguồn tài chính xanh, cơ chế đối tác chuyển đổi năng lượng công bằng (JETP) và thu hút vốn đầu tư quốc tế nhằm giảm áp lực cho ngân sách nhà nước, bảo đảm nguồn lực thực hiện quá trình chuyển dịch năng lượng bền vững”. Những giải pháp này cho thấy EVN đang chuyển từ vai trò nhà sản xuất điện truyền thống sang doanh nghiệp tiên phong trong chuyển đổi năng lượng.

Thách thức tài chính không nhỏ

Dù Việt Nam đang đứng trước “cửa sổ cơ hội” để bứt phá trong chuyển đổi năng lượng, song các chuyên gia cho rằng quá trình này vẫn đối mặt với nhiều thách thức lớn.

Cơ cấu nguồn điện hiện nay còn mất cân đối, phụ thuộc nhiều vào than và khí, trong khi hạ tầng truyền tải chưa theo kịp, công nghệ trong nước còn hạn chế và tới 80% thiết bị năng lượng tái tạo vẫn phải nhập khẩu. Sự phụ thuộc cao vào nhiên liệu hóa thạch khiến Việt Nam chịu rủi ro kép khi vừa chịu tác động từ biến động giá năng lượng toàn cầu, vừa chịu áp lực giảm phát thải để thực hiện cam kết Net Zero vào năm 2050 tại COP26.

PGS, TS Đặng Trần Thọ, Viện Công nghệ năng lượng, Đại học Bách khoa Hà Nội cho rằng, cần hoàn thiện thể chế, chính sách và quy hoạch tổng thể năng lượng quốc gia. Cụ thể, Việt Nam cần có Luật Năng lượng xanh và hiệu quả năng lượng (mới) tích hợp các cơ chế quản lý thị trường điện cạnh tranh, hợp đồng DPPA, thị trường carbon, và lưu trữ năng lượng.

Quy hoạch điện VIII (điều chỉnh 2024) nên được cập nhật định kỳ 3 - 5 năm, bổ sung cơ chế linh hoạt cho chuyển dịch nguồn và vùng. Đồng thời, cần thiết lập Cơ quan Điều phối chuyển đổi năng lượng quốc gia để giám sát thống nhất giữa quy hoạch, đầu tư và chính sách ưu đãi. Cùng với đó, cần chuyển từ cơ chế giá cố định sang cơ chế đấu thầu minh bạch, có trần giá và ưu tiên công nghệ nội địa hóa. Thiết lập hệ thống thuế carbon và tín chỉ carbon nội địa theo hướng khuyến khích doanh nghiệp tiết giảm phát thải và tái đầu tư vào công nghệ sạch. Các dự án hydrogen, pin lưu trữ và điện gió ngoài khơi nên được hưởng ưu đãi thuế nhập khẩu thiết bị, miễn thuế thu nhập doanh nghiệp trong 5 năm đầu và ưu tiên tiếp cận đất - hạ tầng.

Ở góc độ tín dụng, ông Vương Văn Quý, Phó Trưởng ban Chính sách tín dụng, Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn Việt Nam (Agribank) cho biết, ngân hàng đang tiếp tục hoàn thiện cơ chế, chính sách nội bộ nhằm thúc đẩy tăng trưởng tín dụng xanh, đồng thời quản lý chặt chẽ rủi ro môi trường và xã hội trong hoạt động cấp tín dụng. Trong quá trình thẩm định, Agribank gắn việc đánh giá hiệu quả dự án với tác động môi trường, loại trừ các dự án gây ảnh hưởng nghiêm trọng, tập trung ưu tiên cho các dự án năng lượng tái tạo như điện gió và điện mặt trời.

Agribank đang nghiên cứu phát triển thêm các sản phẩm, dịch vụ xanh đáp ứng tiêu chuẩn trong nước và quốc tế, hướng vào lĩnh vực năng lượng tái tạo, công nghệ cao và các nguồn năng lượng mới. Ngân hàng cũng đẩy mạnh hợp tác với các tổ chức tài chính quốc tế để triển khai dự án quy mô lớn, tăng cường năng lực thích ứng biến đổi khí hậu thông qua các mô hình năng lượng bền vững.

Để huy động nguồn vốn xã hội và phát triển, tài chính xanh được xem là nền tảng quan trọng để hệ thống ngân hàng, Agribank kiến nghị ban hành quy định thống nhất về tín dụng xanh và trái phiếu xanh, đồng thời xây dựng bộ tiêu chí cụ thể cho quản lý rủi ro môi trường - xã hội, nhằm bảo đảm tính minh bạch và hiệu quả trong đầu tư xanh.

Bên cạnh khung pháp lý, cần có cơ chế khuyến khích như ưu đãi hệ số rủi ro, giảm chi phí vốn cho dự án năng lượng xanh, xếp hạng các tổ chức tín dụng theo tiêu chí “tín dụng xanh”, và mở rộng khả năng tiếp cận nguồn vốn quốc tế, quỹ khí hậu hoặc tái cấp vốn từ Ngân hàng Nhà nước. Ngoài ra, cần chuẩn hóa dữ liệu và minh bạch thông tin, xây dựng cơ sở dữ liệu về phát thải và tín dụng xanh, ứng dụng công nghệ số để giám sát hiệu quả các dự án năng lượng tái tạo.

Thế chế hóa tương lai năng lượng xanh không chỉ là câu chuyện của ngành điện, mà là phép thử năng lực kiến tạo phát triển bền vững của cả nền kinh tế.

Diễn đàn kết nối doanh nghiệp tư nhân

Ngày 8/11/2025, tại Nhà khách Bộ Quốc phòng (Hà Nội), Diễn đàn Kinh tế tư nhân 2025 do các doanh nhân dòng họ Phan, họ Vũ-Võ Việt Nam phối hợp tổ chức đã thu hút hơn 50 tham luận sâu sắc, đến từ các chuyên gia, luật sư, nhà nghiên cứu và trí thức đầu ngành trong nhiều lĩnh vực.

Các tham luận tập trung phân tích thực tiễn và đưa ra các giải pháp nhằm thúc đẩy việc đưa các nghị quyết của Đảng và Nhà nước vào cuộc sống với những hành động thiết thực. Diễn đàn cũng hội tụ nhiều ý kiến đánh giá, nhận định tình hình phát triển kinh tế-xã hội nước ta hiện nay, đề xuất các biện pháp

tháo gỡ khó khăn, vướng mắc cho khu vực kinh tế tư nhân, đồng thời khơi dậy tinh thần đổi mới, sáng tạo, trách nhiệm xã hội và khát vọng phát triển trong cộng đồng doanh nhân Việt Nam. Bên cạnh đó, Diễn đàn còn thu hút hơn 60 doanh nghiệp tiêu biểu tham gia trưng bày và giới thiệu các sản phẩm tinh hoa của các dòng họ trên khắp cả nước. Đây là không gian kết nối giàu ý nghĩa, nơi các doanh nhân cùng chia sẻ kinh nghiệm phát triển kinh doanh, mở rộng hợp tác và lan tỏa giá trị thương hiệu Việt.

“Mắt thần” siết chặt kỷ cương giao thông đô thị

■ Bài và ảnh: SÓN QUỲNH

Gần hai tháng thí điểm, hệ thống camera trí tuệ nhân tạo (AI) tại một nút giao thông lớn ở Hà Nội phát hiện hơn 14 nghìn trường hợp vi phạm, con số cho thấy hiệu quả bước đầu của mô hình “mắt thần” trong quản lý trật tự giao thông đô thị.

Thông qua dữ liệu thu thập, cơ quan quản lý có thể dễ dàng điều tiết, cảnh báo giao thông.

Công nghệ thay đổi cách giám sát

Tại Trung tâm chỉ huy thông tin Cục Cảnh sát giao thông (C08), Bộ Công an, hàng nghìn hình ảnh phương tiện vi phạm được truyền trực tiếp từ các tuyến phố. Những hành vi như vượt đèn đỏ, dừng đỗ sai quy định, không đội mũ bảo hiểm đều được ghi lại rõ như chụp ảnh, kể cả trong đêm tối hay điều kiện thời tiết xấu.

Hà Nội hiện đang thí điểm 1.873 camera AI tại các điểm giao thông trọng điểm, chuẩn bị vận hành chính thức từ tháng 12. Thành phố đặt mục tiêu triển khai 40 nghìn camera AI giai đoạn 2025-2030, trong đó hơn 16 nghìn chiếc phục vụ quản lý an toàn giao thông, môi trường và trật tự đô thị.

Anh Nguyễn Văn Nam (phường Đống Đa, Hà Nội) chia sẻ: “Từ khi biết mình có thể bị camera ghi lại khi điều khiển phương tiện trên đường, tôi đã lái xe cẩn thận hơn. Giờ có vội, đèn còn vài giây tôi cũng không dám vượt bởi phạt “ngươi” thế này mới công bằng, ai sai cũng đều bị xử lý”.

Thiếu tướng Đỗ Thanh Bình, Cục trưởng C08 cho biết, mỗi cột được lắp hai camera hướng ngược chiều, đủ khả năng quan sát 360 độ, nhận diện đối tượng ở khoảng cách 500-700 m. Hệ thống còn có thể đếm lưu lượng phương tiện, điều chỉnh chu kỳ đèn tín hiệu theo thời gian thực để giảm ùn tắc. Dữ liệu vi phạm được tự động truyền về trung tâm chỉ huy, bảo đảm chính xác và minh bạch trong xử phạt. “Ngoài giám sát vi phạm, camera còn nhận diện con người và hành vi phạm tội, hỗ trợ cơ quan điều tra truy bắt đối tượng, đặc biệt với tội phạm đường phố. Đây là bước tiến trong ứng dụng công nghệ

phục vụ an ninh đô thị”, Thiếu tướng nhấn mạnh.

Camera 8MP cho phép phóng to, tua chậm, vẽ lại hành trình phương tiện nghi vấn, nhận diện khuôn mặt, biển số và vật thể di chuyển nhanh. Hiện AI có thể phát hiện khoảng 20 hành vi vi phạm, từ vượt đèn đỏ, đi ngược chiều, đến che biển số, dừng đỗ sai quy định và hệ thống đang tiếp tục được mở rộng năng lực. Sau khi ghi nhận xe vi phạm, hệ thống sẽ lập tức trích xuất được ảnh/clip liên quan. Nội dung bao gồm tuyến đường, thời gian vi phạm, hành vi. Trên cơ sở dữ liệu đăng ký xe, cơ quan chức năng sẽ nhận diện được chủ xe là ai.

Công cụ quản lý đô thị toàn diện

Hệ thống giám sát bằng AI không chỉ giúp nâng cao hiệu quả xử lý vi phạm, mà còn là công cụ quản lý đô thị toàn diện. Thông qua dữ liệu thu thập, cơ quan quản lý có thể phân tích mật độ, hướng di chuyển và thời gian cao điểm, từ đó điều chỉnh tổ chức giao thông hoặc quy hoạch lại nút giao, bãi đỗ, lối đi bộ. Việc này đặc biệt có ý nghĩa trong bối cảnh Hà Nội đang hướng tới mô hình thành phố thông minh với giao thông xanh, ít khí thải và vận hành tự động.

Nhiều thành phố lớn như Hồ Chí Minh, Đà Nẵng, Hải Phòng cũng đang lên kế hoạch phủ sóng camera AI trong giai đoạn 2026-2030. Sự đồng bộ dữ liệu giữa các địa phương sẽ hình thành “bản đồ giao thông số quốc gia”, phục vụ cảnh báo sớm, giảm tai nạn và điều hành khẩn cấp khi xảy ra sự cố.

Cùng với việc giám sát, camera AI góp phần thay đổi hành vi người tham gia giao thông. Nhiều lái xe từng “lách luật” bằng cách dán hoặc làm mờ biển số, nhưng công nghệ mới vẫn phát hiện và cảnh báo tức thì tới lực lượng chức năng gần nhất. Thiếu tướng Đỗ Thanh Bình cho biết, song song với chuyển đổi biển số theo tiêu chuẩn quốc tế, hệ thống có thể phát hiện hành vi cố tình che biển số hoặc sửa số và sẽ bị xử lý nghiêm theo quy định. Từ đây, hàng nghìn “mắt thần” trên phố sẽ soi rõ từng góc đường, giúp việc xử phạt được khách quan, công bằng, chấm dứt tình trạng “xin - cho” trong xử lý vi phạm giao thông.

Hiện nay, Cục Cảnh sát giao thông đang xây dựng 34 trung tâm giám sát cấp tỉnh, thành phố, kết nối trực tiếp với trung tâm điều hành cấp quốc gia. Khi hoàn thiện, hệ thống camera AI sẽ thay thế lực lượng trực tại chỗ, giám sát 24/24 giờ, góp phần xây dựng văn hóa giao thông văn minh, hiện đại và tự giác hơn trong đô thị Việt Nam.

Nơi ta đã qua, người ta đã gặp

Họ đi xin nhưng chẳng lấy cho mình

■ MAI HÀ THANH

Hà Nội một ngày mưa bão, tôi nhận điện thoại từ Mỹ Anh - một người bạn học, “trên Ngọc Chiến họ alo, muốn xin cái nhà ăn cho các cháu. Anh đi thực địa được không?”. Ngọc Chiến, là một xã của huyện Mường La, Sơn La trước đây, nằm giữa núi rừng Hoàng Liên, giáp ranh với Mù Cang Chải (Yên Bái). Nơi này được người ta nhắc tới nhiều năm gần đây, mỗi dịp hoa son tra nỏ trắng núi rừng, hay mỗi khi trái táo mèo đỏ mầu vàng đỏ, tỏa mùi thơm nhưng nhức khắp không gian. “Đi chứ”.

Ngôi trường được xây trông rõ khang trang. Mà cái bếp ăn cho học sinh thì cực kỳ xập xệ. Vì Nhà nước chỉ đầu tư xây trường, còn bếp ăn, với cũi là do cha mẹ học sinh đóng góp. Bùi Tiến Sỹ lại vác... điện thoại đi... xin. Cái bếp ăn cho các cháu được khánh thành chỉ sau đó gần hai tháng. Hình như vào dịp 20/11 năm ấy.

Tôi đã từng gặp nhiều cán bộ vùng cao, nhất là người gốc xuôi có cha mẹ lên núi đi kinh tế mới. Họ đều có điểm chung là được đào tạo khá bài bản, lại có thời gian gắn bó với cùng đất nơi họ sinh ra. Vậy nên cái sự gắn bó, yêu thương đối với quê hương thứ hai ấy, dường như tự thân, như là máu thịt.

Bùi Tiến Sỹ và Lương Xiên là bí thư xã và chủ tịch hội nông dân Ngọc Chiến (khi ấy) trước khi có quyết định thành lập chính quyền 2 cấp. Sỹ người Thái Bình (cũ) còn Xiên người bản địa. Họ như một cặp bài trùng, thường xuyên xuất hiện đóng vai hướng dẫn viên du lịch mỗi khi thấy đoàn khách lạ. Họ đưa khách đi chơi, xem cọn nước, ngắm vườn hoa hồng bên suối Chiến. Đưa khách lên Nậm Nghệp (bản H'Mông nằm cao nhất trên dãy Hoàng Liên - người xuôi vẫn gọi là Nậm Nghiệp, đứng ra là Nậm Nghệp - bản nằm bên khe núi) ngắm gió đung đưa thổi tung từng cánh trắng son tra bay khắp núi rừng tháng ba. Họ, cũng là những người trực tiếp cùng với dân các bản cặm cụi nhặt từng viên cuội để tạo hình cho mỗi con đường xuyên bản nhỏ. Từng bản thành hình, mỗi bản một cá tính, các bức tường rào được trang trí với những hòn cuội nhỏ sơn màu

xanh xanh đỏ đỏ. Bằng những cái cây, bông hoa tươi tắn bên đường.

“Xã này trước đây vốn khó khăn. Bọn em chỉ biết đi xin”, cả Sỹ và Xiên cùng với các cán bộ của vùng này đều tâm niệm thế. Ở xã vùng cao, tiền thuế thu chẳng đủ bù chi. Nội lực hạn chế, đi lại khó khăn, phải tự thân vận động tìm cơ hội để mà phát triển.

Và thế là con đường lớn đi từ Ngọc Chiến lên Nậm Nghệp được hình thành, hoàn thiện sau nhiều năm cải tạo, tu sửa và nâng cấp bằng công của người dân bản đóng góp mỗi dịp cuối tuần. Những con đường từ trung tâm tỏa đi các bản cũng ngày một khang trang. Từng viên gạch, từng bao xi-măng có rất nhiều sự đóng góp của người miền xuôi - những người khách du lịch tình cờ qua đây thương mến, tặng lại bà con nơi này.

Con đường đẹp lên, những lối nhỏ tỏa đi khắp nơi mang theo nhiều người khách lạ. Họ lưu trú lại, sử dụng những dịch vụ của người bản địa. Thu nhập dần khá lên. Đồng bào dân tộc nơi này cũng bắt đầu làm quen với một số loại hình kinh doanh mới. Không chỉ còn đơn thuần làm nông như trước.

Thi thoảng, tôi vẫn nghĩ tới hai ông... quan xã. Chính quyền 2 cấp triển khai, họ, với vị trí hạn chế của mình chẳng biết giờ đang đảm nhiệm công việc gì. Tôi không nhớ rồi. Nhưng vẫn thường nghĩ, tới ngày quay lại, sẽ thấy những người dân ở đó nhắc tới hai người cán bộ vốn rất chịu khó... đi xin. Đường nhiên, không phải xin gì cho họ. Mà là muốn tìm những cơ hội từ khách phương xa, đóng góp, xây dựng cho vùng đất mà họ gắn bó một cách tự thân, chi chút.

Bản đồ về hạ tầng số xanh

■ Bài và ảnh: NGUYỄN THÙY

Khác với các ứng dụng bản đồ truyền thống chỉ hiển thị địa điểm, GreenMap hướng đến việc định hướng lối sống và tiêu dùng có trách nhiệm, đồng thời gắn kết du lịch, kinh tế và môi trường trong một hệ sinh thái số thống nhất. Đó là những tính năng cơ bản của Bản đồ về hạ tầng số xanh vừa được giới thiệu tại Hà Nội.

Những tính năng ưu việt của GreenMap được giới thiệu tại diễn đàn.

Ra mắt tại Diễn đàn "Chuyển đổi kép - Động lực cho tăng trưởng kinh tế: Góc nhìn từ chính sách đến thực tiễn", GreenMap được giới chuyên gia đánh giá như một hệ sinh thái toàn diện, tích hợp du lịch xanh, tài chính xanh, cộng đồng xanh và quản trị xanh, góp phần hiện thực hóa Chiến lược tăng trưởng xanh quốc gia và cam kết Net Zero vào năm 2050.

Đại diện Công ty cổ phần A&B Eco Green, đơn vị sáng tạo cho biết, Việt Nam là một trong những quốc gia chịu ảnh hưởng nặng nề của biến đổi khí hậu. Tốc độ đô thị hóa và phát triển du lịch nhanh đang tạo áp lực lớn lên môi trường tự nhiên. Những thách thức này đặt ra yêu cầu phải có công cụ số hóa và quản trị dữ liệu xanh để hỗ trợ quá trình ra quyết định chính sách, đồng thời hướng người

dân và doanh nghiệp đến mô hình tăng trưởng bền vững. GreenMap không chỉ hỗ trợ chính quyền hai cấp trong quản lý phát triển xanh mà còn giúp doanh nghiệp minh bạch hơn trong sản xuất và người dân chủ động hơn trong hành động. Đây là mô hình cộng hưởng cùng kiến tạo giá trị mới cho nền kinh tế xanh giữa Nhà nước, doanh nghiệp và cộng đồng.

Trên GreenMap, hơn 3.000 cung đường thuộc 21 tuyến hành trình xanh, cùng hàng nghìn "điểm xanh" từ nhà hàng, khách sạn, cửa hàng OCOP, đến nông trại hữu cơ được số hóa và định danh. Mỗi địa điểm hiện lên với lá cờ

Ở cấp độ quốc gia, hệ thống dữ liệu mà GreenMap có thể hỗ trợ Bộ Nông nghiệp và Môi trường, Bộ Khoa học và Công nghệ, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch trong việc đánh giá chỉ số xanh, theo dõi tiến độ thực hiện các mục tiêu phát triển bền vững (SDGs), cũng như cung cấp căn cứ cho việc xây dựng các chính sách khuyến khích tiêu dùng xanh, sản xuất sạch.

xanh biểu trưng cho cam kết sống hài hòa với thiên nhiên, còn mỗi lượt truy cập, mỗi lựa chọn của người dùng đều được ghi nhận như một hành động xanh cụ thể. Đối với người dân, nền tảng giúp nâng cao nhận thức, thúc đẩy tiêu dùng có trách nhiệm, tạo thói quen du lịch xanh và gắn bó hơn với tài nguyên thiên nhiên quê hương. Các chương trình như "Sở hữu cây xanh", "Đổi rác lấy quà" hay "Tín chỉ nhựa sử dụng một lần" tích hợp trên ứng dụng biến những khẩu hiệu môi trường thành hành động cụ thể. Từ đây hệ thống quy đổi tín chỉ xanh giúp người dân thấy rõ giá trị của từng việc làm nhỏ, còn doanh nghiệp có thể chứng minh trách nhiệm xã hội thông qua dữ liệu công khai. Song song đó, công cụ "Bảng đen cộng đồng" cho phép người tiêu dùng giám sát minh bạch chuỗi cung ứng, bảo vệ các sản phẩm OCOP và chống hàng giả. Cùng với đó, GreenMap còn có ứng dụng "Eco pass" kết hợp công nghệ thực tế tăng cường (AR), cho phép người dùng tham gia các thử thách như trồng cây, thu gom rác hay cứu trợ cộng đồng thông qua trò chơi hấp dẫn.

Tầm nhìn đến năm 2030 của GreenMap là số hóa toàn bộ 34 tỉnh, thành phố, tích hợp 20 triệu Điểm xanh và sở hữu một tỷ cây xanh trên nền tảng, tạo thành bản đồ số hóa hành động xanh của Việt Nam. Xa hơn, nền tảng hướng tới việc kết nối với hệ thống bản đồ xanh khu vực ASEAN, góp phần định vị Việt Nam như một trung tâm du lịch xanh của châu Á.

■ Thương hiệu GIORDANO tung chương trình “BLACK FRIDAY” giảm giá 50% cho nhiều mẫu sản phẩm thời trang; giảm 20% khi mua từ 2 sản phẩm. Chương trình áp dụng từ nay đến hết ngày 14/11.

■ Từ nay đến hết ngày 16/11, thời trang trẻ em OVS giảm giá 5% cho thành viên Member, Silver; giảm 10% cho thành viên Gold, Platinum, Diamond (Chương trình áp dụng cho các sản phẩm nguyên giá tại hệ thống cửa hàng).

■ ACFC tung chương trình ưu đãi Premium Privileges, miễn phí vận chuyển toàn quốc cho khách hàng là thành viên khi mua đơn hàng trị giá từ 2 triệu đồng tại ACFC Online. Chương trình áp dụng đến hết ngày 31/12.

■ Nhân hàng Dyson ưu đãi quà tặng đặc biệt lên đến 1.190.000 đồng cho khách hàng mua máy sấy và máy tạo kiểu tóc Amber Silk mẫu hồng champagne, đồng âm và đỏ burgundy. Ưu đãi đến hết ngày 16/11.

■ Gà rán Lotteria ưu đãi chỉ 99 nghìn đồng khi mua combo “Vibe On” gồm: Gà rán + Gà sốt Phô-mai + Mì Ý (cỡ vừa) + 2 Pepsi (cỡ nhỏ), combo “Up Mood”: Burger Bulgogi + Burger tôm + Khoai tây chiên (cỡ nhỏ) + 2 Pepsi (cỡ nhỏ). Áp dụng đến hết ngày 30/11.

■ Sushi Hokkaido Sachi ưu đãi 10% cho bộ 3 món chay: Shojin Sashimi Sanshumori - set Sashimi tam sắc, Yasai Nigiri Sushi Set - set Sushi rau củ thuần chay và Oboro Tofu Salad - salad đậu phụ. Ưu đãi đến hết ngày 15/11.

ĐẸP... +

Đa màu sắc tại AVIFW Thu-Đông 2025

■ NGÂN PHƯƠNG

Sau thành công của mùa Xuân-Hè 2025, người hâm mộ đang háo hức chờ đón Tuần lễ trình diễn thời trang Thu-Đông (Aquafina Vietnam International Fashion Week Fall/Winter 2025 - AVIFW Thu-Đông 2025), diễn ra từ ngày 12 đến 15/11 tại Cung Thể thao Quần Ngựa (Hà Nội).

Với sứ mệnh nâng tầm thời trang Việt, Tuần lễ thời trang quốc tế (AVIFW) là sự kiện thời trang, văn hóa hàng đầu Việt Nam. Trong mùa Xuân-Hè 2025, chủ đề “Bản sắc riêng tạo phong cách” đã truyền cảm hứng trong việc khuyến khích mỗi cá nhân tự tin thể hiện phong cách riêng và nuôi dưỡng tinh thần sáng tạo còn ở mùa Thu-Đông năm nay, tinh thần đó vẫn sẽ tiếp tục được lan tỏa sâu sắc hơn thông qua bộ sưu tập tham gia trình diễn từ các nhà thiết kế trong nước và quốc tế.

Theo bà Trang Lê, Chủ tịch Hiệp hội Các nhà thiết kế thời trang Đông Nam Á (CAFD), kiêm Chủ tịch Tuần lễ thời trang quốc tế Việt Nam, mùa thu đông 2025 mang ý nghĩa đặc biệt bởi không chỉ là sự trở lại của sự kiện AVIFW mà còn là dấu mốc cho hành trình 20 mùa sáng tạo rực rỡ. Sau hơn một thập kỷ phát triển, Tuần lễ Thời trang quốc tế Việt Nam đã trở thành sự kiện chuyên nghiệp có sức ảnh hưởng hàng đầu trong khu vực, góp phần đưa thời trang Việt Nam ra thế giới. Từ đây, một số nhà thiết kế trong nước và sản phẩm của họ đã được các ngôi sao quốc tế quan tâm. Để đánh dấu cột mốc đặc biệt, chương trình sẽ có sự góp mặt trở lại của những nhà thiết kế tên tuổi trong nước và quốc tế từng gây ấn tượng từ những mùa đầu tiên như một cách tri ân tới các thương hiệu, cá nhân đã đồng hành trong suốt thời gian qua.

Ban tổ chức cho biết, sự kiện lần này chào đón sự góp mặt của 20 thương hiệu thời trang trong nước và quốc tế, trong đó có các quốc gia có thể mạnh về vải vóc và sáng tạo như Singapore, Philippines, Indonesia, Ấn Độ, Campuchia, Lào và Trung Quốc. Các nhà thiết kế với những bộ sưu tập không chỉ mang dấu ấn cá nhân mà còn kể câu chuyện văn hóa của từng quốc gia, vùng miền sẽ tạo nên một tuần lễ thời trang mang đậm tinh thần hội nhập và bản sắc. “Bước vào kỷ nguyên mới, mục tiêu của chúng tôi là xây dựng một nền công nghiệp thời trang Việt Nam chuyên nghiệp, bền vững và mang bản sắc riêng để Việt Nam không chỉ là điểm đến, mà còn là trung tâm sáng tạo đầy sức hút của khu vực”, bà Trang Lê nhấn mạnh.

BẠN CÓ BIẾT?

- Trong mùa tổ chức đặc biệt lần thứ 20 này, lần đầu tiên, chương trình AVIFW Thu-Đông 2025 chào đón cùng lúc sự tham gia của hai chuỗi thương hiệu thời trang được tin dùng trong nước là Canifa và Pantio. Thương hiệu Canifa mang đến những bộ sưu tập ứng dụng dành cho mọi lứa tuổi còn Pantio trình làng những mẫu thiết kế tinh tế dành cho phái nữ. Ngoài ra còn có các nhà thiết kế, thương hiệu thời trang trong nước khác góp mặt như Vũ Việt Hà, Hà Linh Thư, Adrian Anh Tuấn, Cao Minh Tiến, Ivan Trần, thương hiệu thời trang CEM, thương hiệu The Mab Lab. Sau nhiều lần ra mắt các bộ sưu tập đặc sắc tại AVIFW, nhà thiết kế Vũ Việt Hà được tin tưởng lựa chọn mở màn với bộ sưu tập có tên “Khởi nguồn thuần khiết” lấy cảm hứng từ sử thi “Đẻ đất đẻ nước” của dân tộc Mường. Vị trí kết màn sẽ là bộ sưu tập “Mộng du” của nhà thiết kế Cao Minh Tiến.

- Song song với các tên tuổi lớn, AVIFW Thu-Đông 2025 tiếp tục hợp tác cùng Trường đại học Kiến trúc Hà Nội và Trường đại học Mỹ thuật công nghiệp để ươm mầm các tài năng trẻ. Các hoạt động bên lề giúp sinh viên có cơ hội cọ xát thực tế, học hỏi từ những chuyên gia hàng đầu, đồng thời thể hiện tiếng nói sáng tạo và khát vọng hội nhập của thời trang Việt.

260 NĂM SINH VÀ 205 NĂM NGÀY MẤT ĐẠI THI HÀO NGUYỄN DU:

Còn đó nhiều câu hỏi

■ HOÀNG KHÔI

Trao đổi ý kiến về tác phẩm của Nguyễn Du trong một tọa đàm do Hội Kiều học Việt Nam và Viện Nghiên cứu danh nhân tổ chức. Ảnh: QUANG HƯNG

Có được những đóng góp cho muôn đời, Nguyễn Du của chúng ta đã phải gồng mình đến độ nào để có thể trút hết năng lượng cho thơ? Xin lấy một câu thơ của thi sĩ Tản Đà diễn tả cho nhận xét này: “Đường xa, gánh nặng, trời chiều/Cơn gió, biển lớn, mái chèo, thuyền nan!”

1. Cuộc đời của Nguyễn Du chỉ khiêm tốn có 55 năm từ khi ra đời năm 1765 tại phường Bích Câu Thăng Long (Hà Nội) đến khi tạ thế ngày 10/8 Canh Thân (1820) tại Phú Xuân (Huế). Cả ông, bà, cha mẹ Nguyễn Du đều sinh trưởng và lập nghiệp ở Tiên Điền (Hà Tĩnh) nhưng tổ nội sáu đời trước thì gốc gác ở Canh Hoạch, Thanh Oai, nay là Dân Hòa, Hà Nội.

Gia đình Nguyễn Du có truyền thống học hành, khoa bảng nổi tiếng cả nghiệp văn lẫn võ. Riêng Nguyễn Du thì có những thăng trầm! Mười tuổi ông mất cha, 13 tuổi mất mẹ, phải sống dựa vào các anh Nguyễn Khản, Nguyễn Điều và đến 15 tuổi thì sang Hải An, Thái Bình ở nhà ông Đoàn Nguyễn Thục, đồng liêu của cha và anh, sau này thành bố vợ Nguyễn Du. Ông từng được tập ấm chức Chánh thủ hiệu ở Thái Nguyên. Nhưng đến năm 1786 vì lánh nạn Tây Sơn, ông lại về Thái Bình quê vợ. Đây là thời kỳ thơ ông viết “Hong Lĩnh vô gia huynh đệ tán” (Hong Lĩnh không nhà, anh em tan tác) - cũng là thời kỳ được xem là “mười năm gió bụi” của đời ông? Năm 1795, vợ mất, ông đưa người con duy nhất là Tứ về quê Hà Tĩnh. Năm 1802, mùa thu, Gia Long diệt nhà Tây Sơn, lập nước và bổ nhiệm Nguyễn Du làm Tri huyện Phù Dung (Hưng Yên), rồi Tri phủ Thường

Tín (Hà Nội), rồi Cai bạ (Quảng Bình). Tháng 2/1813 đến tháng 4/1814, ông được giao Chánh sứ sang nhà Thanh, trở về được thăng Hữu Tham tri bộ Lễ. Ngày 10/8 Canh Thân (16/9/1820), Nguyễn Du mất ở Phú Xuân (Huế), sau một thời gian lâm bệnh.

2. Hiện có nhiều ý kiến băn khoăn: Mười năm gió bụi Nguyễn Du có thật ở 10 năm xứ Thái Bình quê vợ? Nguyễn tuổi trẻ, thân trai, có học thức chắc khó chấp nhận quần quanh nơi nhà vợ 10 năm? Thái Bình là vùng cửa biển, rất không an toàn vì hải tặc hay vào cướp phá! Ở 10 năm trời mà thơ viết về vùng này chỉ khoảng 6, 7 bài khi ông là một tài năng thơ ca thì lý do quả là chưa thuyết phục? Thời gian Nguyễn Du làm Chánh thủ hiệu ở Thái Nguyên cũng không rõ ràng? Là chỉ huy quân sự, ông làm gì khi Tây Sơn tấn công, rồi lại có tin ông trở về quê vợ?

Thơ văn Nguyễn Du để lại không ghi thời gian sáng tác, qua thơ ông ta chỉ biết ông từng đi, từng sống nhiều nơi, chứng kiến rất nhiều cảnh đời, cảnh người và suy ngẫm rất sâu về nhân tình thế thái, gửi gắm rất nhiều tâm sự riêng chung.

Lại có một gia đình, Nguyễn Du từng có một hành trình riêng trong vai lữ khách, nhà sư, thầy thuốc... đi lên phương bắc, bởi có rất nhiều bài thơ ông viết về cảnh vật, con người, sự kiện của Trung Hoa hoàn toàn không trùng với con đường đi sứ năm 1813 sau này? Còn nữa, Nguyễn Du và Hồ Xuân Hương gặp nhau lúc nào? Chuyện tình của họ trong ba năm ra sao mà thơ Xuân Hương lại đầy ẩn ức? Cuộc sống riêng của Nguyễn Du ra sao với người vợ tào khang và những người con luôn trong tình trạng đói dài “thập khẩu hài nhi thái sắc đồng”? (Mười miệng ăn của trẻ mặt xanh như tàu lá).

Về thái độ chính trị, Nguyễn Du có chống Tây Sơn không? Có nét rất lạ về gia đình ông? Cha, anh ông là Nguyễn Nghiễm, Nguyễn Khản..., đều là những người tận tâm phò Lê - Trịnh. Một anh nữa, Nguyễn Quynh còn ra mặt chống Tây Sơn nên làng Tiên Điền bị làm cỏ tan hoang! Nhưng một anh khác, Nguyễn Nễ (Đề), rồi anh vợ là Đoàn Nguyễn Tuấn, cháu ruột là Nguyễn Thiện thì lại tận tâm phục vụ Tây Sơn? Còn riêng Nguyễn Du thì làm quan một cách âm thầm dưới triều Gia Long và nổi tiếng là một trong An Nam ngũ tuyệt với ông cháu tri âm là Nguyễn Hành nổi danh tài tử?

3. Thử làm một thống kê, ta thấy Nguyễn Du đã từng ở rất nhiều vùng không gian mà thơ ông đề cập. Ở Việt Nam là Thăng Long nơi sinh, ở Tiên Điền, Hoa Thiều quê cha, quê mẹ Bắc Ninh cũng là nơi chị gái và em trai ông lấy chồng, lấy vợ, lập nghiệp. Ông còn ở Thái Bình quê vợ, ở Thái Nguyên, Hưng Yên, Thường Tín, Quảng Bình, Huế thời làm quan... Dấu chân ông in khắp từ Lạng Sơn vào đến Huế. Ông giao tiếp với rất nhiều hạng người, lớp gần gũi như cha mẹ, anh em, vợ con, lớp bạn bè đồng liêu, yêu thích văn chương không kể tuổi tác như Vũ Trinh, Đoàn Nguyễn Tuấn, Nguyễn Hành hay cả gia đình họ Nguyễn Huy bên Trường Lưu. Từ nhỏ ông còn được các vị quan to như Hoàng Ngũ Phúc thân mật tặng kiếm, Nguyễn Du tiếp xúc với nhiều tầng ni, phật tử và hiểu biết về Thiên, ông đi sứ chắc cũng tiếp xúc với nhiều đại sứ nước ngoài, được diện kiến vua Thanh... Nhưng hơn hết ông đã được gặp gỡ với rất nhiều quần chúng vô danh, những người dân lao động trên cuộc hành trình tự nguyện ấy. Có lẽ, so với người cùng thời, Nguyễn Du đã có được một vốn kiến văn cực kỳ phong phú để hỗ trợ cho những công trình ông sẽ cho ra đời.

Giờ đây, cả thế giới đều biết Nguyễn Du - Tố Như là một Danh nhân văn hóa tầm nhân loại. Đóng góp của Nguyễn Du về văn hóa không chỉ trong phạm vi Việt Nam mà còn sức lan tỏa rộng rãi. Đó là bởi trong suốt hành trình của mình, Nguyễn Du đã ra sức học hỏi, suy nghĩ, cảm thông, phát hiện ra nhiều giá trị ẩn tàng của nhiều lớp người, và bằng tài năng trác tuyệt của mình, bằng khả năng diễn tả ngôn ngữ, không chỉ tiếng Việt mà cả chữ Nôm, chữ Hán, ông đã để lại cả một kho tàng trí tuệ văn hóa lớn cho đời sau... Ngẫm câu thơ của Tản Đà, càng thấy cuộc đời thơ của Nguyễn Du đúng là một tự nguyện, một hy sinh của một tâm hồn thánh thiện. Nhưng, chấp nhận hành trình này thì Nguyễn Du của chúng ta thành bất tử, trường tồn.

Thời sự
văn nghệ

Sáng tạo cùng di sản, cây cảnh

■ LÂM AN

Trong khuôn khổ một loạt các hoạt động của “Festival Thăng Long - Hà Nội 2025” sẽ kéo dài đến giữa tháng 11, có một sự kiện rất đáng chú ý là tọa đàm “Ứng dụng di sản trong sáng tạo” vừa diễn ra trong thứ bảy (8/11) tại Hồ Văn, Văn Miếu Quốc Tử Giám, Hà Nội. Đây là việc khởi động cho đề án “Đổi mới với Tôn trọng” (Change with Respect), hướng tới thiết lập “khung hợp tác” giữa nghệ nhân, nhà thiết kế và cộng đồng sáng tạo, với tiêu chí sáng tạo là công bằng và đạo đức.

Cùng trong ngày thứ bảy, một sự kiện thú vị diễn ra tại Nhà văn hóa Nghệ thuật tỉnh Phú Thọ là “Festival Sinh vật cảnh Đất Tổ - Phú Thọ năm 2025”. Hơn 400 nhà vườn đến từ nhiều tỉnh, thành

phố cả nước đã đem đến hơn 5.000 tác phẩm sinh vật cảnh tiêu biểu của các vùng, miền trong toàn quốc. Đó là gỗ - đá mỹ nghệ, hoa - cây cảnh nhiều năm tuổi... Một số cây cảnh kỳ công nổi tiếng có vài chục năm nuôi dưỡng, được giới thiệu tại đây với giá trị thực tế trên nhiều tỷ đồng. Festival lần này diễn ra đến ngày 18/11.

Trong những tháng gần cuối năm, một thông tin khác rất đáng chú ý và là... niềm tự hào “mới nở” của ngành du lịch, là chỉ trong tháng 10 vừa qua, lượng khách quốc tế đến nước ta cao hơn 13,8% so tháng 9 và tăng 22,1% so cùng kỳ năm ngoái (đạt 1,73 triệu lượt). Chỉ trong 10 tháng đầu năm 2025, tổng lượng khách quốc tế đạt gần 17,2 triệu lượt (tăng 21,5% so cùng kỳ năm ngoái). Đó

Ảnh: MINH LÊ

là chưa kể đến việc bắt đầu từ tháng 10/2025 mới chính là tháng bắt đầu vào “mùa du lịch quốc tế” trong năm như thường niên. Được biết, ngành du lịch Việt đã ra mục tiêu đón 25 triệu lượt khách quốc tế trong năm 2025.

KHOI DẬY SỨC MẠNH VĂN HÓA

“Hồi sinh” Hoàng thành Thăng Long

■ NGŨ THIÊN

Sau khi trở thành Di sản văn hóa thế giới, Hoàng thành Thăng Long vừa phải bảo tồn các di tích, di vật quý giá trong trạng thái tốt nhất, vừa phải nghiên cứu, diễn giải, tái hiện, phục hồi và phát huy giá trị một cách hiệu quả. Các kết quả nghiên cứu khoa học đang trở thành nền tảng để “hồi sinh” di sản bằng công nghiệp văn hóa.

Hiện vật thể hiện kiến trúc dấu cuneiform độc đáo tại Hoàng thành Thăng Long.

Những giá trị khoa học “vô tiền khoáng hậu”

Việc khai quật tại Hoàng thành Thăng Long đã phát hiện được nhiều nhất các di tích móng và nền kiến trúc so các cuộc khai quật trước đó. Các phế tích kiến trúc chồng xếp lên nhau liên tục tới 13 thế kỷ. Các đợt khai quật tại 18 Hoàng Diệu và khu vực Nhà Quốc hội đã tìm thấy một quần thể tới 53 dấu tích nền móng công trình kiến trúc, 7 móng tường bao, 6 giếng nước, cùng nhiều triệu hiện vật. Nhiều hiện vật trong đó sau trở thành Bảo vật quốc gia. PGS, TS Tống Trung

Tín, Chủ tịch Hội Khảo cổ học Việt Nam, khẳng định: “Những kết quả thu được của cuộc khai quật này là điều trước đây chưa ai tưởng tượng tới”.

Thành tựu quan trọng nổi bật về nghiên cứu khu Di sản Hoàng thành Thăng Long là nghiên cứu giải mã thành công kiến trúc cung điện hoàng cung - tinh hoa kiến trúc của Kinh đô Thăng Long. Phát hiện quan trọng và là “chìa khóa vàng” để giải mã hình thái kiến trúc cung điện là kiến trúc *dấu cuneiform* - kỹ thuật đồ và trang trí bộ mái, thể hiện trình độ xây dựng đỉnh cao với kiến trúc gỗ. Từ kết quả này, Viện Nghiên cứu Kinh thành đã phỏng dựng thành công

hình thái kiến trúc cung điện thời Lý và điện Kính Thiên thời Lê sơ bằng công nghệ 3D, giúp hình dung rõ hơn, cảm nhận sâu hơn vẻ đẹp độc đáo, tráng lệ và quy mô bề thế của các công trình kiến trúc trong hoàng cung Thăng Long xưa.

Gợi ý cho tương lai

PGS, TS Bùi Minh Trí, nguyên Viện trưởng Nghiên cứu kinh thành đề xuất: “Cần có đầu tư đột phá cho nghiên cứu chuyên sâu, tiến tới phục dựng/phục hồi di sản dựa trên cơ sở khoa học tin cậy và xác thực. Các thành quả nghiên cứu đó sẽ từng bước được xây dựng thành nền tảng dữ liệu số, từ đó tạo dựng bức tranh di sản Hoàng thành Thăng Long trên các nền tảng công nghệ số trong tương lai”.

Những giá trị về văn hóa - lịch sử, về kiến trúc, về nghệ thuật trang trí và kỹ thuật xây dựng của Hoàng thành Thăng Long dần được làm rõ. Đó là cơ sở khoa học cho việc phục dựng các công trình kiến trúc khác đã được xây dựng trong quá khứ, và còn là dữ liệu đầu vào cho trí tuệ nhân tạo (AI) về Hoàng thành Thăng Long để phát triển công nghiệp văn hóa và du lịch trong tương lai.

Những thông tin khoa học của Hoàng thành Thăng Long là “nguyên liệu” cho các ngành công nghiệp văn hóa, để các giá trị lịch sử, văn hóa, nghệ thuật tỏa sáng trong các hoạt động kinh tế có hiệu quả. Các chuyên gia nhấn mạnh, cần đặc biệt chú trọng khai thác tính độc đáo, tính độc nhất và sáng tạo trong từng sản phẩm cụ thể: Các tour du lịch văn hóa di sản, tương tác trải nghiệm, sản phẩm lưu niệm - cả bản phổ cập và bản chế tạo hạn chế... đáp ứng nhu cầu phát triển thị trường dịch vụ du lịch.

Khai thác hiệu quả giá trị của khu Di sản Hoàng thành Thăng Long sẽ thúc đẩy không chỉ công nghiệp văn hóa mà còn cả ngành du lịch. Theo chiều ngược lại, qua các sản phẩm công nghiệp văn hóa, giá trị của Di sản Hoàng thành Thăng Long sẽ lan tỏa với thế giới. Di sản Hoàng thành Thăng Long có thể thật sự “hồi sinh” không chỉ trong lịch sử mà còn trở thành một điểm đến du lịch và nghiên cứu hấp dẫn.

Nguy hiểm ngay trong lòng di sản Huế

■ QUANG TIẾN

Tường thành kinh thành Huế bị đổ sập sau trận mưa lũ.

1. Sự cố sập một đoạn tường thành Kinh thành Huế hôm 2/11 vừa qua cảnh báo về tình trạng xuống cấp của cả hệ thống tường, cầu và hạ tầng di sản trong khu vực Thành Nội. Đây vừa là di tích, vừa là không gian sống của hàng chục nghìn cư dân.

Nhiếp ảnh gia Ngô Lễ là tác giả bộ ảnh “Màu thời gian” chụp những bức tường thành từ năm 2021- 2024. Ông kể: “Thời điểm đó, toàn bộ chu vi của tường Hoàng thành Huế có nhiều vị trí bị nứt, hỏ, bị nghiêng, lớp vữa liên kết giữa các viên gạch gần như hết bám dính. Một số vị trí nhìn kỹ cũng có cảm giác nguy hiểm chưa biết sập lúc nào”.

Theo ông Hoàng Việt Trung, Giám đốc Trung tâm Bảo tồn Di tích Cố đô Huế, “bức tường già quá rồi. Khi sập, anh em kiểm tra thì thấy chẳng còn gì cả, gạch ra gạch, vôi ra vôi, không còn chất kết dính”. Các cán bộ phòng

nghiên cứu của Trung tâm cho biết, tư liệu cũ không mô tả chi tiết kỹ thuật xây dựng thời Nguyễn, chỉ truyền lại rằng vật liệu gồm gạch vồ, vôi, đôi khi có mật mía, đất sét. Sau hơn hai trăm năm, những thành phần hữu cơ ấy đã suy yếu, chịu tác động nặng nề của khí hậu.

Trung tâm hiện đang đánh giá chất lượng toàn hệ thống tường thành, nhưng việc khôi phục đoạn sập phải chờ Hội đồng quốc gia thẩm định. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đã yêu cầu bảo vệ hiện trường, rà soát toàn diện hệ thống tường, xây dựng phương án tu bổ và lập kế hoạch quản lý nguy cơ thiên tai cho toàn bộ di tích.

2. Tuy nhiên, tường thành không phải là cấu trúc duy nhất đang bị thử thách. Hệ thống cầu cổ trong Kinh thành Huế cũng đã xuống cấp nghiêm trọng. Nhiều cây cầu đá, cầu gạch bắc qua Ngự Hà, Hộ Thành Hào...

được xây dựng từ thế kỷ XIX, hiện nhiều cầu có mặt đá nứt, lan-can gãy, gạch lún. Theo khuyến cáo của nhiều kiến trúc sư, kỹ sư xây dựng và chuyên gia đô thị, các cầu cổ này vốn chỉ được thiết kế cho người đi bộ, xe thô sơ, trong khi nay trở thành tuyến giao thông chính của cư dân Thành Nội. Hằng ngày, hàng nghìn lượt người qua lại, gồm xe máy, xe chở hàng, học sinh, người buôn bán. Lượng tải vượt xa sức chịu đựng nguyên bản của cầu, đặc biệt trong điều kiện kết cấu đã lão hóa.

Hội nghị Khu vực lần thứ 5 của Tổ chức các Thành phố Di sản Thế giới (OWHC) khu vực châu Á - Thái Bình Dương tổ chức tại Huế giữa tháng 10 vừa qua đã chỉ ra những thách thức khi đặt con người làm trung tâm của bảo tồn. Đó là nơi những mảng kiến trúc cổ kính, già nua vẫn đang phải gánh vác nhu cầu hiện đại mỗi ngày. Sau hơn ba mươi năm kể từ khi di sản Cố đô Huế được UNESCO công nhận (1993), công tác trùng tu đã đi qua giai đoạn “cứu nguy khẩn cấp”. Giờ đây, thách thức mới là giữ cho di sản an toàn, vận hành bền vững và hài hòa với đời sống người dân trong mô hình đô thị di sản.

Câu hỏi cần được đặt ra là: Toàn bộ 10 km tường thành của Kinh thành Huế, nhiều km tường thành ở các lăng vua, cũng như hàng nghìn m² tường gạch ở các công trình cổ và hơn chục cây cầu cổ hiện còn bao nhiêu đoạn an toàn, bao nhiêu vị trí đang ở ngưỡng nguy hiểm? Cho đến nay, chưa có một thống kê công khai hoặc đánh giá định kỳ được công bố rộng rãi...

Mong tạo sân chơi văn chương lành mạnh

Sáng 9/11, tại Hà Nội, Chuyên san Đường Văn tổ chức trao giải cuộc thi tản văn lần thứ nhất, có tên “Đối thoại với núi rừng” năm 2025. Hoạt động đánh dấu kỷ niệm 2 năm thành lập Chuyên san, đồng thời vinh danh các tác giả góp phần lan tỏa thông điệp nhân văn sâu sắc về thiên nhiên và trách nhiệm bảo vệ môi trường. Ban tổ chức đã trao năm giải đồng hạng cho các tác phẩm xuất sắc. Cũng tại lễ trao giải, ban tổ chức đã phát động cuộc thi tản văn lần hai, mang tên “Đối thoại với phố phường”. Năm ngoái, Chuyên san Đường Văn đã tổ chức thành công cuộc thi truyện ngắn hay lần thứ nhất và đang tổ chức cuộc thi truyện ngắn lần thứ hai, dự kiến trao giải vào ngày 8/10/2026. Nhà văn Nguyễn Đình Tú, thành viên ban giám khảo cuộc thi tản văn lần thứ nhất, chia sẻ: “Chuyên san Đường Văn, hay các cuộc thi văn chương do những người tâm huyết, yêu văn chương xây dựng, tổ chức, mong muốn xây dựng sân chơi văn chương lành mạnh, góp phần bồi dưỡng, phát hiện các cây bút có tài năng, triển vọng”.

Rõ thêm về một người trong nhóm trí thức đánh điện gửi Vua Bảo Đại

■ KIỀU MAI SƠN

LTS - Sau bài viết “Bức điện của giới trí thức gửi Vua Bảo Đại trước ngày thoái vị” của tác giả Nguyễn Phúc Nam Dương trên số ra ngày 1/9/2025, *Thời Nay* nhận được bài viết của tác giả Kiều Mai Sơn. Tác giả cung cấp những thông tin thú vị, làm rõ thêm về một trong năm trí thức đánh điện gửi Vua Bảo Đại. Xin giới thiệu cùng bạn đọc. Tên bài do tòa soạn đặt.

Trong bài viết của tác giả Nguyễn Phúc Nam Dương về số người đánh điện đề nghị Vua Bảo Đại thoái vị, có đoạn: “Cuối bức thư ký tên 5 người, gồm: Nguyễn Xiển, Nguyễn Đình Thu, Nguyễn Văn Huyền, Ngụy Như Kon Tum, Hồ Hữu Tường. Tiếc rằng, hiện chưa thể tìm thấy bất kỳ thông tin nào về Nguyễn Đình Thu...”.

Đó là kỹ sư Nguyễn Đình Thụ

Đó là kỹ sư Nguyễn Đình Thụ chứ không phải Nguyễn Đình Thu.

Nhà sưu tầm sách báo xưa Trịnh Hùng Cường (Bắc Ninh) đã chia sẻ với tôi một số thông tin về kỹ sư Nguyễn Đình Thụ: Tháng 12/1935, tốt nghiệp kỹ sư chuyên ngành vô tuyến điện - Trường cao đẳng Điện lực Paris và Viện Kỹ thuật Điện Toulouse (Pháp), Nguyễn Đình Thụ về nước. Hai năm sau (1937), ông được bổ nhiệm làm kỹ sư phụ tá tập sự tại Sở Vô tuyến điện Đông Dương. Năm 1942, kỹ sư Nguyễn Đình Thụ đã cùng GS Nguyễn Xiển, kỹ sư Đặng Phúc Thông sáng lập tờ báo *Khoa học* (tồn tại đến năm 1944). Báo *Khoa học* do Nguyễn Xiển sáng lập, Nguyễn Đình Thụ làm Chủ nhiệm và Đặng Phúc Thông làm Chủ bút (sau đó kỹ sư Nguyễn Duy Thanh thay). Trụ sở của báo đặt tại số 7 phố Hàng Gai, Hà Nội.

Sinh thời, GS Nguyễn Xiển có kể về việc ra báo *Khoa học* liên quan đến kỹ sư Nguyễn Đình Thụ khi được hỏi “Các cụ lấy nguồn vốn ở đâu để xuất bản tạp chí Khoa học?”:

- Đúng là phải có tiền mới ra báo được. Tôi tranh thủ được một người bạn rất tốt - bạn học từ hồi ở Toulouse là anh Nguyễn Đình Thụ. Anh là con rể của cụ Trịnh Xuân Nghĩa, một nhà tư sản mại bản, giàu vào loại nhất Hà Nội thời ấy. Anh Thụ giúp cho khâu trị sự, trụ sở.

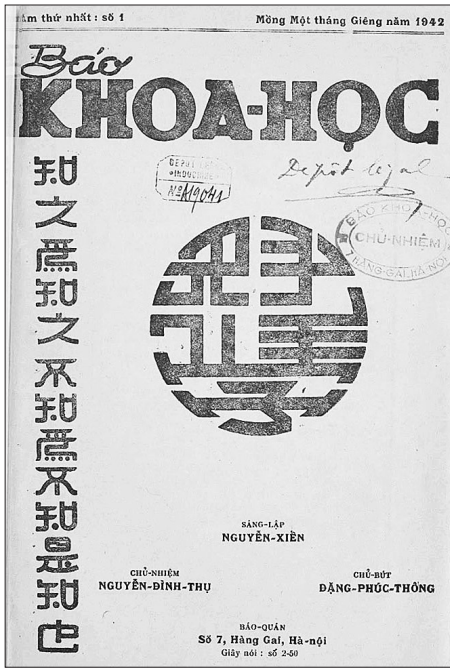
Trang 2, Nhật báo *Dân chủ*, số 2 ngày 25/8/1945 nêu tên 5 nhà trí thức đánh điện gửi Vua Bảo Đại. Trong đó ghi: Nguyễn Đình Thụ. Tư liệu của PGS, TS Nguyễn Văn Huy cung cấp cho tác giả Nguyễn Phúc Nam Dương.

Trên báo *Khoa học* (1942 - 1944) ghi rõ: Thư từ và ngân phiếu xin gửi cho ông Nguyễn Đình Thụ số 7 Hàng Gai - Hà Nội.

Nghị quyết của nhóm trí thức

Trong bài không thấy nhắc đến nội dung hoạt động của Tổng hội Sinh viên ngày 21/8/1945. Tôi bổ sung thêm: Cuộc họp được Tổng hội Sinh viên tổ chức chiều ngày thứ bảy, 21/8/1945 tại Việt Nam học xá (khuôn viên Đại học Bách khoa Hà Nội hiện nay). Nội dung để bàn về việc tổ chức một cuộc biểu tình đón rước phái bộ Đồng Minh sắp tới Bắc Bộ. Hôm đó, ông Chủ tịch Tổng hội Sinh viên yêu cầu những ai có tài tổ chức nên cùng với anh em Tổng hội Sinh viên bắt tay vào việc chuẩn bị đón tiếp phái bộ Đồng Minh. Trước khi bàn về cuộc biểu tình, ông Chủ tịch Tổng hội Sinh viên hô hào các giới “nên một lòng hợp tác với anh em Việt Minh lập Chính phủ lâm thời ngay trước khi phái bộ Đồng Minh đặt chân đến đất này”.

Ông Nguyễn Xiển nêu ý kiến “điều trở ngại nhất cho anh em Việt Minh

Báo *Khoa học* số 1 (ra ngày 1/1/1942) do kỹ sư Nguyễn Đình Thụ làm Chủ nhiệm.

Ảnh: Tác giả chụp lại từ Thư viện Quốc gia Pháp

trong việc lập Chính phủ lâm thời là triều đình Huế hiện còn đứng vững”. Từ đó, các ông Nguyễn Xiển, Hồ Hữu Tường, Nguyễn Văn Huyền và Ngụy Như Kon Tum đồng lòng thảo một bức điện gửi vào Huế để nghị Vua Bảo Đại thoái vị. Nội dung bức điện như sau:

“Theo lời tuyên bố của ngài trong vô tuyến điện truyền thanh “để quyền lợi của Tổ quốc trên ngai vàng”, xét tinh thần dân chúng và sự chiếm Bắc Bộ của đảng cách mạng, chúng tôi trân trọng yêu cầu ngài thoái vị...”.

Tiếp đó, một bản quyết nghị của 4 nhà trí thức Nguyễn Xiển, Ngụy Như Kon Tum, Nguyễn Văn Huyền, Hồ Hữu Tường cùng ký tên được gửi đăng báo:

“1, Yêu cầu Hoàng đế thoái vị.

Tuyên bố lập Cộng hòa Dân quốc.

Giao chính quyền cho một Chính phủ lâm thời do Việt Minh triệu tập.

2, Yêu cầu Mặt trận Việt Minh cấp tốc, không trễ một giờ phút nào thương lượng với các đảng phái, để lập ngay và công bố Chính phủ lâm thời ấy.

3, Kêu gọi tất cả các đảng phái, các giới quảng đại quần chúng ủng hộ Chính phủ lâm thời cho có lực lượng mà kiến thiết nền độc lập của quốc gia”.

Một bức điện khác do Giám đốc Việt Nam học xá được đánh đi cùng ngày:

“Kính gửi các ông cao cấp Việt Minh ở chiến khu

Hiện nay tình thế Hà Nội rất nguy kịch: đảng viên Việt Minh đã đánh đổ chính quyền Bắc Bộ khâm sai, mà Việt Nam thì cần có một chính phủ chính thức và hợp nhất ba kỳ để giao thiệp với phái bộ Đồng Minh sắp đến nay mai... rất mong mời các ông có đủ quyền hành về Hà Nội lập tức để giải quyết vấn đề quan hệ đến vận mệnh của nước nhà”.

Hồi 15 giờ 30 phút ngày 24/8/1945, Văn phòng của Vua Bảo Đại có gửi bức điện văn sau đây cho Ủy ban nhân dân Cách mạng Bắc Bộ Việt Nam:

“Khâm phụng hoàng đế sắc văn phòng tôi trả lời bức điện văn của quý Ủy ban rằng:

Ngài vui lòng thoái vị ngay và đã sắp đặt sẵn sàng, nhưng vì có trách nhiệm đối với lịch sử và toàn thể quốc dân, Ngài muốn cho sự thoái vị của Ngài có ảnh hưởng ích lợi cho Tổ quốc, và muốn Chính phủ mới chính thức ra mắt quốc dân một cách rất long trọng.

Ngài mong ông Chủ tịch Chính phủ Nhân dân Cách mạng lâm thời gấp về Thuận Hóa để Ngài giao chính quyền và Ngài muốn cho ông biết ngay để làm lễ ấy.

Đồng thời Hoàng đế lại sắc Văn phòng tôi chuyển sao bức điện văn này cho nhà đương chức Nhật Bản và Ủy ban Nhân dân Cách mạng tại Thuận Hoá biết”.

Ủy ban Nhân dân Cách mạng Bắc Bộ lập tức cũng ra Thông cáo:

“Hôm 26/8/1945, Ủy ban Nhân dân Cách mạng (Chính phủ lâm thời) đã đánh điện cho Vua Bảo Đại hoan nghênh nhà vua đã thoái vị nhường chính quyền cho Việt Minh là đại biểu của các tầng lớp dân chúng.

Đoàn đại biểu của Chính phủ lâm thời đã khởi hành đi Huế sáng 27/8/1945”.

Diễn biến tiếp theo chúng ta đã rõ: Ngày 29/8/1945, phái đoàn Chính phủ lâm thời do ông Trần Huy Liệu làm Trưởng đoàn đã có mặt tại kinh thành Huế. Chiều 30/8/1945 lễ thoái vị của Vua Bảo Đại đã diễn ra. Nhà vua được đại diện Chính phủ lâm thời gắn huy hiệu, trở thành công dân Vĩnh Thụy.

Ngôi chùa linh diệu của đời người

■ HOÀNG VIỆT HẰNG

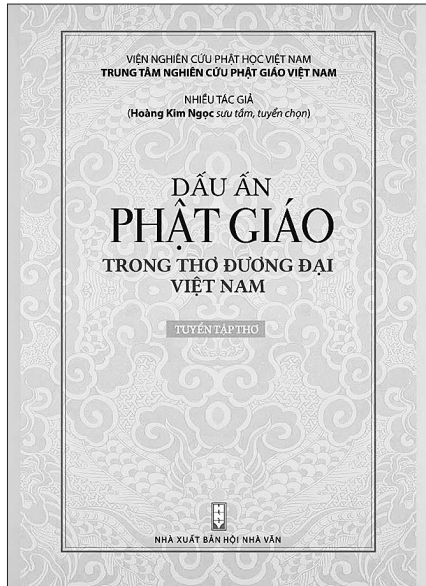
Sách “Dấu ấn Phật giáo trong thơ đương đại Việt Nam” (NXB Hội Nhà văn, 2025, Hoàng Kim Ngọc tuyển chọn) gồm tác phẩm của 108 nhà thơ về đề tài Phật giáo, về ngôi chùa, ngôi đền thiêng của đời người. TS, nhà nghiên cứu phê bình văn học Hoàng Kim Ngọc đã dày công tuyển chọn để mang đến cho bạn đọc những chiêm nghiệm trong cõi nhân gian.

Có rất nhiều ngôi chùa thiêng được điêu khắc trong thơ, ký họa bằng thơ, và lý do để nhà thơ Hồng Thanh Quang đi khất thực thơ ở chùa “ai cho gì thì cho/không cho gì cũng được/miền là còn tứ thơ”. Và về chùa Hương, hồn không con có “mai về cùng với Hương Sơn/bồng dung nước mắt không con có gì”. Ở ngôi chùa Bồ Đề trong day dứt của nhà thơ Vương Tùng Cương “mãi luân hồi nắng mưa năm tháng/Bồ Đề rêu phong siêu thoát chốn này”. Nhà thơ Trần Nhuận Minh ở chùa Đồng Yên Tử thăm xanh thì “Ta tìm đến đất Phật ở lưng trời/để ta thành chính bản thân ta”. Nhà thơ Nguyễn Quang Thiều viết về người chơi đàn bầu ở ngôi làng quê Việt, làng Chùa,

đàn bầu trong âm nhạc truyền thống “êm êm ngôi tựa bóng người/gầy lên một khúc vọng mười kiếp sau”. Ở xứ Phật, Hữu Thịnh viết “hoa xứ Phật dặt dìu hương nhập thế/người giữa đời thồn thức muốn thành sư”, hoặc ngẫu cảm “bao nhiêu kỳ quan che không kín những gì lấm lặc/mây vừa đi vừa ngoài lại trông người”.

Và, khi tập thiền, nhà thơ Nguyễn Khoa Điềm nghĩ ngợi “chỉ cần trong một sát na biết lắng mình vào cuộc sống/một hạt com là cả cuộc đời”. Một cách Ngộ của nhà thơ Đặng Vương Hưng “mai này về tới niết bàn/có còn buồn chán hay toàn niềm vui”, và cách nhìn nhận khác “đường trần chọn kiếp đã dài/đường tu chuyển kiếp chỉ vài người may/chuông chùa thỉnh gọi đâu đây...” - Hà Linh, nhìn về phía người “hôm nay ta vừa gieo hạt hoa/chúng sẽ nở phía người một ngày đông rét buốt”.

Thơ của các nhà thơ Việt Nam tuyển chọn trong Dấu ấn Phật giáo, đem đến cho bạn đọc sự thú vị riêng của thơ Việt trong cõi Phật, có thể nhà

thơ không đến chùa chấp tay bái Phật, mà họ dâng lễ bằng quả tim thánh thiện trong ngực, viết lên bằng máu và nước mắt, bằng nỗi đau để nương nhờ Phật hóa giải nỗi đau. Thơ nghiêng về cõi Phật để cứu rỗi những nỗi đau mà con người chưa nói, chưa thoát ra khỏi mình. Đọc thơ “dấu ấn Phật giáo...”, có thể dấu chân ta còn ở ngoài những ngôi chùa mà mình chưa đặt chân tới, còn thơ lay động tới hồn người.

Chiến dịch chống ma túy của Mỹ ở Caribe

■ BACH DƯƠNG (Biên dịch)

Trong bối cảnh căng thẳng địa-chính trị toàn cầu, khu vực Mỹ latin một lần nữa trở thành tâm điểm chú ý khi Mỹ đẩy mạnh các hoạt động quân sự nhằm chống lại nạn buôn bán ma túy. Động thái này của Mỹ đã gây căng thẳng trong quan hệ với một số quốc gia trong khu vực, dù Washington khẳng định sứ mệnh này nhằm triệt phá các tổ chức tội phạm xuyên quốc gia và chống khủng bố ma túy, dưới sự chỉ đạo trực tiếp của Tổng thống Donald Trump.

Mỹ triển khai hoạt động quân sự tại Caribe.

Ảnh: DEFENSE.GOV

Bước thay đổi chiến lược

Theo TASS, ngày 24/10, Bộ Quốc phòng Mỹ thông báo triển khai nhóm tác chiến tàu sân bay USS Gerald R. Ford (tàu sân bay lớn nhất thế giới) cùng các tàu hộ tống đến vùng biển Caribe và Mỹ latin. Động thái này không chỉ đánh dấu sự gia tăng đáng kể về sự hiện diện quân sự của Washington tại tây bán cầu mà còn khơi dậy những lo ngại về nguy cơ leo thang xung đột. Người phát ngôn Bộ Quốc phòng Sean Parnell nhấn mạnh, nhóm tác chiến (gồm ba tàu khu trục lớp Arleigh Burke) sẽ nâng cao khả năng phát hiện, giám sát, phá vỡ hoạt động của các băng đảng ma túy khu vực, gắn trách nhiệm với Bộ Tư lệnh miền nam (USSOUTHCOM).

Chiến dịch này diễn ra trong bối cảnh Mỹ đã thực hiện hàng loạt cuộc tấn công vào các tàu nghi buôn lậu ma túy. Chỉ ít giờ trước thông báo triển khai tàu sân bay, Bộ trưởng Quốc phòng Pete Hegseth xác nhận một cuộc tập kích đêm 23/10 trên vùng biển Caribe đã đánh chìm một tàu bị nghi thuộc băng đảng Tren de Aragua có nguồn gốc từ Venezuela, khiến sáu người thiệt mạng. Đây là vụ việc thứ 10 kể từ tháng 9/2025, nâng tổng số nạn nhân lên 43 người tại thời điểm đó. Tuy nhiên, theo các báo cáo cập nhật đến 6/11 từ các nguồn uy tín, số lượng các cuộc tấn công đã tăng lên 16, với ít nhất 66 người thiệt mạng, bao gồm chín vụ ở Caribe và tám vụ ở Thái Bình Dương. Những con số này cho thấy sự mở rộng nhanh chóng của chiến dịch, từ các hoạt động giám sát thông thường sang sử dụng vũ lực chết người.

Theo The New York Times, chiến dịch chống ma túy của Mỹ ở Mỹ latin không phải mới. Từ những năm 80 thế kỷ trước, dưới thời Tổng thống Ronald Reagan, Washington đã khởi xướng “Chiến tranh chống ma túy” với các chương trình như “Plan Colombia” nhằm hỗ trợ các nước khu vực tiêu diệt cây coca (chứa lượng đáng kể cocain và caffeine) và các tổ chức buôn bán. Theo báo cáo của Văn phòng Chính sách kiểm soát ma túy quốc gia Mỹ (ONDCP), trong

thập kỷ qua, lượng cocaine sản xuất ở Colombia và các nước lân cận đã tăng gấp đôi, đạt kỷ lục 1.976 tấn vào năm 2024. Ma túy từ khu vực này chiếm khoảng 90% lượng cocaine tiêu thụ tại Mỹ, gây ra hơn 100.000 ca tử vong do quá liều hàng năm tại nước này.

Năm 2025 đánh dấu sự thay đổi đáng kể trong chiến lược của Mỹ. Dưới chính quyền Tổng thống Trump, trọng tâm chuyển từ hỗ trợ kinh tế và huấn luyện sang hành động quân sự trực tiếp. Tháng 8/2025, Tổng thống Trump ký chỉ thị ủy quyền cho quân đội Mỹ sử dụng vũ lực chống lại các băng đảng ma túy trên toàn cầu, gồm cả các mục tiêu liên quan Venezuela. Việc triển khai USS Gerald R. Ford, tàu sân bay hạt nhân có khả năng mang theo hơn 75 máy bay chiến đấu, là bước đi chưa từng có tiền lệ. Đây là lần đầu trong nhiều năm, Mỹ không có tàu sân bay hoạt động tại Trung Đông, chuyển hướng nguồn lực sang tây bán cầu. Theo Bộ Quốc phòng Mỹ, nhóm tác chiến này sẽ hỗ trợ Lực lượng đặc nhiệm liên ngành hỗn hợp miền nam (JIATF-S, đơn vị dẫn đầu việc phát hiện và giám sát buôn bán ma túy) để tăng cường khả năng can thiệp.

Các chuyên gia nhận định rằng, động thái này phản ánh sự kết hợp giữa mục tiêu chống ma túy và gia tăng ảnh hưởng địa-chính trị. Ông Michael Shifter, Chủ tịch Đối thoại Liên Mỹ (Inter-American Dialogue), cho biết: “Việc triển khai tàu sân bay không chỉ nhằm chống ma túy mà còn là tín hiệu gửi đến Venezuela và các chính phủ cánh tả ở khu vực, rằng Mỹ sẵn sàng sử dụng sức mạnh quân sự để bảo vệ lợi ích”. Tương tự, báo cáo của Trung tâm Nghiên cứu Chiến lược Quốc tế (CSIS) phân tích rằng, chiến dịch này có thể là phần mở rộng của nỗ lực chống lại ảnh hưởng của Trung Quốc và Nga ở Mỹ latin, nơi Venezuela là đồng minh quan trọng của hai cường quốc này.

Từ đầu tháng 9/2025, quân đội Mỹ đã thực hiện ít nhất 16 cuộc tấn công vào các tàu nghi buôn lậu ma túy, chủ yếu ở vùng biển Caribe và Thái Bình Dương. Các vụ việc thường diễn ra vào ban đêm, sử dụng

máy bay không người lái (UAV) hoặc tàu chiến để bắn chìm mục tiêu. Thí dụ, vụ tấn công ngày 23/10 đã tiêu diệt tàu nghi thuộc Tren de Aragua, một tổ chức bị Mỹ liệt vào danh sách khủng bố. Đến nay, tổng số nạn nhân đã lên đến 66 người, 17 tàu bị tấn công. Vụ gần đây nhất vào ngày 5/11 ở Đông Thái Bình Dương đã giết chết hai người trên một tàu nghi buôn lậu từ Ecuador.

Theo Tổ chức Giám sát nhân quyền Washington về châu Mỹ (WOLA), hầu hết nạn nhân là ngư dân, người dân địa phương, không phải thành viên băng đảng; các cuộc tấn công thiếu bằng chứng rõ ràng về hoạt động buôn bán ma túy. WOLA ước tính từ năm 2020 đến 2025, Mỹ ngăn chặn hơn 2.000 tấn cocaine ở khu vực này, nhưng tỷ lệ thành công chỉ khoảng 10-15% tổng lượng ma túy lưu thông.

Làn sóng phản đối ở khu vực

Động thái của Mỹ khơi dậy làn sóng phản đối mạnh mẽ từ các nước khu vực. Tại Colombia, đồng minh truyền thống của Mỹ trong cuộc chiến chống ma túy, Tổng thống Gustavo Petro chỉ trích gay gắt. Trong bài phát biểu ngày 19/10, ông cáo buộc Mỹ “thực hiện các vụ hành quyết ngoài vòng pháp luật” và vi phạm luật quốc tế. Ông Petro còn phản đối quyết định cắt giảm hàng trăm triệu USD viện trợ và đe dọa áp thuế, cho rằng Mỹ đang “liên minh với các mafia Colombia” thay vì hỗ trợ các nỗ lực hòa bình.

Venezuela, bị Mỹ cáo buộc là trung tâm buôn bán ma túy, phản ứng quyết liệt hơn. Tổng thống Nicolas Maduro cảnh báo nếu Mỹ can thiệp, “giai cấp công nhân Venezuela sẽ tổng đình công” và “hàng triệu người dân có vũ trang sẽ bảo vệ đất nước”. Ông Maduro mô tả chiến dịch này là “cuộc chiến tranh vĩnh cửu mới”, kêu gọi sự đoàn kết từ Nam Mỹ và Caribe để duy trì hòa bình khu vực. Theo Tổ chức Khủng hoảng Quốc tế (ICG), các hành động của Mỹ có nguy cơ đẩy Venezuela vào tình trạng bất ổn hơn, có thể dẫn đến thay đổi chế độ mà không có chiến lược rõ ràng.

Các nước khác như Mexico và Ecuador cũng bày tỏ sự lo ngại. Mexico, đối tác chính trong “Hiệp định thương mại tự do Mỹ-Mexico-Canada” (USMCA), cảnh báo việc quân sự hóa có thể làm phức tạp hóa quan hệ biên giới. Chuyên gia Cynthia Arnson từ Trung tâm Wilson nhận định: “Chiến dịch này có thể làm suy yếu lòng tin giữa Mỹ và các nước Mỹ latin, vốn đã mong manh do lịch sử can thiệp của Washington”.

Ngay cả trong nội bộ Mỹ, chiến dịch cũng gây tranh cãi. Nhiều nghị sĩ Dân chủ và một số Cộng hòa đặt câu hỏi về tính hợp pháp. Ba thượng nghị sĩ đã đề xuất nghị quyết hạn chế quyền tuyên chiến của Tổng thống, yêu cầu Quốc hội không phê duyệt việc sử dụng vũ lực chống Venezuela. Thượng nghị sĩ Tim Kaine của đảng Dân chủ cho biết: “Các cuộc tấn công này có thể vi phạm Hiến pháp Mỹ, vì không được Quốc hội ủy quyền”.

Báo cáo của trang tin FactCheck.org phân tích rằng, ít nhất 61 nạn nhân là dân thường và các cuộc tấn công thiếu cơ sở pháp lý rõ ràng theo luật quốc tế. Chuyên gia pháp lý Oona Hathaway từ Đại học Yale nhận xét: “Việc sử dụng vũ lực chết người mà không có bằng chứng công khai có thể bị coi là hành động chiến tranh ngầm, vi phạm Công ước Geneva”. Chuyên gia Brian Fonseca từ Trường đại học Florida International (Mỹ) cho rằng: “Mặc dù có thể giảm lượng ma túy về ngắn hạn, nhưng chiến dịch quân sự này không giải quyết vấn đề nhu cầu ở Mỹ, nơi tiêu thụ cocaine vẫn ở mức cao”. Báo cáo của Geopolitical Monitor cảnh báo về tiền lệ nguy hiểm: “Việc tái khởi động cuộc chiến chống ma túy có thể dẫn đến xung đột mở rộng, tương tự như ở Afghanistan hay Iraq”.

Chiến dịch mở rộng chống ma túy ở Caribe của ông Trump phản ánh cam kết mạnh mẽ của Mỹ trong bảo vệ an ninh nội địa, nhưng cũng tiềm ẩn nguy cơ làm bùng nổ căng thẳng chính trị - quân sự tại Mỹ latin. Giới chuyên gia kêu gọi đối thoại đa phương, tập trung vào phát triển kinh tế và giảm nhu cầu ma túy thay vì vũ lực.

Chuyển đổi số - Dấu ấn của nhiệm kỳ Quốc hội khóa XV

■ THANH DUNG

(Tiếp theo và hết)

Kỳ 2: Khẳng định quyết tâm chuyển đổi số

Nhờ hạ tầng số và các ứng dụng hiện đại, đại biểu Quốc hội có thể truy cập tài liệu mọi lúc, mọi nơi, tra cứu dữ liệu luật pháp nhanh chóng qua thư viện điện tử và cơ sở dữ liệu trực tuyến thay vì tài liệu giấy truyền thống. Các phiên họp có thể được tổ chức linh hoạt dưới hình thức trực tuyến khi cần, giúp tiết kiệm thời gian, chi phí và tăng tính thích ứng của Quốc hội trước những tình huống như thiên tai, dịch bệnh.

Hoạt động của Ủy ban Khoa học, Công nghệ và Môi trường của Quốc hội.

Ảnh: QUOCHOI.VN

Những đổi thay rõ rệt

Điểm lại bối cảnh và điểm đáng chú ý trong hoạt động của Quốc hội nhiệm kỳ khóa XV, đại biểu Quốc hội (ĐBQH) Đinh Ngọc Quý (Đoàn ĐBQH tỉnh Gia Lai) nhấn mạnh việc ứng dụng mạnh mẽ công nghệ thông tin, chuyển đổi số trong hoạt động của Quốc hội. Quốc hội khóa XV được bầu vào ngày 23/5/2021, có nhiệm kỳ từ năm 2021-2026, ngay đầu nhiệm kỳ đã trải qua ảnh hưởng, tác động của đại dịch Covid-19. Khi ấy, Quốc hội thích ứng linh hoạt, đồng hành cùng Chính phủ, ban hành rất nhiều nghị quyết đặc thù, đặc biệt, chưa có tiền lệ; thể hiện quyết tâm rất lớn, nỗ lực rất cao không chỉ của Quốc hội, các cơ quan của Quốc hội, ĐBQH, mà còn của cả hệ thống chính trị. Từ đó, làm thay đổi rất lớn trong hoạt động điều hành, cách thức tổ chức hoạt động của Quốc hội, Ủy ban Thường vụ Quốc hội; đặc biệt là ở các cơ quan chuyên trách của Quốc hội, Hội đồng Dân tộc.

Phân tích sự thay đổi mạnh mẽ của Quốc hội nhiệm kỳ khóa XV, ĐBQH Nguyễn Ngọc Sơn (Đoàn ĐBQH TP Hải Phòng), đại biểu chuyên trách tại Ủy ban Khoa học, Công nghệ và Môi trường (KHCHN&MT) của QH, chỉ ra một trong những vấn đề mà các ĐBQH thường thiếu là thời gian và cơ sở dữ liệu. “Hiện nay, toàn bộ ĐBQH hoạt động chuyên trách như chúng tôi chỉ hơn 100 người, trong khi khối lượng công việc của một kỳ họp lên tới 53, 54 luật và nghị quyết. Do đó, nếu không có chuyển đổi số, không áp dụng AI (trí tuệ nhân tạo) cũng như khoa học - công nghệ thì các ĐBQH khó có thể đưa ra những đánh giá một cách tốt nhất”, ĐBQH Nguyễn Ngọc Sơn dẫn chứng.

Trong bối cảnh đó, việc Quốc hội đi tiên phong trong ứng dụng AI; sử dụng iPad, ứng dụng “Quốc hội 2.0” chính là những giải pháp quan trọng để mỗi ĐBQH có thể xử lý công việc mọi lúc, mọi nơi, nhanh chóng và hiệu quả. Bên cạnh đó, Văn phòng Quốc hội đã xây dựng hệ thống gõ băng ghi âm, tổ chức quản lý các bản ghi âm cuộc họp, chuyển giọng nói thành văn bản, tạo lập cơ sở dữ liệu về bản ghi và biên bản cuộc họp để làm căn cứ xây dựng báo cáo, kết luận, nghị quyết được chính xác, trung thực, toàn diện và bảo đảm chất lượng. Việc ứng dụng AI trong hoạt động của Quốc hội đã hỗ trợ công tác rà soát, chấm dứt sự chồng chéo, mâu thuẫn, không thống nhất của văn bản pháp luật; hệ thống hỗ trợ tổng hợp ý kiến của cử tri và nhân dân góp ý sửa đổi, bổ sung Hiến pháp năm 2013.

Tại kỳ họp thứ 10, kỳ họp cuối cùng của nhiệm kỳ Quốc hội khóa XV, khai mạc vào ngày 20/10 và dự kiến bế mạc vào ngày 11/12, các ĐBQH đánh giá cao nền tảng trực tuyến “Bình dân học vụ số - Quốc hội số”. Mô hình cho thấy bước đi tiên phong của cơ quan lập pháp trong tiến trình chuyển đổi số, mang lại những lợi ích to lớn, góp phần đổi mới căn bản

Phó Chủ nhiệm Văn phòng Quốc hội Lê Thu Hà trúng cử Ban Chấp hành ASGP nhiệm kỳ 2025 - 2028. Ảnh: NVCC

cách thức hoạt động của Quốc hội, giúp nâng cao hiệu quả và tốc độ xử lý công việc.

Dấu mốc trong hành trình chuyển đổi số

Ông Trần Văn Khải, Phó Chủ nhiệm Ủy ban KHCHN&MT cho biết, Ủy ban đã hoàn thiện, trình Ủy ban Thường vụ Quốc hội phê duyệt Bộ khung kiến thức, kỹ năng số cho Quốc hội hiện đại, coi đây là nền tảng cốt lõi cho công cuộc chuyển đổi số.

Là người theo sát và tâm huyết với nền tảng này, ĐBQH Trần Văn Khải thông tin, Bộ khung kiến thức đã được lấy ý kiến qua nhiều hội thảo, với sự tham gia góp ý của các bộ, ngành và chuyên gia để bảo đảm sát thực tiễn, khoa học và toàn diện. Ủy ban đang khẩn trương xây dựng kế hoạch cụ thể về đào tạo, sản xuất học liệu số để ngay sau khi bộ khung được thông qua là có thể bắt tay vào tập huấn đồng loạt.

Đặc biệt, có thể thấy rõ, chuyển đổi số không chỉ dừng ở khẩu hiệu, mà đã “ngấm” tới từng ĐBQH và các ĐBQH đã trở thành những nhân tố tích cực trong hành trình chuyển đổi số. “Tôi luôn nhắc nhở mình phải đi đầu học hỏi công nghệ mới và sẵn sàng chia sẻ kiến thức với đồng nghiệp. Đây vừa là trách nhiệm, vừa là cách để các ĐBQH truyền cảm hứng cho nhau, rằng chúng ta không ngại khó, ngại thay đổi, miễn là việc đó có ích cho Quốc hội và đất nước”, ĐBQH Trần Văn Khải chia sẻ.

Bộ Chính trị đã ban hành Nghị quyết 57-NQ/TW xác định chuyển đổi số là đột phá chiến lược hàng đầu để phát triển đất nước, yêu cầu cả hệ thống chính trị vào cuộc mạnh mẽ. Trong bối cảnh đó, việc triển khai phong trào “Bình dân học vụ số - Quốc hội số” diễn ra với nhiều thuận lợi. Phó Chủ nhiệm Ủy ban KHCHN&MT Trần Văn Khải cho biết: “Phó Chủ tịch Quốc hội Lê Minh Hoan đã nhấn mạnh yêu cầu chúng tôi nhanh chóng triển khai tập huấn kỹ năng số đúng lộ trình, coi đây là nhiệm vụ ưu tiên của Quốc hội. Sự ủng hộ và cam kết từ trên xuống như vậy tạo động lực lớn cho chúng tôi hành động. Thêm vào đó, nhiều ĐBQH, đặc biệt lớp đại biểu trẻ, hào

hứng với đổi mới, sẵn sàng tiếp thu cái mới. Chúng tôi cũng nhận được sự hỗ trợ, phối hợp tích cực từ các cơ quan hữu quan và cả sự đồng hành của doanh nghiệp công nghệ trong việc tư vấn kỹ thuật, cung cấp giải pháp chuyển đổi số. Có thể nói, chúng tôi hội tụ được ý chí chính trị và nguồn lực xã hội để bắt tay vào công cuộc này”.

Tuy nhiên, nguồn lực tài chính và hạ tầng cũng đặt ra trở ngại lớn, bởi chuyển đổi số đòi hỏi đầu tư ban đầu cho hệ thống máy tính, đường truyền, phần mềm, nội dung số... Ngoài ra, rào cản về thói quen, tâm lý cũng hiện hữu. Giải pháp cho vấn đề này là việc chú trọng công tác truyền thông nội bộ, thường xuyên giải thích, chia sẻ những mô hình chuyển đổi số thành công để mọi người thấy rõ lợi ích thiết thực. “Khi nhận thức thông suốt thì hành động sẽ quyết liệt hơn”, ông Trần Văn Khải phân tích.

Hiến kế để thúc đẩy chuyển đổi số toàn diện, ĐBQH Nguyễn Ngọc Sơn (Đoàn ĐBQH Hải Phòng) cho rằng, cần sớm xây dựng được cơ sở dữ liệu của Quốc hội trong các hoạt động như hoạt động giám sát, quyết định các vấn đề quan trọng và chương trình lập pháp. “Nhiệm kỳ Quốc hội khóa XV chỉ còn một thời gian rất ngắn nhưng tôi cho rằng, nếu tập trung quyết liệt, gắn chuyển đổi số của Quốc hội với chuyển đổi số quốc gia, chuyển đổi số của các cơ quan của Đảng, Chính phủ và các cơ quan có liên quan thì cơ sở dữ liệu đó sẽ đầy đủ, bảo đảm các yêu cầu đề ra”, ông Sơn cho biết. Đây sẽ là tiền đề để Quốc hội khóa XVI góp phần cùng cả hệ thống chính trị thực hiện được mục tiêu tăng tốc phát triển hai con số.

Tiếp nối truyền thống vẻ vang

Chuyển đổi số toàn diện đã mang lại diện mạo mới cho hoạt động Quốc hội theo hướng chuyên nghiệp, minh bạch, hiệu quả hơn. Khẳng định rõ vai trò “thể chế đi trước mở đường”, Quốc hội đã và đang xây dựng khung thể chế vững chắc để thúc đẩy hoạt động chuyển đổi quốc gia, góp phần hiện thực hóa mục tiêu tăng trưởng.

Trong lúc kỳ họp cuối của Quốc hội khóa XV đang gấp rút triển khai thì những nỗ lực đổi mới của Việt Nam cũng đã được quốc tế ghi nhận. Ngày 21/10, tại Geneva (Thụy Sĩ), trong khuôn khổ Hội nghị Hiệp hội Tổng Thư ký Nghị viện các nước (ASGP) diễn ra song song với Đại hội đồng Liên minh Nghị viện thế giới lần thứ 151 (IPU-151), bà Lê Thu Hà, Phó Chủ nhiệm Văn phòng Quốc hội Việt Nam đã được bầu vào Ban Chấp hành ASGP nhiệm kỳ 2025 - 2028 với số phiếu cao nhất trong các ứng viên.

Việc Quốc hội Việt Nam trúng cử Ban Chấp hành ASGP nhiệm kỳ 2025 - 2028 là một thành công quan trọng trong công tác đối ngoại nghị viện, góp phần khẳng định uy tín, vị thế và vai trò ngày càng cao của Việt Nam trong cộng đồng nghị viện thế giới. Phó Chủ nhiệm Văn phòng Quốc hội Lê Thu Hà khẳng định, với kinh nghiệm đổi mới, hiện đại hóa và tăng cường tính minh bạch trong hoạt động nghị viện, Quốc hội Việt Nam mong muốn mang đến ASGP góc nhìn và tiếng nói của một nghị viện đang chuyển mình mạnh mẽ, bao trùm và đổi mới sáng tạo, luôn chủ động đóng góp vào tiến trình nâng cao hiệu quả hoạt động nghị viện, thúc đẩy hợp tác đa phương vì sự phát triển bền vững và hợp tác nghị viện toàn cầu.

Ngay trước đó, tại kỳ họp Đại hội đồng liên Nghị viện các nước ASEAN lần thứ 46 (AIPA-46), đoàn đại biểu cấp cao Quốc hội Việt Nam đã tích cực tham gia và có nhiều đề xuất, sáng kiến nhằm thúc đẩy đối thoại, hợp tác. Đoàn đã đề xuất 7 nghị quyết về những chủ đề thiết thực, bao gồm phòng chống tội phạm mạng, tăng cường an ninh năng lượng, gia tăng thương mại nội khối, thúc đẩy kinh tế số, chuyển đổi số, tăng cường vai trò của thanh niên... Những chủ đề này vừa phù hợp với quan tâm chung của khu vực, vừa gắn kết với ưu tiên của AIPA với những ưu tiên phát triển của Việt Nam.

Sự tham gia của Việt Nam trong hoạt động liên nghị viện khu vực và thế giới đã cho thấy thực tế triển khai Nghị quyết số 59-NQ/TW của Bộ Chính trị về hội nhập quốc tế trong tình hình mới, thể hiện cam kết chủ động, tích cực và có trách nhiệm của Quốc hội Việt Nam trong tiến trình cải cách nghị viện toàn cầu, vì mục tiêu phát triển bền vững, dân chủ và bao trùm, hướng tới lợi ích của nhân dân.

Gần 80 năm kể từ Ngày Tổng tuyển cử đầu tiên bầu ra Quốc hội Việt Nam (6/1/1946 - 6/1/2026), Quốc hội Việt Nam đã không ngừng đổi mới, phát triển và khẳng định vai trò là cơ quan quyền lực nhà nước cao nhất của đất nước, đại biểu cao nhất của nhân dân. Trong đó, chuyển đổi số đã mang lại diện mạo mới cho hoạt động Quốc hội chuyên nghiệp, minh bạch, hiệu quả hơn, đồng thời giúp đại biểu nâng cao năng lực, bắt nhịp với sự phát triển của thời đại số.

Khát vọng
TIÊN PHONG

NHIÊN LIỆU SẠCH CHO HÔM NAY
CUỘC SỐNG XANH CHO NGÀY MAI

CÔNG TY CỔ PHẦN LỌC HOÁ DẦU BÌNH SƠN - 208 HÙNG VƯƠNG, PHƯỜNG NGHĨA LỘ, TỈNH QUẢNG NGÃI

*** TEL: (+84) 255 3825 825 FAX: (+84) 255 3825 826 WWW.BSR.COM.VN**

■ **Đội tuyển sinh viên Trường đại học Y - Dược (Đại học Huế) đã xuất sắc giành ngôi vô địch tại cuộc thi Hóa sinh Y học quốc tế 2025 (IMBC 2025) diễn ra tại Trường đại học Y - Dược (Đại học Thái Nguyên).** Đây là sân chơi học thuật dành cho sinh viên khối ngành khoa học sức khỏe. Cuộc thi năm nay thu hút 40 đội với 120 thí sinh đến từ 21 trường đại học trong nước và một đội đến từ Thái Lan. Thông qua cuộc thi, Ban tổ chức mong muốn thúc đẩy tinh thần học tập, nghiên cứu khoa học của sinh viên, đồng thời tăng cường giao lưu, hợp tác quốc tế trong lĩnh vực đào tạo y khoa.

■ **95 thủ khoa tốt nghiệp xuất sắc các trường đại học, học viện trên địa bàn TP Hà Nội sẽ được tuyên dương vào tối 14/11 tại Khu Di tích quốc gia đặc biệt Văn Miếu - Quốc Tử Giám.** Năm 2025 đánh dấu cột mốc 23 năm TP Hà Nội tổ chức tuyên dương thủ khoa xuất sắc tốt nghiệp các trường đại học, học viện trên địa bàn. Sau 22 năm, đã có 2.356 thủ khoa được vinh danh, đón nhận bằng khen của UBND thành phố. Việc trao tặng danh hiệu ý nghĩa này nhằm tiếp lửa tinh thần cống hiến, nỗ lực của thế hệ trẻ, đóng góp vào sự phát triển chung của Thủ đô và đất nước.

■ **Ngày hội Kỹ năng nghề cho học sinh sinh viên TP Hồ Chí Minh năm 2025 với chủ đề “Tuổi trẻ thành phố giỏi tay nghề - vững tương lai” đã thu hút hơn 2.000 bạn trẻ tham gia.** Không chỉ tham quan, trải nghiệm nghề tại các gian hàng để tìm hiểu, thực hành và tiếp cận kỹ năng thực tế, đến với ngày hội, học sinh, sinh viên còn được kiểm tra đánh giá thực hành tay nghề. Cũng trong chuỗi sự kiện, tọa đàm định hướng nghề nghiệp với sự tham gia của các chuyên gia, đại diện doanh nghiệp đã chia sẻ nhiều xu hướng, cơ hội việc làm đến bạn trẻ đã và đang có nguyện vọng học nghề.

HỎI & ĐÁP

Bạn đọc:

Xin hỏi Thời Nay, người nước ngoài điều khiển xe máy đi ngược chiều, vi phạm giao thông sẽ bị xử lý thế nào? Mức phạt là bao nhiêu? (Bùi Việt Phương, phường Phú Thượng, TP Hà Nội).

Thời Nay

Tại khoản 1 Điều 2 Nghị định 168/2024 (xử phạt vi phạm hành chính về trật tự, an toàn giao thông trong lĩnh vực giao thông đường bộ) quy định đối tượng áp dụng nghị định này là: “Cá nhân, tổ chức Việt Nam; cá nhân, tổ chức nước ngoài có hành vi vi phạm hành chính về trật tự, an toàn giao thông trong lĩnh vực giao thông đường bộ trên lãnh thổ nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam”.

Do đó, người Việt Nam hay người nước ngoài đều phải chấp hành các quy định của pháp luật về giao thông, trường hợp vi phạm thì tùy theo tính chất và mức độ của hành vi mà sẽ bị xử lý theo đúng quy định của pháp luật.

Nếu người nước ngoài vi phạm các quy định về an toàn giao thông đường bộ khi tham gia giao thông thì vẫn bị xử lý như người Việt Nam.

Cụ thể, theo khoản 7 Điều 7 Nghị định 168/2024, hành vi “Đi ngược chiều của đường một chiều, đi ngược chiều trên đường có biển “Cấm đi ngược chiều” sẽ bị phạt tiền từ 4-6 triệu đồng.

Ngoài ra, trong trường hợp người điều khiển phương tiện giao thông không có giấy phép lái xe, giấy phép lái xe không phù hợp với loại xe đang điều khiển thì người vi phạm còn có thể bị xử phạt theo quy định khoản 5 Điều 18 Nghị định 168/2024 với mức phạt tiền từ 2-4 triệu đồng khi điều khiển xe mô-tô hai bánh có dung tích xi-lanh đến 125 cm³ hoặc có công suất động cơ điện đến 11 kW; hoặc mức phạt là 6-8 triệu đồng khi điều khiển xe mô-tô hai bánh có dung tích xi-lanh trên 125 cm³ trở lên hoặc có công suất động cơ điện trên 11 kW, theo khoản 7 Điều 18 Nghị định 168/2024.

Hình ảnh đẹp giữa lúc triều cường

■ Bài và ảnh: THANH SƠN

Hỗ trợ người dân đi qua khu vực ngập an toàn, điều phối, hướng dẫn giao thông, cảnh báo khu vực nguy hiểm để tránh ùn tắc cũng như phụ giúp sửa chữa xe máy, hình ảnh lực lượng đoàn viên Thanh niên xung kích hỗ trợ người dân bị ảnh hưởng bởi triều cường tại các phường, xã của TP Hồ Chí Minh trong những ngày qua đã để lại ấn tượng đẹp trong lòng nhiều người.

Lực lượng xung kích trợ giúp người dân di chuyển khi triều cường dâng cao.

Nhanh chóng có mặt nơi ngập nặng

Chiều tối ngày 6 và 7/11, triều cường đạt đỉnh đã làm nhiều khu vực trũng thấp, ven sông và kênh rạch ở TP Hồ Chí Minh chìm trong biển nước khiến sinh hoạt người dân bị đảo lộn.

Tại đường Phú Định (phường Phú Định), nước từ kênh Đồi dâng cao, tràn lên mặt đường rồi len lỏi vào nhà dân. Các khu vực ven sông khác như Trần Xuân Soạn (phường Tân Thuận), Phạm Hữu Lầu (phường Tân Mỹ), Huỳnh Tấn Phát (phường Phú Thuận), Lê Văn Lương, Đào Sư Tích, Nguyễn Bình (xã Nhà Bè), Bình Quới (phường Bình Quới), Trịnh Quang Nghi, Phạm Thế Hiển (phường Bình Đông) cũng bị ngập, giao thông gặp nhiều khó khăn. Nước dâng đúng giờ tan tằm khiến việc đi lại, sinh hoạt của người dân gặp nhiều khó khăn. Nhiều người đi làm phải xắn quần lội nước, học sinh chật vật len qua đoạn ngập. Các hộ kinh doanh ven đường cũng buộc tạm ngưng buôn bán, di chuyển hàng hóa sang nơi cao ráo.

Ngay khi triều cường dâng, hưởng ứng lời kêu gọi của Thành đoàn, Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam TP Hồ Chí Minh, Trung tâm Công tác xã hội thanh niên, với tinh thần xung kích, tình nguyện, đồng đạo đoàn viên, thanh niên địa phương cùng với lực lượng dân quân tự vệ và sinh viên một số trường đại học đã nhanh chóng có mặt tại các điểm ngập nước để hỗ trợ người dân. Đặc biệt tại các khu vực ngập sâu và ảnh hưởng trực tiếp, các tình nguyện viên đã hỗ trợ, điều tiết phương tiện đi qua khu vực ngập an toàn. Cùng với đó, tham gia cứu hộ, phối hợp lực lượng chức năng tại chỗ xử lý tình huống phát sinh giúp người đi đường tránh khỏi những tổn thất về phương tiện cũng như sức khỏe.

Hành động cần được nhân rộng

Lúc nước bắt đầu dâng, Đoàn phường Tân Thuận đã nhanh chóng huy động 15 bạn trẻ tóa đến một số điểm bị ảnh hưởng của phường. Các bạn cùng điều tiết giao thông trên tuyến đường Trần Xuân Soạn, hướng dẫn phương tiện di chuyển, hỗ trợ người đi xe máy, người cao tuổi, đồng thời nhắc nhở người dân không chạy nhanh, tránh té ngã tại khu vực

nước ngập. Ngoài hướng dẫn tại chỗ, Đoàn và Hội phường còn vận động một số cơ sở sửa xe trên địa bàn hỗ trợ việc sửa, kích nổ máy miễn phí cho người dân. Bên cạnh đó, Trạm y tế 2 (thuộc Trạm y tế phường Tân Thuận) cũng đã tăng thêm thời gian hoạt động để kịp thời hỗ trợ, sơ cấp cứu trong trường hợp bị tai nạn thương tích.

Kịp thời đưa xe máy qua được vùng ngập, chị Nguyễn Thị Xuân Mai (phường Tân Hưng) thở phào. “Tôi làm công nhân, tan ca đúng lúc nước dâng nên phải dắt bộ. Nước lên quá nhanh, nếu không có các bạn trẻ đứng điều tiết thì nhiều phương tiện rất khó di chuyển. Tôi rất cảm kích trước tinh thần xung kích của các bạn”, chị Mai chia sẻ.

Lội nước liên tục, ướt quần áo nhưng các tình nguyện viên ai cũng vui vì làm được việc có ích. “Thấy các cô chú dắt xe quá vất vả, tụi mình phải giúp ngay”, anh Nguyễn Thành Trung - đoàn viên phường Tân Hưng cho biết. Đây đã là lần thứ hai anh Trung tham gia hỗ trợ người dân trong đợt triều cường.

Phụ giúp đẩy xe chết máy đến điểm sửa chữa, lội nước nhiều bong cả da chân nhưng Phạm Thị Mỹ Hạnh (sinh viên Trường đại học Tài chính - Marketing) không cảm thấy đau. “Nước lên cao mọi người ai cũng vội vàng trở về khiến nhiều xe bị úng nước nhưng không phải ai cũng đủ sức khỏe để đẩy. Lúc đó em nghĩ cần nhanh tay phụ giúp các cô, các chị đưa xe đến điểm sửa nên quên cả việc đau chân”, Hạnh chia sẻ. Sự có mặt kịp thời của mầu áo xanh tình nguyện như Mỹ Hạnh đã mang lại những hình ảnh ấm lòng, xoa dịu phần nào những khó khăn, bất tiện do thiên tai gây ra.

Đại diện Thành đoàn TP Hồ Chí Minh cho biết đã ghi nhận và biểu dương tinh thần trách nhiệm, sự chủ động và nhiệt huyết của tuổi trẻ các địa phương trong việc trợ giúp người dân những ngày vừa qua, đồng thời đánh giá đây là mô hình cần được nhân rộng. Trong những ngày tới, khi triều cường được dự báo vẫn còn diễn biến phức tạp, lực lượng đoàn viên, thanh niên toàn thành phố sẽ tiếp tục túc trực và phát huy vai trò xung kích, góp phần giảm thiểu thiệt hại, giúp người dân sớm ổn định cuộc sống.

Novak Djokovic vẫn giữ được đẳng cấp cao bất chấp gánh nặng tuổi tác.

Đam mê cùng Nole

■ MINH VÂN

Sau cú ace quyết định, Novak Djokovic buông vợt. Anh đang rộng đôi tay, rồi nằm xuống mặt sân. Cảm xúc phấn khích tiếp tục dâng trào khiến Nole bật dậy, xé toạc chiếc áo đấu. Ở tuổi 38, tay vợt người Serbia vẫn bộc lộ thứ đam mê thuần khiết với môn thể thao đã gắn bó với anh từ thuở thiếu thời.

Hellenic Championship (Athens, Hy Lạp) chỉ là giải ATP 250, rất khiêm tốn so các giải ATP 500, ATP 1.000 hay Grand Slam. Tuy nhiên đó lại là nơi chứng kiến màn trình diễn hay bậc nhất của Djokovic trong năm nay. Trải qua gần ba giờ tranh tài hấp dẫn, kịch tính, anh đánh bại Lorenzo Musetti (số 9 thế giới) để đăng quang ngôi vô địch.

Với mái tóc dài, phong thái lãng tử và những cú trái một tay hiểm hóc, Musetti gợi nhớ hình ảnh Roger Federer ngày nào. Còn phía bên kia, “lão tướng” Nole tái hiện thanh xuân của chính mình. Tư duy tinh tế, sự lì lợm và dẻo dai của anh tưởng như chưa từng mất đi trong những pha xọc chân, bay người cứu bóng cực kỳ ấn tượng.

“Không thể tin được. Gần ba giờ đồng hồ và một trận đấu vất kiệt thể lực. Lorenzo đã chơi rất hay. Tôi thật sự tự hào vì đã vượt qua được anh ấy”, Djokovic trả lời với gương mặt rạng ngời hạnh phúc. Cách thể hiện xúc cảm khi vô địch một giải ATP 250 có vẻ... hơi quá với một tay vợt đã giành tới 24 Grand Slam và cả trăm danh hiệu ATP.

Tuy nhiên với Nole, đây không đơn thuần là một chiếc cúp. Đó dường như còn là sự khẳng định cho khả năng chinh chiến đỉnh cao của anh ở buổi xế chiều sự nghiệp. Như bất kỳ ngôi sao nào khi “tuổi già” ghé thăm, Nole có lẽ cũng phải suy nghĩ, trăn trở thật nhiều về thời điểm nói lời chia tay. Về sự nghiệp, anh đã quá viên mãn, nhưng trái tim chưa thể quyết định dừng lại khi đam mê vẫn còn.

Những thống kê cho thấy, Djokovic vẫn còn đẳng cấp rất cao, bất chấp thể lực đã suy giảm. Trong năm 2025, anh chỉ giành 2 danh hiệu nhỏ, nhưng vào tới bán kết cả 4 giải Grand Slam gồm Australian Open, Roland Garros, Wimbledon và US Open. Qua 50 trận đã đấu, Nole thắng 39 trận, thua 11 trận (tỷ lệ thắng 78%). Cũng trong năm nay, anh chạm đến các mốc 100 và 101 danh hiệu ATP; đồng thời trở thành tay vợt giành nhiều danh hiệu ATP trên sân cứng nhất lịch sử (72 danh hiệu).

Động lực lớn nhất để Djokovic nuôi dưỡng đam mê là Grand Slam thứ 25, danh hiệu sẽ đưa anh lên vị thế độc tôn trong lịch sử đánh đơn tennis thế giới. Hiện Nole sánh ngang huyền thoại quần vợt nữ Margaret Court với cùng 24 Grand Slam. Bây giờ là thời của Jannik Sinner và Carlos Alcaraz, nhưng Nole chưa bị gạch tên khỏi danh sách ứng viên. Việc anh đi sâu tại cả 4 Grand Slam vừa qua là minh chứng.

Novak Djokovic có nhiều điểm giống Lionel Messi: Sinh cùng năm, chỉ cách nhau một tháng, cùng được mệnh danh là GOAT (vĩ đại nhất mọi thời) ở môn thể thao của mình. Lúc này, khi Messi vẫn làm mê hoặc giới mộ điệu, Nole cũng có thể làm điều tương tự. Miễn là ngọn lửa đam mê trong anh còn ấm nóng.

Rút lui khỏi ATP Finals

■ MINH KHÔI

Ngay sau khi đánh bại Lorenzo Musetti để đăng quang giải Hellenic Championship, Novak Djokovic thông báo rút lui khỏi ATP Finals do gặp chấn thương vai.

Anh viết trên trang cá nhân: “Tôi đã chờ cơ hội được thi đấu ở Turin, nhưng sau trận chung kết tại Athens, tôi rất buồn phải thông báo rằng mình không thể góp mặt vì chấn thương. Xin lỗi những người mong được thấy tôi trên sân, sự ủng hộ của mọi người luôn là điều rất quan trọng với tôi”.

Sự tiếc nuối của Djokovic là niềm vui đối với Lorenzo Musetti, người vừa thua tại chung kết Hellenic Championship. Với vị trí số 9 thế giới, tay vợt người Italy sẽ thay thế Nole dự ATP Finals. Anh sẽ tranh tài cùng bảy ngôi sao quần vợt hàng đầu khác, gồm Jannik Sinner, Carlos Alcaraz, Alexander Zverev, Ben Shelton, Taylor Fritz, Alex de Minaur và Felix Auger-Aliassime.

Djokovic là kỷ lục gia của ATP Finals, với bảy lần lên ngôi tại giải đấu danh giá này, nhiều nhất lịch sử. Xếp sau anh là Roger Federer (sáu lần), Ivan Lendl và Pete Sampras (cùng năm lần). Lần gần nhất Nole đăng quang là vào năm 2023, sau khi anh đánh bại Jannik Sinner trong trận chung kết.

Hiện tại, vấn đề được những người yêu mến Djokovic quan tâm nhất là liệu anh có kịp bình phục chấn thương để dự Australian Open (diễn ra từ 12/1 đến 1/2/2026) hay không. Đây là nơi Nole đặt nhiều hy vọng nhất để chạm mốc 25 Grand Slam, khi trong 24 danh hiệu trước đó, có đến 10 lần anh giành được tại Australian Open.

GÓC KHÁN ĐÀI

Tiếc cho Thùy Linh

■ Bài và ảnh: NHẬT DỪNG

Nguyễn Thùy Linh từng lọt vào chung kết 4 giải đấu trong hệ thống World Tour Super 300.

Mới đây, Nguyễn Thùy Linh đã để thua trước đối thủ Chiu Pin-chian (Đài Loan, Trung Quốc) tại Giải cầu lông Hàn Quốc Masters 2025. Đây là lần thứ 4 tay vợt nữ số 1 Việt Nam “hụt hơi” ở trận chung kết giải đấu trong hệ thống World Tour Super 300 của Liên đoàn Cầu lông thế giới (BWF).

Thực tế, Nguyễn Thùy Linh không hề thua kém đối thủ về kỹ năng. Song, sức ép tâm lý và sự bào mòn thể chất tích tụ từ những hành trình “đơn thương độc mã” đã khiến cô không thể duy trì trạng thái thi đấu tốt nhất.

Không có huấn luyện viên trên ghế chỉ đạo đưa ra những lời khuyên chiến thuật, Thùy Linh phải tự mình chiến đấu. Cô phải tìm cách hóa giải đối thủ, đồng thời phải kìm nén những cảm xúc đang sôi sục của chính bản thân.

Nếu so sánh với các vận động viên Trung Quốc, Nhật Bản hay Hàn Quốc, chúng ta không có đủ nguồn lực hay ê-kíp hỗ trợ cho từng cá nhân. Cả đội tuyển Việt Nam chỉ có một chuyên gia nước ngoài hỗ trợ tất cả các thành viên chứ không phụ trách riêng cho bất kỳ gương mặt nào. Vì thế, hình ảnh Thùy Linh một mình kéo 5 chiếc

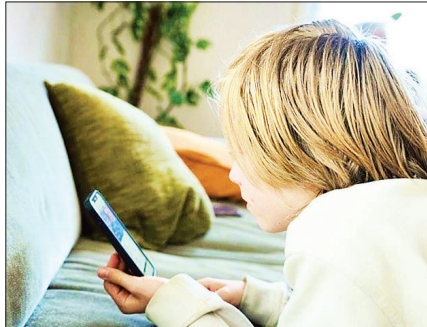
va-li trong mùa đông giá lạnh đã phần nào khắc họa rõ nét sự nhọc nhằn của tay vợt Việt Nam trên hành trình đi thi đấu quốc tế.

Còn nhớ, ở kỳ SEA Games 31 tổ chức trên sân nhà, chúng ta đã phải huy động hơn 1.000 cán bộ nhân viên y tế. Và để giành được một tấm Huy chương vàng, nhiều vận động viên đã được hỗ trợ bởi 4, 5 kỹ thuật viên, nhằm giúp cơ thể vượt qua chấn thương cũng như phục hồi nhanh chóng hơn.

Thùy Linh đã vô cùng xuất sắc khi đã lọt vào chung kết 4 giải đấu trong hệ thống World Tour Super 300. Những cố gắng của cô suốt thời gian qua chính là thành quả của nỗ lực chiến đấu bền bỉ. Thế nhưng, đây cũng chính là những bài kiểm tra về tinh thần và thể lực mà cô gái Việt Nam cần phải vượt qua để vươn lên nấc thang mới.

Cách đây 10 năm, tay vợt kỳ cựu Nguyễn Tiến Minh cũng từng phải vất vả vượt qua quãng hành trình du đấu mới có thể vươn tới top 5 thế giới. Bởi vậy, dù còn vô vàn thử thách phía trước, người hâm mộ cầu lông nước nhà vẫn luôn hy vọng Nguyễn Thùy Linh sẽ ngày càng mạnh mẽ và tự tin bút phá trong sự nghiệp thi đấu quốc tế của mình.

Đan Mạch hạn chế trẻ em sử dụng mạng xã hội

Gới chức Đan Mạch sẽ ban hành quy định cấm trẻ em dưới 15 tuổi (*trong ảnh*) truy cập mạng xã hội. Theo *AP*, nước này là một trong những quốc gia đầu tiên trong Liên minh châu Âu (EU) áp dụng giới hạn độ tuổi của người dùng mạng xã hội nhằm bảo vệ trẻ em và thanh - thiếu niên trong môi trường kỹ thuật số.

Miếng dán sợi nano giúp chữa lành vết thương

Trường đại học Kỹ thuật Liberec (CH Czech) đang hợp tác với nhóm nghiên cứu của Trung tâm Y sinh học Pilsen phát triển miếng dán sợi nano, bước đầu thử nghiệm trên động vật. Miếng dán có thể bao phủ và bảo vệ vết thương sau phẫu thuật, thúc đẩy quá trình làm lành vết thương, đồng thời giảm nguy cơ phát sinh các biến chứng khác.

Chuẩn mực đạo đức trong công nghệ thần kinh

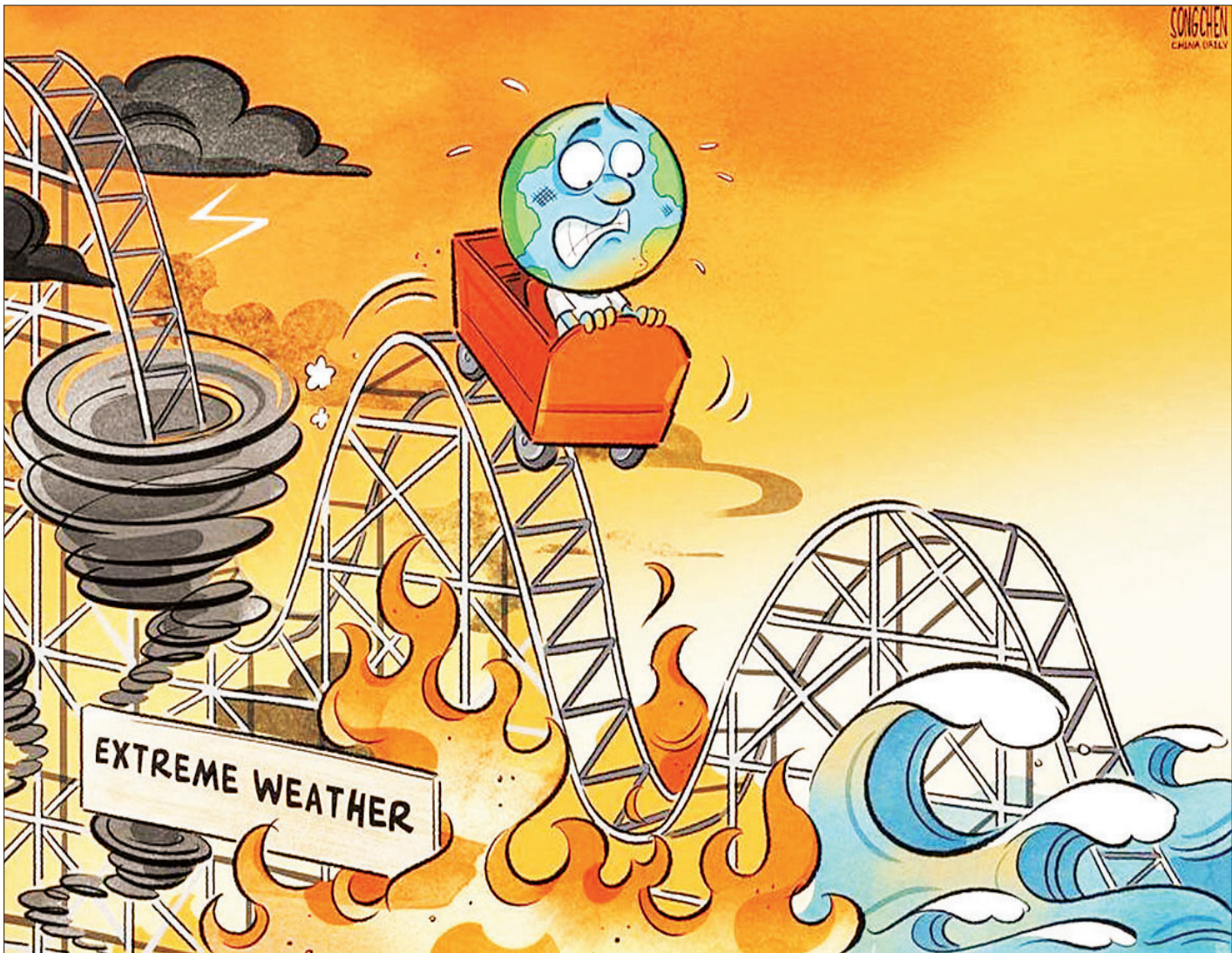
Từ ngày 12/11, Khuyến nghị về đạo đức trong công nghệ thần kinh của LHQ sẽ có hiệu lực nhằm thiết lập các nguyên tắc và biện pháp bảo vệ để bảo đảm công nghệ thần kinh phục vụ con người mà không xâm phạm đến quyền con người. Khuyến nghị này do Tổ chức Văn hóa, Khoa học và Giáo dục LHQ (UNESCO) thông qua, tác động tới những thiết bị có khả năng tương tác trực tiếp với hệ thần kinh để đo lường, điều chỉnh hoặc kích thích não bộ.

Biến bã cà-phê thành nguyên liệu công nghiệp

Công ty V. Biotech có trụ sở tại tỉnh Marne, đông bắc nước Pháp, đang phát triển công nghệ cho phép tái chế hoàn toàn bã cà-phê thành nguyên liệu phục vụ các ngành công nghiệp như mỹ phẩm, dược phẩm, ô-tô và thực phẩm. Dự kiến dây chuyền sản xuất công nghiệp đầu tiên sẽ vận hành năm 2028, cho phép tận dụng 100% sinh khối của cà-phê.

Chơi game nhảy nhịp điệu trong 144 giờ liên tục

Anh Szabolcs Csepe, 34 tuổi, một game thủ người Hungary đã phá Kỷ lục Guinness thế giới khi chơi trò chơi nổi tiếng “Dance Revolution” (*trong ảnh*) trong 144 giờ liên tục. Đây là trò chơi tương tác nhảy theo nhịp điệu, yêu cầu người chơi thực hiện các động tác vận động liên tiếp. Trước đó, game thủ người Mỹ Carrie Swidecki đã lập kỷ lục tương tự năm 2015 trong 138 giờ.

Biếm họa: SONG CHEN

TIÊU ĐIỂM DƯ LUẬN

“Lằn ranh đỏ” với nhân loại

■ LÂM VŨ

Trước thềm Hội nghị lần thứ 30 các bên tham gia Công ước khung của LHQ về biến đổi khí hậu (COP30), Tổng Thư ký LHQ nhắc lại: Giới hạn Trái đất nóng lên ở mức 1,5 độ C vẫn là “lằn ranh đỏ” đối với nhân loại. LHQ kêu gọi các quốc gia hành động khẩn cấp, cắt giảm khí thải nhanh chóng, đẩy nhanh loại bỏ nhiên liệu hóa thạch, bảo vệ rừng và đại dương quyết liệt hơn.

Hôm nay (10/11), Hội nghị COP30 khai mạc tại thành phố biển Belem, ven rừng Amazon ở Brazil, quy tụ đông đảo các nhà lãnh đạo các nước và các tổ chức quốc tế, với chương trình nghị sự tập trung vào các chủ đề giảm phát thải, thích ứng biến đổi khí hậu (BĐKH), năng lượng tái tạo, bảo tồn rừng và đa dạng sinh học, cùng nỗ lực thúc đẩy tài chính và công lý khí hậu.

Cụ thể, vòng đàm phán khí hậu năm nay hướng đến các giải pháp cắt giảm lượng khí nhà kính trong mọi lĩnh vực; tăng cường khả năng chống chịu và giảm thiểu tác động của BĐKH; gia tăng nguồn vốn cho các nước đang phát triển để ứng phó BĐKH; thúc đẩy sử dụng năng lượng sạch và các giải pháp thân thiện môi trường; bảo vệ các hệ sinh thái quan trọng như rừng nhiệt đới; giải quyết các vấn đề xã hội liên quan BĐKH và bảo đảm công bằng.

Trong vai trò chủ nhà COP30, Brazil nỗ lực điều phối thảo luận và đề xuất nhiều sáng kiến, giải pháp thiết thực, đáng chú ý là “Quỹ toàn cầu rừng nhiệt đới mãi mãi” (TFFF) nhằm bảo vệ đất rừng và huy động 1,3 nghìn tỷ USD mỗi năm cho hành động khí hậu. TFFF cung cấp cơ chế bảo tồn rừng quy mô lớn, sử dụng mô hình tài chính hỗn hợp để bảo vệ gần 1 tỷ ha đất rừng tại 70 quốc gia. Brazil cũng đề xuất cải cách cấu trúc tài chính khí hậu, theo hướng tăng cường các công cụ tài chính sáng tạo và khuôn khổ pháp lý thuận lợi hơn cho dòng vốn, đồng thời thành lập một diễn đàn quốc tế để điều phối các nỗ lực tài chính khí hậu.

Hội nghị COP30 diễn ra trong bối cảnh BĐKH ngày càng phức tạp và gia tăng tác động nghiêm trọng, trong khi năm 2025 đang trên đà lập “kỷ lục” mới về nhiệt độ toàn cầu. Theo báo cáo Tổ chức Khí tượng thế giới (WMO) công bố trước thềm COP30, giai đoạn 2015-2025 là khoảng thời gian nóng nhất trong 176 năm trở lại đây, kể từ khi việc theo dõi các hiện tượng thời tiết bắt đầu. Nồng độ khí nhà kính cũng tăng lên mức kỷ lục mới.

Phát biểu ý kiến tại hội nghị trừ bị cho COP30 cuối tuần trước, Tổng Thư ký LHQ Antonio Guterres nêu rõ: Giới hạn 1,5 độ C là “ranh giới đỏ” đối với nhân loại và thế giới phải hành động khẩn cấp để giữ mục tiêu kiềm chế mức tăng nhiệt Trái đất “trong tầm tay”; hoặc là tăng tốc nỗ lực, hoặc là bị hủy diệt. “Mỗi phần nhỏ của 1 độ C đồng nghĩa với việc gia tăng nạn đói, di dời và mất mát, đặc biệt là với những người dễ bị tổn thương”. Ông Guterres nói. Việc không ngăn chặn được tình trạng nóng lên toàn cầu đồng nghĩa với thất bại về mặt đạo đức và đó là “sự tắc trách chết người”.

Thỏa thuận Paris về BĐKH năm 2015 đặt mục tiêu nhiệt độ toàn cầu tăng dưới 2 độ C so mức thời kỳ tiền công nghiệp; và nếu có thể là ở mức 1,5 độ C. Tuy nhiên, theo Tổng Thư ký LHQ, thế giới đang trên đà “thất hứa”, khi các nhà khoa học cho biết việc vượt ngưỡng 1,5°C chậm nhất vào đầu những năm 2030 là điều không thể tránh khỏi.

Tổng Giám đốc WMO Celeste Saulo cũng đánh giá “rất khó” để hạn chế tăng nhiệt ở mức 1,5 độ C trong vài năm tới. Theo số liệu mới nhất của WMO, trong 8 tháng từ đầu năm 2025, nhiệt độ trung bình của Trái đất đã cao hơn khoảng 1,42 độ C so mức trước thời kỳ công nghiệp, nhiệt độ đại dương cũng lên mức cao kỷ lục.

Tuy nhiên, LHQ cho rằng xu hướng nguy hiểm nêu trên vẫn có thể đảo ngược, nhiệt độ Trái đất có thể được kiềm chế không tăng quá 1,5 độ C vào cuối thế kỷ này, nếu thế giới hành động nhanh và mạnh hơn. Nhấn mạnh vai trò của cuộc “cách mạng năng lượng”, Tổng Thư ký LHQ cho biết, năng lượng sạch đang chiếm ưu thế về giá, hiệu suất và tiềm năng; đầu tư vào năng lượng sạch đã vượt đầu tư vào nhiên liệu hóa thạch, tuy nhiên điều còn thiếu là “can đảm chính trị”.

Cảnh báo rằng cánh cửa ngăn chặn BĐKH thảm khốc đang khép lại nhanh chóng và chia sẻ quan điểm của lãnh đạo LHQ, Tổng thống Brazil Lula da Silva cũng nhấn mạnh tầm quan trọng của nỗ lực bảo vệ rừng và chuyển đổi năng lượng sạch, con đường hiệu quả nhất để kiềm chế hiện tượng nóng lên toàn cầu. Dừng lại trước “lằn ranh đỏ”, thế giới cần lộ trình công bằng và có kế hoạch để đảo ngược nạn phá rừng, giảm phụ thuộc vào nhiên liệu hóa thạch và huy động được nguồn lực cần thiết cho công cuộc bảo vệ khí hậu.

NHÂN VẬT & SỰ KIỆN

Khát vọng bình đẳng tại New York

■ GIAO LINH

Là vị thị trưởng Hồi giáo gốc Phi đầu tiên của New York, ông Zohran Mamdani (trong ảnh) cam kết sẽ tạo ra một đô thị công bằng, bình đẳng và đa sắc tộc hơn tại thành phố lớn nhất nước Mỹ.

Ngày 4/11 vừa qua, ông Zohran Mamdani (34 tuổi) trở thành tâm điểm chính trị nước Mỹ khi giành chiến thắng thuyết phục trước cựu Thống đốc Andrew Cuomo và ứng cử viên Cộng hòa Curtis Sliwa trong cuộc bầu cử thị trưởng New York. Theo CNN, ông Mamdani giành 48% số phiếu bầu trong một kỳ bầu cử có tỷ lệ cử tri đi bầu cao kỷ lục. Với chiến thắng này, ông Mamdani trở thành Thị trưởng trẻ nhất của New York kể từ cuối thế kỷ 19, đồng thời là người theo đạo Hồi đầu tiên nắm giữ vị trí này.

Sinh ra tại Uganda trong gia đình trí thức gốc Ấn Độ, ông cùng gia đình chuyển đến New York định cư từ năm bảy tuổi. Ông tốt nghiệp Trường đại học Bowdoin với bằng cử nhân về “lịch sử châu Phi”, sau đó hoạt động như một nhà tổ chức cộng đồng, hỗ trợ công nhân nhập cư trong các cuộc đình công tại các nhà máy may mặc ở quận Queens. Sự nghiệp chính trị của ông bắt đầu năm 2020, khi đắc cử nghị sĩ bang New York đại diện khu vực Astoria (Queens), khu vực đa dạng với cộng đồng Nam Á và Mỹ latin đông đúc.

Chiến thắng của ông Mamdani được cho là “kỳ tích” khi ông không nhận được hậu thuẫn mạnh từ các tổ chức đảng và nguồn lực tài chính hạn chế. Cú lội ngược dòng ngoạn mục của ông phản ánh nhu cầu thay đổi mạnh mẽ của một bộ phận cử tri New York, đặc biệt là giới trẻ, người nhập cư và tầng lớp lao động trước những bất bình đẳng và vấn đề phân biệt chủng tộc kéo dài nhiều thập kỷ. Phát biểu ý kiến sau khi giành chiến thắng, ông khẳng định: “Đây là đêm

của sự thay đổi, không phải của sự thỏa hiệp”.

Trước đó, trong chiến dịch tranh cử, ông Mamdani đã nhiều lần nhấn mạnh rằng sự lãnh đạo không chỉ nằm ở việc điều hành một siêu đô thị mà còn là hành trình khẳng định quyền bình đẳng của mọi nhóm cộng đồng trong một thành phố được coi là biểu tượng của tự do và đa văn hóa. Bằng khẩu hiệu “New York cho mọi người”, ông cho rằng, thành phố thật sự vĩ đại là nơi không ai bị bỏ lại phía sau, đặc biệt những người từng chịu bất công vì gốc gác hay sắc tộc.

Tân Thị trưởng New York kiên định cải tổ an toàn cộng đồng theo hướng nhân văn hơn, với sáng kiến thành lập Sở An toàn cộng đồng, theo đó, cử nhân viên y tế về sức khỏe tâm thần thay cảnh sát tới một số cuộc gọi khẩn cấp. Điều này được ông coi là chìa khóa hạn chế xung đột sắc tộc trong thực thi pháp luật, vốn là bài toán nan giải của New York nhiều năm qua. Ông cũng đề xuất gói chính

sách mở rộng phúc lợi xã hội, từ miễn phí xe bus công cộng, chăm sóc trẻ em phổ cập đến tăng lương tối thiểu lên 25 USD/giờ vào năm 2030. Các chương trình này hướng tới hỗ trợ người lao động, nhóm chiếm phần lớn cư dân thành phố nhưng lâu nay chịu sức ép từ chi phí sinh hoạt đắt đỏ và bất bình đẳng thu nhập tăng cao.

Đối với ông Mamdani, một New York công bằng hơn với cơ hội bình đẳng, phải bắt đầu từ việc thu hẹp khoảng cách giàu nghèo. Vì thế, để xuất tăng thuế đánh vào nhóm giàu nhất và các tập đoàn lớn để tài trợ cho phúc lợi xã hội là bước đi ông cho rằng cần thiết để xây dựng “thành phố mà ai cũng sống được”.

Dù vậy, các kế hoạch của ông Mamdani cũng vấp phải sự nghi ngờ về tính khả thi, đặc biệt khi đi ngược lại chính sách của Tổng thống Mỹ Donald Trump. Trước đó, trên mạng xã hội và trước công chúng, ông Trump cảnh báo rằng, nếu trở thành Thị trưởng New York, ông Mamdani

sẽ phải đối mặt “những rắc rối chưa từng có trong lịch sử của một thành phố vĩ đại”. Ông Trump cũng đe dọa sẽ dừng hỗ trợ ngân sách liên bang, chỉ cấp tối thiểu theo quy định, cho New York. Theo báo cáo của Văn phòng Kiểm toán trưởng bang New York, chính phủ liên bang sẽ cấp 7,4 tỷ USD cho thành phố New York trong năm tài khóa 2026, tương đương khoảng 6,4% tổng chi tiêu của thành phố.

Dù còn nhiều thách thức đang chờ đợi tân Thị trưởng New York, song giới phân tích cho rằng, chiến thắng của ông đã gửi đi thông điệp về một nước Mỹ sẵn sàng lắng nghe những tiếng nói của những cộng đồng từng bên lề chính sách. Từ cậu bé nhập cư trở thành Thị trưởng một trong những thành phố quyền lực nhất thế giới, hành trình của ông Mamdani là minh chứng cho sức mạnh của sự đa dạng và khát vọng chống phân biệt chủng tộc trong nền dân chủ Mỹ.

Ảnh: AP

GÓC QUAN SÁT

Chuyện bé xé ra to

■ AN LINH

Biếm họa: MARIAN KAMENSKY

Chỉ vì gặp trục trặc trong mối quan hệ với Nam Phi, Tổng thống Mỹ Donald Trump tuyên bố chính phủ nước này sẽ không cử quan chức tham dự Hội nghị thượng đỉnh Nhóm các nền kinh tế phát triển và mới nổi hàng đầu thế giới (G20), diễn ra tại Nam Phi từ ngày 22 đến 23/11. Đây là lần đầu một Hội nghị thượng đỉnh G20 diễn ra tại châu Phi và Mỹ sẽ là nước đăng cai hội nghị thượng đỉnh này vào năm sau.

Chia sẻ trên mạng xã hội Truth Social, Tổng thống Trump cho biết, quyết định trên được đưa ra để phản đối các hành vi chống lại người Nam Phi da trắng, hay còn gọi là Afrikaner - một cộng đồng có nguồn gốc từ các nhóm định cư Hà Lan, Pháp và Đức hiện sinh sống tại Nam Phi. Đây là sự thay đổi đáng kể trong kế hoạch của Washington, sau khi Tổng thống Trump từng thông báo sẽ cử Phó Tổng thống JD Vance đại diện Chính phủ Mỹ tham dự Hội nghị G20 tại Johannesburg.

Quan hệ Mỹ - Nam Phi trở nên căng thẳng kể từ khi ông Trump quay lại Nhà Trắng đầu năm nay. Nhà lãnh đạo Mỹ đã ký sắc lệnh “đóng băng” viện trợ cho Nam Phi hồi tháng 2 với cáo buộc Đạo luật Cải cách ruộng đất của Tổng thống Nam Phi Cyril Ramaphosa tịch thu đất đai của người

Afrikaner. Tiếp đó, vào tháng 3, Washington trục xuất Đại sứ Nam Phi tại Mỹ Ebrahim Rasool với lý do quan chức ngoại giao này đã công khai chỉ trích chính sách của Nhà Trắng.

Về phía Nam Phi, nước này bác bỏ cáo buộc của Mỹ, cho rằng sắc lệnh của Tổng thống Trump là “thiếu cơ sở thực tế và không phản ánh lịch sử thuộc địa cũng như nạn phân biệt chủng tộc mà Nam Phi đã trải qua”. Ngoài ra, căng thẳng giữa hai nước còn gia tăng do lập trường đối nghịch trong vấn đề Trung Đông khi Nam Phi kiện Israel lên Tòa án Công lý quốc tế (ICJ) với cáo buộc “diệt chủng” tại Dải Gaza, hành động mà Mỹ cho là “thiếu cơ sở pháp lý” nhằm vào đồng minh quan trọng của nước này ở Trung Đông. Để trả đũa, Mỹ đã quyết định áp thuế 30% đối với hàng hóa của Nam Phi - mức cao nhất tại khu vực Hạ Sahara.

Không cử phái đoàn sang Johannesburg, Mỹ đã bỏ lỡ cơ hội củng cố vị thế tại một hội nghị được xem là quan trọng hàng đầu thế giới. Vì vậy, đừng để “chuyện bé xé ra to” có lẽ là động thái mà giới lãnh đạo Nhà Trắng cần cân nhắc trước khi quyết định từ bỏ cuộc gặp thượng đỉnh G20 năm nay.

Là lực lượng đông đảo gồm nhiều doanh nhân, chuyên gia, trí thức giàu kinh nghiệm quốc tế, cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài ngày càng thể hiện vai trò là nguồn lực chiến lược đóng góp cho đất nước. Góp ý cho Dự thảo văn kiện Đại hội XIV, kiều bào đã đưa ra nhiều kiến nghị, bài học kinh nghiệm trong nhiều lĩnh vực.

Phát huy vai trò trong phát triển và hội nhập quốc tế

■ SAN LÊ

Hiện sinh sống tại Hàn Quốc, Tiến sĩ Trần Hải Linh, Ủy viên Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam (MTTQ), Chủ tịch Hiệp hội Doanh nhân & Đầu tư Việt Nam - Hàn Quốc (VKBIA) chia sẻ về mong muốn đóng góp cho sự phát triển đất nước của cộng đồng doanh nhân kiều bào. Theo ông Linh, cộng đồng doanh nhân tại Hàn Quốc sẵn sàng hỗ trợ nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp Việt Nam thông qua kết nối thị trường, kết nối đối tác, chuẩn hóa quản trị doanh nghiệp theo tiêu chuẩn toàn cầu. “Doanh nhân kiều bào hiểu thế mạnh của Việt Nam, đồng thời nắm bắt rõ yêu cầu và xu hướng của thị trường quốc tế, đó là lợi thế không thể thay thế”, ông cho hay.

Một lợi thế khác là hiện nay, nhiều doanh nhân Việt kiều đang hoạt động trong các ngành công nghệ lõi như trí tuệ nhân tạo, bán dẫn, tự động hóa, an ninh mạng, năng lượng mới... Vì vậy, theo Tiến sĩ Trần Hải Linh: “Nếu có cơ chế thu hút phù hợp, chúng ta có thể rút ngắn khoảng cách công nghệ, tham gia sâu hơn vào các chuỗi cung ứng chiến lược toàn cầu”.

Chủ tịch VKBIA cũng đề cập và khẳng định cộng đồng doanh nhân kiều bào có thể phát huy vai trò trên một số phương diện như hỗ trợ phát triển hệ sinh thái khởi nghiệp sáng tạo; đẩy mạnh tham gia vào chuỗi giá trị trong nước gắn với liên kết vùng, liên kết ngành, nhất là trong các lĩnh vực mà Việt Nam có lợi thế như công nghiệp chế biến - chế tạo, logistics, thương mại điện tử, nông nghiệp công nghệ cao, du lịch - dịch vụ chất lượng cao...

Trong lĩnh vực y tế, bác sĩ Võ Toàn Trung, kiều bào tại Pháp và đã công

Cộng đồng kiều bào tham gia kết nối thị trường, kết nối đối tác ở nước ngoài.

Ảnh: UBND

tác trong hệ thống y tế của Pháp hơn 30 năm chia sẻ những kinh nghiệm và hiểu biết của ông về mô hình phát triển của hệ thống y tế của Pháp và bài học kinh nghiệm với Việt Nam. Đánh giá cao những thay đổi gần đây trong hệ thống y tế Việt Nam, ông Trung cho biết, tương tự tại Pháp, việc xây dựng hệ thống chăm sóc sức khỏe cho người dân cũng cần được xây dựng qua nhiều năm, tính toán trên điều kiện phù hợp chăm sóc sức khỏe toàn dân. “Thí dụ, Pháp đã số hóa dữ liệu theo dõi sức khỏe toàn dân kết hợp với bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế, qua đó cho phép hệ thống hoạt động hữu hiệu nhất”, ông nhấn mạnh.

Tiến sĩ Nguyễn Hồng Sơn, Chủ tịch Liên hiệp Hội người Việt Nam tại Nhật Bản góp ý trong lĩnh vực khoa học-công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số. Theo ông, Việt Nam cần xây dựng một hệ sinh thái sáng tạo toàn cầu của người Việt - nơi các chuyên gia, start-up và nhà đầu tư kiều bào có thể kết nối, cống hiến và cùng kiến tạo giá trị. “Tôi cho rằng có thể nghiên cứu một số hướng đi cụ thể, đầu tiên là cần xây dựng một nền tảng linh hoạt để kết nối theo thời gian thực các chuyên gia Việt toàn cầu. Đây là một hệ thống số hóa, minh bạch và chủ động kết nối chuyên gia kiều bào theo lĩnh vực chuyên môn,

quốc gia cư trú và khả năng đóng góp. Nền tảng này không chỉ là nơi chia sẻ tri thức mà còn là công cụ để triển khai các dự án hợp tác cụ thể giữa trong nước và quốc tế”.

Bên cạnh đó, ông Sơn đề xuất thành lập các trung tâm đổi mới sáng tạo toàn cầu tại Việt Nam có thể đặt tại những thành phố lớn như Thành phố Hồ Chí Minh, Đà Nẵng... và liên kết cùng Trung tâm Đổi mới sáng tạo quốc gia (NIC). Mô hình này đã được thực hiện ở các quốc gia như Nhật Bản, Hàn Quốc, Singapore và phát huy hiệu quả. Ngoài ra, ông Sơn nhận định: “Chúng ta có thể tổ chức các chương trình “Về nguồn trong đổi mới sáng tạo”. Đây là các sự kiện thường niên, nơi các chuyên gia, nhà sáng lập kiều bào quay trở về Việt Nam để chia sẻ, hợp tác và đầu tư”.

Theo ông, không chỉ là tổ chức hội thảo, những hoạt động này sẽ là nơi khởi động cho dự án thực tế như ứng dụng trí tuệ nhân tạo (AI), công nghệ chuỗi khối (blockchain) đến nông nghiệp thông minh và công nghệ môi trường. “Tôi tin rằng, khi người Việt ở nước ngoài được nhìn nhận như một phần không thể thiếu trong chiến lược đổi mới sáng tạo quốc gia, họ sẽ sẵn sàng trở về để đóng góp bằng tri thức, kết nối và khát vọng phụng sự”, Tiến sĩ Sơn bày tỏ.

Tham gia đóng góp ý kiến, nhiều kiều bào cũng nhấn mạnh mong muốn có chính sách linh hoạt và cụ thể hơn như cơ chế công nhận năng lực chuyên gia kiều bào, hỗ trợ thủ tục hành chính, bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ và tạo điều kiện thuận lợi để họ đầu tư, giảng dạy, hoặc hợp tác nghiên cứu tại Việt Nam.

Tìm kiếm giải pháp khả thi cho chuyển đổi xanh

■ Bài và ảnh: VÂN SƠN

Vào ngày 27/11 tới, Hiệp hội Doanh nghiệp châu Âu tại Việt Nam (EuroCham) sẽ tổ chức Diễn đàn Kinh tế xanh (GEF) 2025, với chủ đề “Tiên phong đổi mới, kiến tạo tương lai” tại Hà Nội. Sự kiện năm nay quy tụ các nhà hoạch định chính sách, lãnh đạo doanh nghiệp và các nhà đổi mới sáng tạo để tìm kiếm những giải pháp khả thi cho quá trình chuyển đổi xanh ở Việt Nam.

Phát biểu ý kiến tại buổi họp báo công bố GEF 2025, đại diện EuroCham nhấn mạnh tính cấp thiết của chuyển đổi xanh ở Việt Nam chưa bao giờ lớn hơn lúc này. Việt Nam đang chịu những tác động của biến đổi khí hậu (BĐKH), từ lũ lụt nghiêm trọng đến các biến động thời tiết ngày càng khó lường trên toàn quốc. Những hiện tượng này đe dọa sinh kế và cộng đồng, đòi hỏi phải tăng tính bền vững, khả năng phục hồi và đổi mới sáng tạo.

Chủ tịch EuroCham Bruno Jaspaert chia sẻ: “Có thể tôi chưa đại diện cho khối nhà đầu tư lớn nhất tại Việt Nam, nhưng tôi đại diện cho một khối đầu tư có mục đích, tập trung vào những lĩnh vực thúc đẩy

Chủ tịch EuroCham Bruno Jaspaert phát biểu ý kiến tại buổi họp báo.

phát triển bền vững”. Theo ông, các khuôn khổ như Đối tác chuyển đổi năng lượng công bằng (JETP) và Cơ chế điều chỉnh biên giới carbon (CBAM) đang tiếp tục gắn kết các mục tiêu kinh tế và môi trường giữa Liên minh châu Âu (EU) và Việt Nam.

Ông Nguyễn Phan Đình, thành viên Tổ công tác chương trình GEF cho biết: “GEF 2025 không chỉ là

các khuôn khổ mà còn là cách thức bền vững có thể được áp dụng hàng ngày như giao thông sạch hơn, nhà ở hiệu quả hơn hay sản xuất thông minh hơn, mọi thảo luận tại đây đều liên quan trực tiếp đến cách thức vận hành của con người và doanh nghiệp”.

Đặc biệt, điểm nhấn của diễn đàn năm nay là ba hội thảo thực hành do các hiệp hội doanh nghiệp châu Âu đồng hành tổ chức, tiếp nối từ tinh thần của GEF năm ngoái. Các hội thảo này được thiết kế để cung cấp tới người tham dự không chỉ ý tưởng mà còn cả những lộ trình thực tế để hành động. GEF được xây dựng dựa trên Diễn đàn và Triển lãm kinh tế xanh (GEFE) do EuroCham tổ chức lần đầu vào năm 2022, nhằm thúc đẩy đối thoại cởi mở giữa các bên liên quan trong khu vực công và tư nhân về khả năng phục hồi khí hậu và đầu tư bền vững.

Chủ tịch EuroCham Jaspaert khẳng định: “Tại EuroCham, chúng tôi nhìn nhận sự chuyển mình của Việt Nam không chỉ là một câu chuyện kinh tế mà còn là một sứ mệnh chung. GEF 2025 sẽ là không gian cho các giải pháp, nơi ý tưởng trở thành quan hệ đối tác và tham vọng trở thành hành động”. Đại sứ EU tại Việt Nam Julien Guerrier cũng nhấn mạnh: “Trong bối cảnh thế giới đầy biến động, những mối quan hệ đối tác như giữa EU và Việt Nam càng có ý nghĩa đặc biệt quan trọng”.

Mở cánh cửa thương mại hóa nghiên cứu khoa học

(Tiếp theo trang 1)

Chính phủ vừa ban hành Nghị định 271/2025/NĐ-CP về việc thành lập, góp vốn và tham gia doanh nghiệp nhằm thương mại hóa kết quả nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ trên địa bàn Thủ đô. Đây là bước cụ thể hóa Luật Thủ đô (sửa đổi) và Nghị quyết 57-NQ/TW, đồng thời đánh dấu bước ngoặt thể chế, mở đường để khoa học bước ra khỏi phòng thí nghiệm trở thành giải pháp và sản phẩm thực tiễn.

Từ “điểm nghẽn” đến đột phá chính sách

Là “đầu tàu” nghiên cứu của cả nước, Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ (KH&CN) Việt Nam có hàng nghìn đề tài được đánh giá cao, nhưng số lượng sản phẩm thương mại hóa còn hạn chế.

PGS, TS Phan Tiến Dũng, Trưởng ban Ứng dụng và Triển khai công nghệ, Viện Hàn lâm KH&CN Việt Nam cho biết, phần lớn các kết quả nghiên cứu ở nước ta là của các trường đại học, viện nghiên cứu công lập, nhưng quyền sở hữu lại thuộc về cơ quan chủ quản. Khi chuyển giao, nhà khoa học không thể là chủ thể thương lượng, khiến nhà đầu tư e dè, còn sản phẩm khoa học thì nằm yên trong tủ hồ sơ.

Vướng mắc lớn nhất nằm ở cơ chế định giá tài sản trí tuệ và quyền sở hữu nhà nước. Trong khi đó, các quy định trước đây chưa cho phép các cơ sở công lập trực tiếp góp vốn bằng kết quả nghiên cứu, dẫn đến “khoảng trống” giữa ý tưởng và sản phẩm thương mại.

“Chúng tôi có rất nhiều công trình có giá trị, nhưng khi thương mại hóa thì gặp bế tắc vì quyền sở hữu không thuộc về nhóm nghiên cứu. Nhà đầu tư không thể mua được quyền bán sản phẩm và đó là lý do khiến nhiều công nghệ chỉ dừng ở quy mô thí nghiệm”, PGS, TS Phan Tiến Dũng chia sẻ.

Chính trong bối cảnh đó, Nghị định 271/2025/NĐ-CP đã cho phép các viện nghiên cứu, trường đại học, tổ chức KH&CN công lập được sử dụng tài sản, kết quả nghiên cứu và quyền sở hữu trí tuệ để góp vốn, thành lập doanh nghiệp. Đồng thời viên chức khoa học được phép góp vốn cá nhân, trực tiếp tham gia điều hành doanh nghiệp spin-off (doanh nghiệp khởi nguồn). Đây vốn là một mô hình phổ biến ở các quốc gia có nền khoa học phát triển.

PGS, TS Phan Tiến Dũng cho rằng, khi viện được phép sử dụng kết quả nghiên cứu và quyền sở hữu trí tuệ để góp vốn và nhà khoa học có thể trực tiếp tham gia doanh nghiệp, thì quá

Các thiết bị công nghệ viễn thông của Mobifone được giới thiệu trên thị trường. Ảnh: NAM HẢI

Cục trưởng Khởi nghiệp và Doanh nghiệp công nghệ PHẠM HỒNG QUẤT:

“Chúng tôi tin rằng, với quyết tâm của thành phố, Nghị quyết 57-NQ/TW, Luật Khoa học và Công nghệ, cùng Nghị định 271 sẽ sớm đi vào cuộc sống, tạo ra đột phá cho hệ sinh thái đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số của Thủ đô”.

trình “từ phòng thí nghiệm đến thị trường” sẽ rút ngắn đáng kể.

Điều này không chỉ giúp biến những công trình nghiên cứu thành sản phẩm thực tiễn, mà còn tạo ra môi trường khuyến khích sáng tạo, nơi nhà khoa học thấy được lợi ích thiết thực từ công trình của mình.

Còn theo ông Phạm Hồng Quất, Cục trưởng Khởi nghiệp và Doanh nghiệp công nghệ (Bộ KH&CN), điểm đột phá của Nghị định 271 nằm ở ba khía cạnh then chốt. Thứ nhất, mở rộng danh mục tài sản được phép góp vốn, bao gồm cả quyền sở hữu trí tuệ, kết quả nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ và đổi mới sáng tạo. Thứ hai, cho phép viên chức trực tiếp tham gia góp vốn, quản lý và điều hành doanh nghiệp khoa học - công nghệ (spin-off) khi được sự đồng ý của người đứng đầu cơ sở công lập. Thứ ba, xác lập cơ chế định giá linh hoạt đối với tài sản trí tuệ, tháo gỡ điểm nghẽn dai dẳng nhất trong suốt nhiều năm qua.

“Nghị định 271 không chỉ là hướng dẫn kỹ thuật, mà là chìa khóa để hiện thực hóa mô hình hợp tác ba nhà gồm Nhà nước, Nhà trường và Nhà doanh nghiệp. Đây là chương mới cho khoa học và đổi mới sáng tạo Việt Nam”, ông Quất khẳng định.

Hà Nội tiên phong trong giải “bài toán thương mại hóa”

Sở hữu hơn 80 viện nghiên cứu, gần 100 trường đại học cùng đội ngũ hàng nghìn nhà khoa học, Hà Nội có đầy đủ nền tảng và nguồn lực để trở thành nơi tiên phong thử nghiệm cơ chế mới, kết nối tri thức với thị trường và biến nghiên cứu thành động lực phát triển kinh tế.

Theo ông Trần Anh Tuấn, Giám đốc Sở KH&CN Hà Nội, Thủ đô đã sẵn sàng cho giai đoạn hành động với quyết tâm cụ thể. Trong đó, Thủ đô cam kết dành 4% chi thường xuyên ngân sách, tương đương khoảng 5.000 tỷ đồng, cho KH&CN, đồng thời xây dựng tổ công tác liên ngành hướng dẫn thí điểm mô hình doanh nghiệp KH&CN theo Nghị định 271.

“Trong một vài tháng tới, chúng tôi kỳ vọng sẽ có những doanh nghiệp đầu tay ra đời từ các trường, viện của Hà Nội”.

Điểm nổi bật của Hà Nội chính là tầm nhìn “thí điểm trước, lan tỏa sau”. Từ kết quả thực hiện Nghị định 271, thành phố hướng đến xây dựng chuỗi khép kín “đặt hàng, nghiên cứu, thương mại hóa và sandbox thử nghiệm”. Từ đó hình thành hệ sinh thái đổi mới sáng tạo đặc trưng Thủ đô.

PGS, TS Huỳnh Đăng Chính, Phó Hiệu trưởng Đại học Bách khoa Hà Nội chia sẻ, Nghị định 271 ra đời trong thời điểm rất phù hợp, khi Luật Khoa học, Công nghệ và Đổi mới sáng tạo vừa có hiệu lực thi hành.

“Quan trọng hơn cả là nghị định cho phép viên chức của các cơ sở công lập tham gia góp vốn, trực tiếp điều hành doanh nghiệp spin-off để thương mại hóa sản phẩm khoa học.

Đây là cơ hội lớn cho các trường kỹ thuật như chúng tôi”.

Từ góc độ khác, đại diện Trường đại học Ngoại thương nhấn mạnh, không chỉ tài sản hữu hình, mà cả thương hiệu và tài sản trí tuệ cũng được phép định giá, góp vốn. Với các trường có thế mạnh về thương hiệu, uy tín, điều này mở ra hướng hợp tác linh hoạt hơn giữa trường và doanh nghiệp.

Trong khi đó, PGS, TS Nguyễn Anh Tuấn, Chủ tịch Hội đồng Trường đại học Thủ đô Hà Nội cho rằng, Nghị định 271 là chính sách đặc thù vượt trội, nhưng để đi vào thực tế, cần làm rõ quy trình định giá tài sản trí tuệ và cơ chế góp vốn. Đặc biệt, khối giáo dục nghề nghiệp cũng cần được hỗ trợ để tham gia đổi mới sáng tạo một cách thực chất.

Cục trưởng Khởi nghiệp và Doanh nghiệp công nghệ Phạm Hồng Quất nhấn mạnh, Nghị định 271 là bước nâng cấp đáng kể so với các văn bản trước, bởi nó cho phép triển khai những cơ chế vượt trội ngay tại Hà Nội với vai trò là “phòng thí nghiệm thể chế” của quốc gia.

Trên thực tế, Hà Nội đã bắt đầu triển khai đồng bộ bao gồm việc ban hành sáu nghị quyết chuyển đổi của HĐND thành phố về phát triển KH&CN. Đồng thời xây dựng tổ công tác liên ngành để hướng dẫn thí điểm doanh nghiệp KH&CN và chuẩn bị sandbox thử nghiệm cho các mô hình mới.

Mục tiêu là đến năm 2025, hình thành những doanh nghiệp KH&CN đầu tiên do các trường, viện trực tiếp góp vốn, những “hạt giống đổi mới” cho nền kinh tế sáng tạo của Thủ đô.

Thực tế quốc tế cho thấy, các quốc gia có nền khoa học phát triển như Mỹ, Nhật Bản, Hàn Quốc... đều từng đối mặt với vấn đề tương tự. Đó là kết quả nghiên cứu bị “đóng khung” trong khu vực công.

Chỉ đến khi các chính phủ sửa đổi chính sách sở hữu trí tuệ, cho phép trường và viện được quyền khai thác, thương mại hóa sản phẩm nghiên cứu, thì làn sóng đổi mới sáng tạo mới bùng nổ.

Luật Bayh-Dole của Mỹ năm 1980 chính là thí dụ kinh điển: Sau khi trao quyền sở hữu sáng chế cho các trường đại học, chỉ trong 10 năm, hàng nghìn công ty spin-off ra đời, đóng góp lớn cho tăng trưởng kinh tế.

Việt Nam, với Nghị định 271 dành riêng cho Hà Nội, đang đi đúng hướng của thế giới, nhưng với cách tiếp cận phù hợp bối cảnh trong nước “thí điểm tại Thủ đô, hoàn thiện để nhân rộng”.

Xét học bạ, dễ tuyển sinh nhưng khó công bằng

(Tiếp theo trang 1)

sự chuẩn hóa, điểm số của các em không được đánh giá bằng “cảm tính”. Học bạ có thể được dùng như một tiêu chí hỗ trợ, kết hợp với phỏng vấn, bài luận, bài kiểm tra năng lực hoặc điều kiện điểm thi tối thiểu để bảo đảm chất lượng đầu vào.

Xét học bạ dễ tuyển sinh, nhưng khó công bằng. Bởi, học bạ giữa các trường THPT có sự chênh lệch lớn về mức độ đánh giá, nếu các thầy cô đánh giá chặt, yêu cầu học sinh nỗ lực cao thì tỷ lệ điểm của học sinh sẽ không cao. Từ đó dễ nảy sinh việc “làm đẹp học bạ” để xét tuyển đại học. Điểm số “giả” là nguy hiểm, nhưng nguy hiểm hơn hết sẽ tạo văn hóa giáo dục sai lệch trong chính môi trường giáo dục, tâm lý của học sinh

sẽ bị ảnh hưởng rất lớn: chỉ cần điểm số cao, không cần năng lực học thật. Chương trình giáo dục phổ thông mới với việc học sinh tự chọn môn học cũng khiến điểm học bạ khó chuẩn hóa để dùng cho xét tuyển. Không ít trường đại học đã ghi nhận sự chênh lệch đáng kể giữa năng lực thực tế của sinh viên trúng tuyển bằng học bạ và sinh viên trúng tuyển qua thi cử.

Trong Hội nghị Giáo dục Đại học mới đây, Bộ Giáo dục và Đào tạo đã lấy ý kiến các trường về việc bỏ xét tuyển bằng điểm học bạ ba năm THPT. Đã có nhiều ý kiến về việc học bạ của thí sinh không trung thực, làm chất lượng tuyển sinh không bảo đảm.

Ảnh: ANH QUÂN

Hội đồng Nhân quyền LHQ họp khẩn về tình hình Sudan

SONG MINH

Lực lượng RSF tại thành phố El-Fasher của Sudan.

Ảnh: THE SUDAN TIMES

Hội đồng Nhân quyền LHQ thông báo sẽ tổ chức phiên họp khẩn trong tuần này về tình hình tại thành phố El-Fasher của Sudan, nơi đang bị tàn phá nặng nề sau khi Lực lượng Hỗ trợ nhanh (RSF) chiếm đóng. LHQ bày tỏ quan ngại về tình trạng nhân quyền đang ngày càng tồi tệ ở thủ phủ bang Bắc Darfur.

Tình trạng an ninh bất ổn

Hội đồng Nhân quyền LHQ thông báo phiên họp khẩn sẽ diễn ra sau khi có yêu cầu chính thức từ Anh, Đức, Ireland, Hà Lan và Na Uy. Phiên họp đã nhận được sự ủng hộ của 24 thành viên Hội đồng Nhân quyền LHQ. Việc Hội đồng Nhân quyền LHQ phải tổ chức phiên họp khẩn như vậy bởi tình hình an ninh và nhân đạo ở Sudan đang xấu đi

ng nghiêm trọng. Lực lượng bán quân sự RSF đã giành quyền kiểm soát thành phố chiến lược El-Fasher từ tháng 10, trong đó nhiều thông tin về các vụ hành quyết đẫm máu, bạo lực, cướp bóc, tấn công nhân viên cứu trợ và bắt cóc xảy ra ở trong và chung quanh thành phố này đã được gửi tới Hội đồng Nhân quyền LHQ. Tình trạng xung đột, bạo lực không ngừng gia tăng đã khiến hơn 65.000 người phải di tản thời gian qua.

Mới đây, Tổ chức Y tế thế giới (WHO) đã báo cáo về vụ thảm sát hơn 460 bệnh nhân và nhân viên y tế tại bệnh viện cuối cùng còn đang hoạt động ở thành phố El-Fasher. LHQ cũng xác nhận việc đã có ít nhất 25 phụ nữ bị cưỡng bức tập thể sau khi các tay súng RSF tiến vào nơi trú ẩn dành cho những người di tản gần Trường đại học El-Fasher ở phía tây thành phố. Ngoài ra, Văn phòng Điều phối các vấn đề nhân đạo của LHQ (OCHA) cho hay, ít nhất 40 dân thường đã thiệt mạng và hàng chục người bị thương trong vụ tấn công nhằm vào một lễ tang tại thành phố chiến lược El-Obeid thuộc khu vực Kordofan, miền trung Sudan.

Trước tình hình bất ổn ở Sudan, Tổng Thư ký LHQ Antonio Guterres

kêu gọi chấm dứt ngay các cuộc giao tranh tại quốc gia Đông Bắc Phi này, đồng thời cảnh báo cuộc khủng hoảng nhân đạo ở Sudan đang xấu đi nghiêm trọng kể từ khi lực lượng RSF chiếm đóng El-Fasher. Người đứng đầu tổ chức đa phương lớn nhất hành tinh bày tỏ quan ngại về cuộc khủng hoảng an ninh và nhân đạo ở Sudan đang vượt khỏi tầm kiểm soát. Ông Guterres kêu gọi các bên xung đột ở Sudan ngồi vào bàn đàm phán và chấm dứt bạo lực ngay lập tức. Tổng Thư ký LHQ cho biết, thành phố El-Fasher và các vùng lân cận ở khu vực Bắc Darfur hiện là tâm điểm của nạn đói, bạo lực và di tản. Hàng trăm nghìn dân thường bị mắc kẹt trong cuộc bao vây của lực lượng RSF và người dân đang đối mặt cái chết vì bị suy dinh dưỡng, bệnh tật và bạo lực.

Hy vọng mới cho Sudan

Trong một động thái mới nhất, lực lượng RSF tuyên bố nhất trí tham gia thỏa thuận ngừng bắn nhân đạo do Mỹ, Các Tiểu vương quốc Arab thống nhất (UAE), Saudi Arabia và Ai Cập bảo trợ. Người phát ngôn RSF Al-Fateh Qurashi nhấn mạnh, thỏa thuận này nhằm giải quyết hậu quả nhân đạo thảm khốc của cuộc nội chiến đang diễn ra và tăng cường bảo vệ dân thường. Trước đó, quân đội Sudan thông báo sẽ đẩy mạnh cuộc chiến nhằm vào lực lượng RSF sau cuộc họp của Hội đồng An ninh và Quốc phòng thảo luận về đề xuất của Mỹ về thỏa thuận ngừng bắn nhân đạo. Đề xuất này bao gồm một lệnh ngừng bắn nhân đạo kéo dài ba tháng để tạo điều kiện tiếp cận viện trợ, hỗ trợ nhân đạo, sau đó là một tiến trình chính trị kéo dài chín tháng nhằm đạt được một giải pháp toàn diện và lệnh ngừng bắn vĩnh viễn.

Tuy nhiên, giới chức LHQ tỏ ra chưa tin tưởng lắm với cam kết tham gia thỏa thuận ngừng bắn của lực lượng RSF. LHQ bày tỏ lo ngại về các đợt tấn công đẫm máu của RSF sau khi lực lượng này chiếm được thành phố El-Fasher. Nhóm bán quân sự này bị cáo buộc đã giết hại hơn 460 người trong một bệnh viện, thực hiện nhiều vụ sát hại dân thường mang mục tiêu sắc tộc và tấn công tình dục. Mặc dù RSF đã bác bỏ những cáo buộc trên nhưng lời khai của các nạn nhân và nhân chứng, cũng như hình ảnh từ video trực tuyến và ảnh vệ tinh cho thấy đã có các hành động tấn công xảy ra.

Mỹ trừng phạt thủ lĩnh RSF

THANH LINH

Từ khi nổ ra xung đột tháng 4/2023 tại Sudan, Lực lượng Hỗ trợ nhanh bán quân sự (RSF) đã nhanh chóng chiếm quyền kiểm soát Phủ Tổng thống và phần lớn Thủ đô Khartoum. Chính quyền Mỹ đã áp đặt lệnh trừng phạt lên thủ lĩnh của lực lượng này, Mohamed Hamdan Dagalo (trong ảnh).

Theo CNN, xung đột bùng phát giữa quân đội Sudan và lực lượng RSF đã khiến quốc gia Đông Bắc Phi này bị tàn phá nặng nề và gây ra một trong những cuộc khủng hoảng nhân đạo tồi tệ nhất thế giới. Theo số liệu của LHQ, hơn 40.000 người đã thiệt mạng nhưng con số thực tế có thể còn cao hơn nhiều lần. Ngoài ra, giao tranh cũng khiến hơn 14 triệu người phải rời bỏ nhà cửa, khoảng 3,5 triệu người tị nạn sang các nước láng giềng và làm bùng phát các dịch bệnh. Xung đột cũng tàn phá hầu hết hạ tầng cơ sở và làm kiệt quệ nền kinh tế, khiến nạn đói xuất hiện tràn lan và ảnh hưởng nghiêm trọng đến 770.000 trẻ em nước này. Ngoài ra, xung đột cũng dẫn tới một loạt tệ nạn khác như sát hại thường dân, bạo lực tình dục và tuyển lính cưỡng bức.

Chính quyền Mỹ tố cáo các thành viên của lực lượng RSF và các lực lượng dân quân liên minh đã phạm tội diệt chủng tại Sudan, đồng thời áp đặt lệnh trừng phạt

Ảnh: France24

lên thủ lĩnh của lực lượng này. Bộ trưởng Ngoại giao Mỹ Antony Blinken tuyên bố, RSF và các lực lượng dân quân liên minh đã tiếp tục thực hiện các cuộc tấn công nhằm vào dân thường, tiến hành nhiều vụ sát hại và các hành vi bạo lực đáng lên án khác dựa trên cơ sở sắc tộc. Theo đó, Washington tuyên bố trừng phạt thủ lĩnh RSF, Mohamed Hamdan Dagalo, cấm nhập cảnh vào Mỹ và đóng băng mọi tài sản tại Mỹ mà nhân vật này nắm giữ.

Trong một tuyên bố, Bộ Tài chính Mỹ cũng nhấn mạnh: "Trong gần hai năm, RSF đã tham gia một cuộc xung đột vũ trang tàn bạo với Lực lượng vũ trang Sudan để giành quyền kiểm soát Sudan, giết chết hàng chục nghìn người, khiến 12 triệu người Sudan phải di dời và gây ra nạn đói lan rộng".

Tổng Biên tập:
LÊ QUỐC MINH

Tổ chức thực hiện: **Nguyễn Thu Hà, Phan Thanh Phong, Bùi Trung Chính, Vinh Anh, Quang Hưng**

Mỹ thuật, trình bày: **Khiếu Minh, Nguyễn Minh, Tuấn Hùng, Thạc Hà**
TRỤ SỞ: 71 HÀNG TRỐNG, HÀ NỘI
ĐT: 024 3938 1384, 024 3938 1091

Email: thoinay@nhandan.vn
thoinay.nhandan@gmail.com

ĐẠI DIỆN TẠI TP HỒ CHÍ MINH:
40 Phạm Ngọc Thạch
ĐT: 028 3829 6876 - Fax : 028 38296877

ĐẠI DIỆN TẠI TP ĐÀ NẴNG:
2 Trần Quý Cáp - ĐT: 0236 3822535

In tại Công ty in báo Nhân Dân Hà Nội, Công ty in báo Nhân Dân TP Hồ Chí Minh, Công ty in báo Nhân Dân Đà Nẵng, Công ty in Nhân Dân Bình Định.

Giá: 6.800 đồng